જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન- જૂનાગઢ

નિર્મિત

રાષ્ટ્રીય સર્વેક્ષણ

પરખ

પ્રશ્નબેંક

વર્ષ: 2026-27

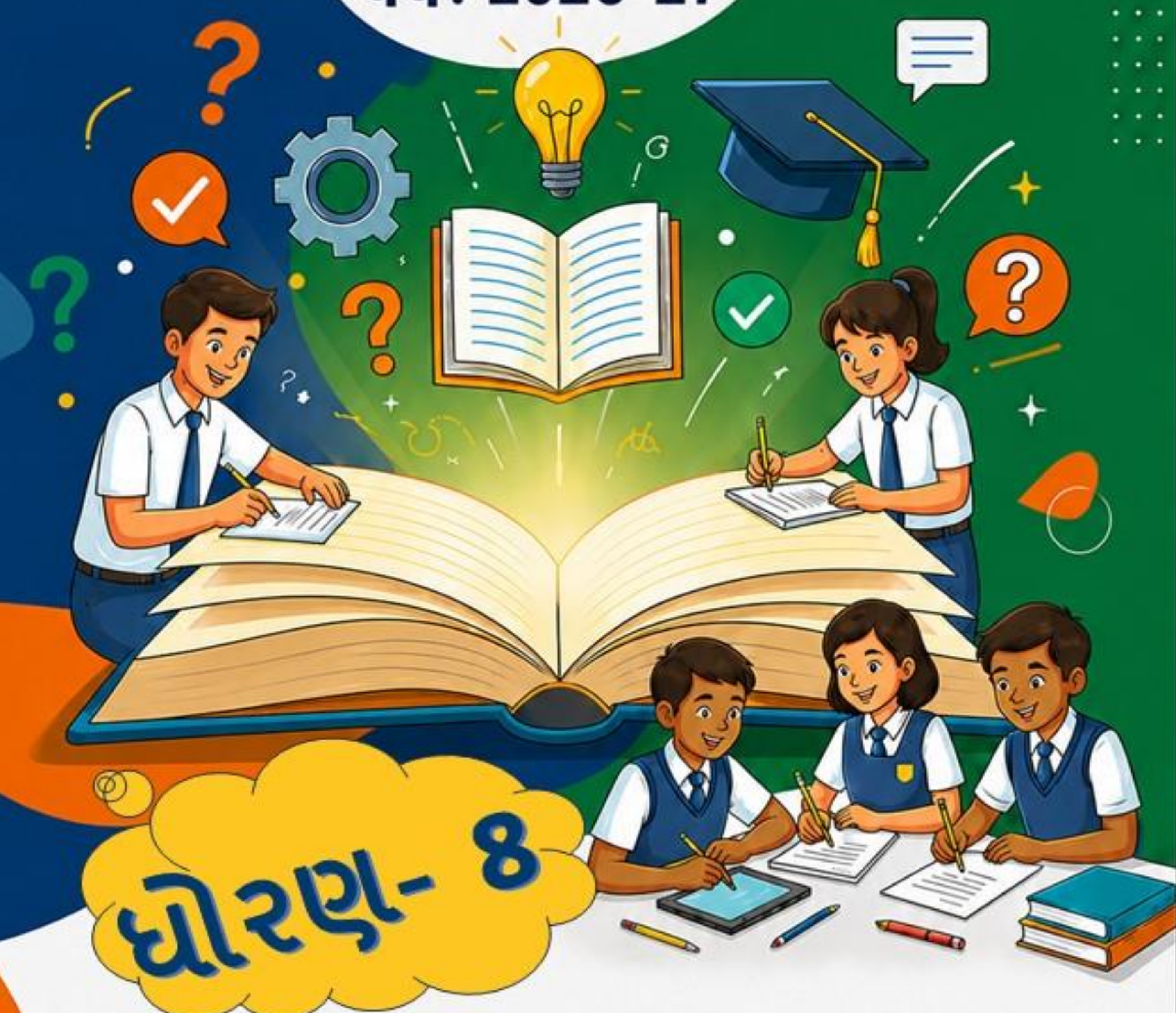

ધોરણ- 8

PARAKH Rashtriya Sarvekshan 2024

શિક્ષણની ગુણવત્તા તરફ આગળ વધતો

જૂનાગઢ જિલ્લો

PARAKH REPORT CARD 2024 ANALYSIS – JUNAGADH DISTRICT

ધોરણ 3 — FOUNDATION STAGE

જૂનાગઢનો રેન્ક: રેન્ક 19 (54%)

ધોરણ ત્રણ નું વિષયવાર પરિણામ

વિષય	રાજ્ય સરેરાશ	જૂનાગઢ જિલ્લો	તફાવત
ભાષા (Language)	57%	58%	↑ +1%
ગણિત (Maths)	52%	50%	↓ -2%
એકંદર સરેરાશ	54%	54%	0%

મુખ્ય તારણ:
ભાષામાં રાજ્ય કરતાં 1% વધુ,
ગણિતમાં 2% ઓછું.
એકંદર સરેરાશ રાજ્ય જેટલું જ (54%).

ધોરણ 6 — PREPARATORY STAGE

જૂનાગઢનો રેન્ક: 3 (49%)

ધોરણ 6 નું વિષયવાર પરિણામ

વિષય	રાજ્ય સરેરાશ	જૂનાગઢ જિલ્લો	તફાવત
ભાષા (Language)	51%	55%	↑ +4%
ગણિત (Maths)	40%	44%	↑ +4%
આપણી આસપાસની દુનિયા (The World Around Us)	45%	48%	↑ +3%
એકંદર સરેરાશ	45%	49%	↑ +4%

મુખ્ય તારણ:
ત્રણેય વિષયોમાં જૂનાગઢ જિલ્લો
રાજ્યના સરેરાશ કરતાં આગળ.
એકંદર સરેરાશ રાજ્ય કરતાં 4% વધુ.

એક નજરે સરખામણી

ધોરણ	રાજ્ય સરેરાશ	જૂનાગઢ સરેરાશ	સ્થિતિ
ધોરણ 3	54%	54%	સમાન =
ધોરણ 6	45%	49%	જૂનાગઢ +4% ↑

સાથે મળીને ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણ તરફ આગળ વધીએ,
દરેક બાળકને ઉત્તમ ભવિષ્ય આપીએ.

<u>પ્રેરક</u>

ડૉ.આશાબેન રાજ્યગુરુ - પ્રાચાર્ય

<u>માર્ગદર્શક</u>

ભરતભાઇ મેસિયા - લેક્ચરર

ડૉ.મીરાબેન વ્યાસ - લેક્ચરર

આશુતોષભાઈ વ્યાસ - લેક્ચરર

હેમલબેન ઉપાધ્યાય - લેક્ચરર

પીન્ટુભાઈ મકવાણા - સંશોધન સહાયક

<u>ગુજરાતી વિષય કન્વીનર</u>

મેઘનાથી પરેશગિરિ

વિસણવેલ પ્રા.શાળા, તા. માળીયા

<u>ગણિત વિષય કન્વીનર</u>

મારવણિયા કૃણાલકુમાર

પી.એમ.શ્રી શાળા શાપુર, તા.વંથલી

<u>વિજ્ઞાન વિષય કન્વીનર</u>

માથુકીય નિતેષ

ખંભાળિયા પ્રા. શાળા, તા. ભેસાણ

<u>સામાજિક વિજ્ઞાન વિષય કન્વીનર</u>

મકવાણા દિલીપકુમાર

બી.આર.સી કોઓર્ડીનેટર ભેસાણ

<u>લેખન અને સમીક્ષા</u>

<u>ગુજરાતી</u>

મેવાડા સુરેશભાઇ

BRC જૂયાગઢ ગ્રામ્ય

નંદાણીય દિવ્યેશભાઇ

જાલવાડી કુમારશાળા વિસાવદર

<u>ગણિત</u>

કાપડિયા હાર્દિકકુમાર

ભિયાળ પ્રા. શાળા, તા.જૂનાગઢ

પ્રજેશભાઈ મેર

આત્રોલી પે સેન્ટર શાળા, તા.માંગરોળ

<u>વિજ્ઞાન</u>

રાવલીયા વિપુલભાઈ

બગડુ પે સેન્ટર શાળા, તા.જૂનાગઢ

સોલંકી મહેન્દ્રભાઈ

બંધાળા પ્રાથમિક શાળા, તા.જૂનાગઢ

<u>સામાજિક વિજ્ઞાન</u>

મકવાણા દિલીપકુમાર

બી.આર.સી કોઓર્ડીનેટર ભેસાણ

ભોજાણી દક્ષેશભાઈ

કોઠડી પ્રાથમિક શાળા તા. માણાવદર

પ્રિય શિક્ષકમિત્રો

ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણ એ સમૃદ્ધ અને સશક્ત રાષ્ટ્રના નિર્માણનો આધારસ્તંભ છે. પ્રાથમિક કક્ષાએ વિદ્યાર્થીઓમાં ભાષા, ગણિત અને પર્યાવરણીય અભ્યાસની પાયાની સમજ સાથે તાર્કિક વિચારશક્તિ, સમસ્યા ઉકેલાની ક્ષમતા તથા જીવનોપયોગી કૌશલ્યોનો વિકાસ થાય તે આજના શિક્ષણની અનિવાર્ય આવશ્યકતા છે.

રાષ્ટ્રીય સર્વેક્ષણ પરખના અનુસંધાને ધોરણ ૩ થી ૮ના વિદ્યાર્થીઓની અધ્યયન નિષ્પત્તિઓનું અસરકારક મૂલ્યાંકન થઈ શકે અને તેઓ આત્મવિશ્વાસપૂર્વક સર્વેક્ષણમાં શ્રેષ્ઠ પ્રદર્શન કરે તે હેતુથી જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, જૂનાગઢ દ્વારા આ વિશેષ પ્રશ્નબેંક તૈયાર કરવામાં આવી છે.

આ પ્રશ્નબેંક માત્ર મૂલ્યાંકનનું સાધન નથી, પરંતુ વર્ગખંડમાં નિયમિત મહાવરા, પુનરાવર્તન અને નિદાનાત્મક મૂલ્યાંકન માટેનું એક અસરકારક પથદર્શક પણ છે. મને વિશ્વાસ છે કે તમામ શિક્ષકમિત્રો તેનો સર્જનાત્મક અને અસરકારક ઉપયોગ કરીને વિદ્યાર્થીઓને વધુ સક્ષમ બનાવશે.

આ પ્રશ્નબેંકના નિર્માણમાં નિષ્ઠાપૂર્વક યોગદાન આપનાર DIETના તમામ વ્યાખ્યાતાશ્રીઓ, વિષય નિષ્ણાતો, લેખકવૃંદ તેમજ આયોજન સાથે જોડાયેલા તમામ સહયોગીઓનો હું હૃદયપૂર્વક આભાર વ્યક્ત કરું છું. તેમના સમર્પણ અને પરિશ્રમના પરિણામે શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓને એક ઉપયોગી શૈક્ષણિક પ્રશ્નબેંક પ્રાપ્ત થઈ છે.

આવો, સૌ સાથે મળીને ગુણવત્તાસભર શિક્ષણના ધ્યેયને સાકાર કરીએ અને આપણા જિલ્લાના દરેક વિદ્યાર્થીને રાષ્ટ્રીય સર્વેક્ષણમાં ઉત્કૃષ્ટ પ્રદર્શન માટે સજ્જ બનાવીએ. એ જ આપણા સૌના સંયુક્ત પ્રયાસોની સાચી સફળતા ગણાશે.

ડો. આશાબેન રાજ્યગુરુ, પ્રાચાર્ય
જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન,જૂનાગઢ

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	વિષય	પાનાં નબર
1.	ભાષા	1 to 22
2.	ભાષા- Answer Key	23 to 26
3.	ગણિત	27 to 37
4.	ગણિત- Answer Key	38 to 40
5.	વિજ્ઞાન	41 to 58
6.	વિજ્ઞાન - Answer Key	59 to 61
7.	સામાજિક વિજ્ઞાન	62 to 82

❖ સામાજિક વિજ્ઞાન ની Answer Key દરેક પ્રકરણના નીચે જ આપવામાં આવેલી છે.

ભાષા

1 : જાહેરાત આધારિત પ્રશ્નો

1. જો તમને પરિવાર માટે તહેવારની ખરીદી કરવાની હોય, તો આ સેલ પસંદ કરવાનું મુખ્ય કારણ શું હોઈ શકે?

(A) દુકાનનું નામ મોટું છે.

(B) એક જ સ્થળે વિવિધ કપડાં અને ડિસ્કાઉન્ટ ઉપલબ્ધ છે.

(C) પોસ્ટરમાં ફોટા સુંદર છે.

(D) દુકાન શહેરમાં આવેલી છે.

2. "20% થી 70% સુધીની છૂટ" લખવાનો મુખ્ય હેતુ શું છે?

(A) ગ્રાહકોમાં ખરીદી કરવાની ઉત્સુકતા વધારવી.

(B) દુકાનનું કદ બતાવવું.

(C) કપડાંની ગુણવત્તા ઘટાડવી.

(D) સેલનો સમય બદલવો.

3. પોસ્ટરમાં મહિલા, પુરુષ અને બાળકોના કપડાં અલગ-અલગ દર્શાવવાનો મુખ્ય લાભ શું છે?

(A) પોસ્ટર મોટું લાગે.

(B) દરેક ગ્રાહક પોતાની જરૂરિયાત સરળતાથી ઓળખી શકે.

(C) વધુ ફોટા બતાવવા.

(D) રંગો વધુ દેખાડવા.

4. જો પોસ્ટરમાં સેલની તારીખ ન લખી હોત, તો સૌથી મોટી મુશ્કેલી શું ઊભી થાય?

(A) ગ્રાહકોને ખરીદીનો યોગ્ય સમય ખબર ન પડે.

(B) ડિસ્કાઉન્ટ વધી જાય.

(C) દુકાનનું સરનામું બદલાઈ જાય.

(D) કપડાંના ભાવ વધી જાય.

5. આ જાહેરાતનો મુખ્ય હેતુ કયો છે?

(A) ગ્રાહકોને ખરીદી માટે પ્રોત્સાહિત કરવો.

(B) સમાચાર આપવાં.

(C) મનોરંજન કરાવવું.

(D) શિક્ષણ આપવું.

6. આજના સમયમાં પોસ્ટર ઉપરાંત કયું માધ્યમ વધુ ઝડપથી ગ્રાહકો સુધી માહિતી પહોંચાડી શકે?

(A) સોશિયલ મીડિયા (B) પાઠ્યપુસ્તક

(C) નોટબુક (D) શબ્દકોશ

7. "સ્ટોક મર્યાદિત છે" લખવાનો અર્થ શું થાય?

(A) વસ્તુઓ અમર્યાદિત છે.

(B) ઉપલબ્ધ માલ ઝડપથી પૂરો થઈ શકે છે, તેથી વહેલી ખરીદી કરવી.

(C) દુકાન બંધ થવાની છે.

(D) ભાવમાં કોઈ ફેરફાર નહીં થાય.

2 : પેમ્ફલેટ આધારિત પ્રશ્નો

1. પેમ્ફલેટમાં "વિશ્વાસ, ગુણવત્તા અને સાચી સેવા" લખવામાં આવ્યું છે. તમારા મત મુજબ ગ્રાહક માટે આ ત્રણેય બાબતો શા માટે મહત્વની છે?

(A) માત્ર દુકાનને પ્રસિદ્ધ બનાવવા

(B) ગ્રાહકોનો વિશ્વાસ જીતવા અને લાંબા સમય સુધી જોડાયેલા રાખવા

(C) માત્ર જાહેરાત માટે

(D) દુકાનને મોટી બતાવવા

2. પેમ્ફલેટમાં વિવિધ પ્રકારની વસ્તુઓ એક જ જગ્યાએ ઉપલબ્ધ હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે. તે ગ્રાહકોને કેવી રીતે લાભદાયક બને?

(A) સમય અને મહેનતની બચત થાય (B) ગ્રાહકોને વધુ મુશ્કેલી પડે

(C) બજારમાં જવાની જરૂર ન રહે (D) માત્ર દુકાનનો નફો વધે

3. જો તમને ઘર માટે એક જ દુકાનમાંથી માસિક ખરીદી કરવી હોય, તો આ દુકાન પસંદ કરવાનું સૌથી યોગ્ય કારણ કયું હોઈ શકે?

(A) એક જ સ્થળે વિવિધ વસ્તુઓ મળે છે (B) દુકાન દૂર છે

(C) સમય ઓછો ખુલ્લો રહે છે (D) વસ્તુઓ ઓછી મળે છે

4. "દરેક તહેવારની ખાસ ઓફર" ગ્રાહકોના ખરીદીના નિર્ણય પર કેવી અસર કરી શકે?

(A) ખરીદી વધવાની શક્યતા રહે (B) ગ્રાહકો ખરીદી બંધ કરી દે

(C) દુકાન બંધ થઈ જાય (D) કોઈ અસર ન પડે

5. જો આ પેમ્ફલેટમાં મોબાઇલ નંબર ન હોત, તો ગ્રાહકોને કઈ મુશ્કેલી પડી શકે?

(A) દુકાનનો સંપર્ક કરવામાં મુશ્કેલી પડે (B) વસ્તુઓ સસ્તી મળે

(C) દુકાન મોટી બને (D) કોઈ મુશ્કેલી ન પડે

6. આ પેમ્ફલેટને વધુ અસરકારક બનાવવા માટે નીચેમાંથી શું ઉમેરવું યોગ્ય રહેશે?

(A) QR Code અથવા Google Map Location (B) દુકાનનું નામ કાઢી નાખવું

(C) તમામ ચિત્રો દૂર કરવાં (D) સંપર્ક નંબર કાઢી નાખવો

7. પેમ્ફલેટમાં દર્શાવેલી માહિતીના આધારે ગ્રાહક આ દુકાન વિશે કયો નિષ્કર્ષ કાઢી શકે?

(A) અહીં રોજિંદી જીવનની મોટાભાગની વસ્તુઓ ઉપલબ્ધ છે.

(B) અહીં માત્ર સ્ટેશનરી મળે છે.

(C) અહીં માત્ર કપડાં મળે છે.

(D) અહીં માત્ર સફાઈનું સામાન મળે છે.

8. જો તમારા મિત્રને ઘરવપરાશની તમામ વસ્તુઓ ખરીદવાની હોય, તો તમે તેને આ દુકાનની ભલામણ શા માટે કરશો?

(A) એક જ સ્થળે અનેક વસ્તુઓ, યોગ્ય ભાવ અને સારી સેવા મળે છે.

(B) દુકાનનો સમય ઓછો છે.

(C) વસ્તુઓ ઓછી મળે છે.

(D) સંપર્ક નંબર નથી.

3 : પેમ્ફલેટ આધારિત પ્રશ્નો (વરસાદી પાણીનો સંગ્રહ)

1. "શા માટે વરસાદી પાણીનો સંગ્રહ જરૂરી છે?" વિભાગમાં કેટલા મુખ્ય કારણો આપવામાં આવ્યા છે?

(A) 2

(B) 3

(C) 4

(D) 5

2. ડાયાગ્રામમાં ઘરની છત પરથી વરસાદી પાણી ક્યાં જાય છે?

(A) સીધું ગટરમાં

(B) ફિલ્ટર અને સંગ્રહ ટાંકી

(C) માત્ર બગીચામાં

(D) નદીમાં

3. વરસાદી પાણીનો સંગ્રહ કરવાથી ભૂગર્ભ જળસ્તર કેવી રીતે વધે છે?

(A) પાણી ગટરમાં જાય છે તેથી

(B) વરસાદી પાણી જમીનમાં ઉતરવાથી જળસ્તર વધે છે

(C) પાણીને બાષ્પીભવન કરાવવાથી

(D) કૃત્રિમ તળાવ બનાવવાથી

4. પોસ્ટરમાંથી અનુમાન કરો – જો વરસાદી પાણીનો સંગ્રહ ન કરીએ તો શું થઈ શકે?

(A) ભૂગર્ભ જળસ્તર વધુ ઘટશે અને પાણીની અછત વધશે

(B) પર્યાવરણ વધુ સારું થશે

(C) ઘરમાં પાણીની જરૂરિયાત ઓછી થશે

(D) વરસાદ વધુ પડશે

5. રેઇન વોટર હાર્વેસ્ટિંગના લાભોમાંથી કયો લાભ પર્યાવરણ અને ભવિષ્યની પેઢી સાથે સીધો સંબંધ ધરાવે છે?

(A) ભૂગર્ભ જળસ્તરમાં વધારો

(B) પાણીની બચત અને ઘરેલુ ઉપયોગ

(C) પર્યાવરણનું સંરક્ષણ અને ભવિષ્યની પેઢી માટે પાણી સુરક્ષિત રહે છે

(D) માત્ર ઘરની સુંદરતા વધે છે

4 : પેમ્ફલેટ આધારિત પ્રશ્નો (નમો સરસ્વતી વિજ્ઞાન સાધના યોજના)

1. એક ખાનગી શાળામાં ભણતો વિદ્યાર્થી ધોરણ ૧૦ માં ૬૦% મેળવે છે અને ધોરણ ૧૧ વિજ્ઞાન પ્રવાહમાં પ્રવેશ લે છે. જો તેના વાલીની વાર્ષિક આવક ₹ ૬.૫ લાખ હોય, તો તે આ યોજનાનો લાભ કેમ મેળવી શકશે નહીં?

(A) તેના ધોરણ ૧૦ ના ટકા પૂરતા નથી.

(B) તે ખાનગી શાળામાં અભ્યાસ કરે છે.

(C) તેના વાલીની વાર્ષિક આવક ₹ ૬ લાખથી વધુ છે.

(D) તેણે સામાન્ય પ્રવાહ પસંદ કરવો જોઈએ.

2. નમો સરસ્વતી વિજ્ઞાન સાધના યોજનાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય શું છે?

(A) વિદ્યાર્થીઓને સરકારી નોકરી આપવી.

(B) વિજ્ઞાન પ્રવાહમાં વિદ્યાર્થીઓને પ્રોત્સાહન આપી તેમનું ભવિષ્ય ઉજ્જવળ બનાવવું.

(C) ધોરણ ૧૦ ના તમામ વિદ્યાર્થીઓને કમ્પ્યુટર આપવું.

(D) ખાનગી શાળાઓની ફી માફ કરવી.

3. આ યોજના હેઠળ યોગ્યતા ધરાવતા વિદ્યાર્થીને ધોરણ ૧૧ અને ૧૨ ના અભ્યાસ દરમિયાન કુલ કેટલી માસિક સહાય રકમ મળશે?

(A) ₹ ૧૦,૦૦૦ (B) ₹ ૨૦,૦૦૦

(C) ₹ ૨૫,૦૦૦ (D) ₹ ૫,૦૦૦

4. જો કોઈ વિદ્યાર્થી ધોરણ ૧૨ વિજ્ઞાન પ્રવાહ સફળતાપૂર્વક પાસ કરે છે, તો તેને યોજનાના અંતે એકીસાથે વધારાની કેવડી સહાય મળશે?

(A) ₹ ૧,૦૦૦

(B) ₹ ૧૦,૦૦૦

(C) ₹ ૫,૦૦૦

(D) ₹ ૨૫,૦૦૦

5. આપેલ વિધાનોમાંથી કયું વિધાન 'લાયકાત'ના નિયમો અનુસાર સાચું છે?

(A) આ યોજના માત્ર સરકારી શાળાના કુમારો માટે જ છે.

(B) ધોરણ ૧૦ માં ઓછામાં ઓછા ૫૦% ગુણ હોવા જરૂરી છે.

(C) આ યોજનાનો લાભ માત્ર કન્યાઓને જ મળે છે.

(D) વાર્ષિક આવકની મર્યાદા તમામ શાળાના વિદ્યાર્થીઓ માટે સમાન છે.

5. વફાદાર કૂતરો

એકવાર એક ચોરે એક વિશાળ હવેલી જોઈ. ચોરે તેને લૂંટવાનું નક્કી કર્યું. પરંતુ એક સમસ્યા હતી. એક વિશાળ કૂતરો ઘરની રક્ષા કરતો હતો. ચોરે કૂતરાને કાબૂમાં લેવા માટે થોડું માંસ લેવાનું નક્કી કર્યું. ચોર માંસ લઈને રાતે હવેલી આગળ આવ્યો. દરવાજા પાસે કૂતરો ઊભો હતો. ચોરે તેની તરફ માંસના ટુકડા ફેંક્યા. કૂતરાએ માંસ ન ખાધું. તેના બદલે તેણે ચોરને કહ્યું, “જો તને લાગતું હોય કે તું મને ભસતા અને કરડવાથી રોકી શકે છે તો તું ભૂલ કરી રહ્યો છે. હું તારા માંસના ટુકડા માટે મારા માલિકને ક્યારેય દગો નહીં આપું.”

આ સાંભળીને ચોર ડરી ગયો. તેણે અંદર જવાનો પ્રયત્ન ન કર્યો અને ત્યાંથી ચાલ્યો ગયો.

1. જો કૂતરાએ ચોર આપેલું માંસ ખાઈ લીધું હોત, તો સૌથી સંભવિત પરિણામ શું આવત?

(A) ચોર સરળતાથી હવેલીમાં પ્રવેશી શક્યો હોત.

(B) ચોર ડરીને ભાગી ગયો હોત.

(C) હવેલી વધુ સુરક્ષિત બની હોત.

(D) માલિકે કૂતરાને ઇનામ આપ્યું હોત.

2. કૂતરાએ માંસનો લોભ ન રાખીને કયો ગુણ દર્શાવ્યો?

(A) આળસ

(B) વફાદારી

(C) અભિમાન

(D) ઉતાવળ

3. જો ચોર કૂતરાની વાત અવગણીને હવેલીમાં ઘૂસ્યો હોત, તો શું થઈ શક્યું હોત?

(A) કૂતરો તેની સાથે મિત્ર બની ગયો હોત.

(B) કૂતરો ત્યાંથી ચાલ્યો ગયો હોત.

(C) કૂતરો ભસીને માલિકને ચેતવી દેતો.

(D) ચોરને વધુ માંસ મળી ગયું હોત.

4. આ વાર્તાનો મુખ્ય બોધ કયો છે?

(A) લોભ રાખવાથી હંમેશા ફાયદો થાય છે.

(B) ડરવાથી જ સફળતા મળે છે.

(C) પૈસા સૌથી મહત્વના છે.

(D) વફાદારી અને પ્રામાણિકતા સૌથી મોટો ગુણ છે.

5. જો તમે કૂતરાની જગ્યાએ હોત, તો યોગ્ય નિર્ણય કયો ગણાત?

(A) ચોરની મદદ કરવી.

(B) માલિકની સુરક્ષા કરવી અને ચોરને રોકવો.

(C) માંસ લઈને ત્યાંથી ભાગી જવું.

(D) કંઈપણ ન કરવું.

6. રોબોટ (ફકરો)

રોબોટ એક યંત્ર હોય છે. આ એક એવું યંત્ર છે, જે ચાલી શકે છે. આ સૂચનાઓનું પાલન કરે છે. સૂચનાઓ એક કમ્પ્યૂટરમાંથી પ્રાપ્ત થાય છે. કેમ કે આ એક યંત્ર છે, જે ભૂલો નથી કરતું. જે થાકતું નથી અને ક્યારેય ફરિયાદ પણ નથી કરતું.

કેટલાક રોબોટ્સનો ઉપયોગ વસ્તુઓ બનાવવામાં થાય છે. રોબોટ કાર બનાવવામાં મદદનીશ છે. કેટલાંક રોબોટ જવાળામુખી જેવા ખતરનાક સ્થળોની શોધમાં કામમાં આવે છે. કેટલાક રોબોટ્સનો ઉપયોગ વસ્તુઓને સાફ કરવા માટે થાય છે. આ રોબોટ તમારા ઘરની સફાઈ કરવામાં મદદનીશ થઈ શકે છે. કેટલાક રોબોટ્સ શબ્દોની ઓળખાણ પણ કરી શકે છે. તે ટેલિફોન કોલનાં ઉત્તર આપવામાં ઉપયોગી થઈ શકે છે. કેટલાક રોબોટ્સ માણસો જેવા દેખાય છે. પરંતુ વધુ પડતાં રોબોટ્સ મશીન જેવા જ દેખાય છે.

જોર્જ દેવોલને સન્ 1954માં પહેલો રોબોટ બનાવ્યો અને તેને યૂનિમેટ નામ આપવામાં આવ્યું. આનો ઉપયોગ કાર બનાવવામાં થયો. ભવિષ્યમાં ઘણા એવા રોબોટ જોવા મળશે જે આગ બુઝાવવા, યુદ્ધમાં લડવા અને બીમારીથી લડવામાં મદદરૂપ હશે. તે જીવનને વધુ સુંદર બનાવવામાં મદદરૂપ હશે.

1. સૌથી વધુ મદદ કરી શકે?

(A) રોબોટ પોતે જ જંગલમાંથી જડીબુટ્ટીઓ શોધીને નવી દવાઓ બનાવશે.

(B) ડૉક્ટરો ન હોય ત્યારે તે દર્દીઓ સાથે વાતો કરીને તેમનું મનોરંજન કરશે.

(C) તે અતિશય ઝીણવટભરી સર્જરી (ઓપરેશન) માં ડૉક્ટરને ચોકસાઈપૂર્વક મદદ કરી શકે છે અને ચેપી રોગોના દર્દીઓ સુધી દવા પહોંચાડી શકે છે.

(D) રોબોટ માણસોને ક્યારેય બીમાર જ નહીં પડવા દે.

2. 'ભવિષ્ય' શબ્દનો સાચો વિરોધી શબ્દ નીચેનામાંથી કયો છે?

(A) સવાર

(B) ભૂતકાળ

(C) વર્તમાન

(D) સમય

3. ફકરામાં લખ્યું છે કે "રોબોટ ક્યારેય ફરિયાદ પણ નથી કરતું." આ બાબત માણસ અને રોબોટ વચ્ચે કયો મુખ્ય તાર્કિક તફાવત દર્શાવે છે?

(A) માણસ કરતાં રોબોટ બહુ મોંઘા હોય છે.

(B) માણસ લાગણીશીલ હોવાથી થાકી જાય ત્યારે વિરામ કે અસંતોષ વ્યક્ત કરે છે, જ્યારે રોબોટ લાગણીરહિત યાંત્રિક ઉપકરણ હોવાથી સતત અવિરત કામ કરી શકે છે.

(C) રોબોટને ખોરાક ભાવતો નથી એટલે તે ફરિયાદ નથી કરતો.

(D) રોબોટ રાત્રે જ કામ કરે છે.

4. "જ્વાળામુખી જેવા ખતરનાક સ્થળોની શોધમાં રોબોટ કામમાં આવે છે." આ આધુનિક ટેકનોલોજીનો માનવજીવન માટે સૌથી મોટો નૈતિક ફાયદો શું છે?

(A) વૈજ્ઞાનિકોને જ્વાળામુખી જોવા જવાની મજા આવે છે.

(B) તેનાથી માણસોનો પ્રવાસ ખર્ચ બચી જાય છે.

(C) અતિશય જોખમી અને જીવલેણ પરિસ્થિતિઓમાં માનવજીવનને જોખમમાં મૂક્યા વિના મહત્વપૂર્ણ વૈજ્ઞાનિક માહિતી અને સંશોધન મેળવી શકાય છે.

(D) રોબોટ જ્વાળામુખીને હંમેશા માટે શાંત કરી શકે છે.

5. ફકરામાં જણાવ્યું છે કે "રોબોટ સૂચનાઓનું પાલન કરે છે અને ક્યારેય ભૂલતો નથી." જો કમ્પ્યુટરમાં ખોટી અથવા ક્ષતિગ્રસ્ત સૂચના આપવામાં આવે તો રોબોટ શું કરશે?

(A) રોબોટ પોતાની જાતે સાચી સૂચના વિચારીને કામ કરશે.

(B) તે આપમેળે જ બંધ થઈ જશે.

(C) તે આપેલી ખોટી સૂચનાનું પણ અંધ અનુકરણ કરશે, કારણ કે તેની પાસે પોતાની સ્વતંત્ર વિવેકબુદ્ધિ નથી.

(D) રોબોટ કમ્પ્યુટરને સુધારી દેશે.

7. જૂની શિક્ષણ પદ્ધતિ (ફકરો)

અમારૂં હોમવર્ક તો પાટીમાં જ પુરૂં થઈ જતું એટલે વધારાની બધી જ ક્ષણો કેળવવા (કેળવણી) માટે વપરાતી. પ્રો. યશપાલજીએ 'ભાર વિનાનું ભણતર'નો રીપોર્ટ સરકારને સોંપ્યો એ પહેલાથી જ અમારૂં પ્રાથમિક શિક્ષણ તો પતંગિયાની પાંખો જેવું હતું અને આજે કે.જી. થી ત્રણ-ત્રણ ભાષા શીખવીને નંબરની દોડમાં બાળકને દોડાવવામાં આવે છે. જલદી ઉડવાની હોડ જામી છે.

અમારૂં પ્રાથમિક શિક્ષણ એવું સરસ ચાલતું કે ટકા, ટયુશન કે ટેન્શન કંઈ જ નહીં. તળાવમાં તરવું, ઝાડ પર ચઢવું, મંદિરે આરતીમાં નગારા વગાડવા, બાવળ કાપીને બેટ, સ્ટમ્પ કે ગીલ્લી-દંડા બનાવવામાં ઘણા કૌશલ્યો કહ્યા વિના જ કેળવાયા.

અગિયારસના વહેલી સવારે પાંચ-સાડા પાંચ વાગ્યે વગર એલાર્મે ઉઠીને પ્રભાતફેરીમાં જોડાઈ પંખીઓની ચણ ઘેર-ઘેર ઉઘરાવતા. ચૈત્ર માસમાં કથાના આયોજનમાં ઘણી જવાબદારી અને કામ સ્વૈચ્છિક ઉપાડી લેતાં. એ કથાની અસર તળે ઘેર શ્રીરામ ચંદકૃપાલુ ભજમન... સ્તુતિ ગાતા પૂજા કરતા માનસિક શાંતિ માટે આનાથી અમોઘ ઉપચાર બીજો ક્યો હોય! શાળામાં એકાંતરા ખોટું બોલાઈ નહીં, અવળું ચલાઈ નહીં હો... માળા છે ડોકમાં ધુનના રસાસ્વાદની માનસિક અસર આજે પણ અનુભવાય છે.

1. જો આજની શાળાઓમાં પણ જૂના સમય જેવી જીવનકૌશલ્ય આધારિત પ્રવૃત્તિઓને વધુ મહત્વ આપવામાં આવે, તો વિદ્યાર્થીઓને સૌથી મોટો લાભ કયો થાય?

(A) માત્ર પરીક્ષાના ગુણ વધે.
(B) માત્ર રમતગમતમાં જ સુધારો થાય.
(C) ફક્ત લખાણ સુંદર બને.
(D) જીવનમાં ઉપયોગી કૌશલ્યો અને આત્મવિશ્વાસ વિકસે.

2. ફકરા અનુસાર જૂના સમયના શિક્ષણમાંથી સૌથી મહત્વની શીખ કઈ મળે છે?

(A) ફક્ત પુસ્તકનું જ જ્ઞાન પૂરતું છે.
(B) ભણતર સાથે જીવનકૌશલ્યો પણ જરૂરી છે.
(C) શાળા વગર પણ બધું શીખી શકાય.
(D) પરીક્ષાના ગુણ જ સફળતા નક્કી કરે છે.

3. જો બાળકો અખાત્રીજના દિવસે વહેલા ઊઠીને પરબડીમાં પક્ષીઓને ચણ ન ઉડાડે, તો કયા મૂલ્યનો અભાવ જોવા મળે?

(A) સમયપાલન
(B) સ્વચ્છતા
(C) જીવદયા અને પ્રકૃતિપ્રેમ
(D) આત્મવિશ્વાસ

4. શાળામાં એકાંતરા માટે બેલ ન હોવા છતાં બધું નિયમિત ચાલતું હતું. તેમાંથી શું અનુમાન કરી શકાય?

(A) વિદ્યાર્થીઓને ભણવું ગમતું ન હતું.
(B) શિક્ષકો સમયસર આવતા ન હતા.
(C) શાળામાં કોઈ નિયમ ન હતો.
(D) સૌમાં શિસ્ત અને સમયની સમજ હતી.

5. જો આજના વિદ્યાર્થીઓ પણ વૃક્ષો વાવે અને તેમની સંભાળ રાખે, તો તેનું સૌથી સારું પરિણામ શું મળે?

(A) પર્યાવરણ વધુ સ્વચ્છ અને હરિયાળું બને.

(B) પરીક્ષામાં વધુ ગુણ આવે.

(C) શાળાનો સમય ઓછો થાય.

(D) હોમવર્ક કરવું ન પડે.

6. ફકરામાં દર્શાવેલી જૂની શિક્ષણ પદ્ધતિમાંથી આજના વિદ્યાર્થીઓએ કઈ બાબત અપનાવવી સૌથી વધુ જરૂરી છે?

(A) ફક્ત રમતો રમવી.

(B) સ્વાવલંબન અને જીવનકૌશલ્ય વિકસાવવું.

(C) આખો દિવસ બહાર રહેવું.

(D) માત્ર પ્રાર્થના કરવી.

8. ડૉ. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણન (ફકરો)

ભારતમાં ૫મી સપ્ટેમ્બર 'શિક્ષકદિન' તરીકે ઉજવવામાં આવે છે. ભારતના મહાન વ્યક્તિ, પ્રથમ ભારતરત્ન મેળવનાર તથા બીજા રાષ્ટ્રપતિ તરીકે ચુંટાઈ આવનાર ડૉ. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણનનો જન્મ ૫મી સપ્ટેમ્બર, ૧૮૮૮માં ચેન્નાઈ પાસેના નાના એવા તિરુવણી ગામમાં થયો હતો. તેમણે પ્રાથમિક તથા માધ્યમિક શિક્ષણ પોતાના વતનમાં જ મેળવ્યું હતું. ડૉ. રાધાકૃષ્ણને પોતાના પિતાજી પાસેથી જ અક્ષરજ્ઞાન મેળવ્યું હતું. તેમણે તત્ત્વજ્ઞાન અને દર્શનશાસ્ત્ર વિષય સાથે બી.એ. થયા હતા. એમ.એ.ની પદવી મેળવ્યા બાદ ૧૯૦૮માં પ્રેસિડન્સી કોલેજમાં તર્કશાસ્ત્રના શિક્ષક તરીકે નિમણૂક થઈ હતી. ઈ.સ. ૧૯૩૯માં બનારસ હિંદુ યુનિવર્સિટીના કુલપતિ પદે નિયુક્ત થયા અને ૧૯૪૬ થી ૧૯૫૦ સુધી યુનીટી ખાતે ભારતના પ્રતિનિધિ મંડળના અધ્યક્ષ તરીકે કામ કર્યું.

1. જો ડૉ. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણન શિક્ષક ન બન્યા હોત, તો તેમની ઓળખ સૌથી વધુ કયા ક્ષેત્રમાં ઓછી બની હોત?

(A) રમતગમત

(B) શિક્ષણ અને તત્ત્વજ્ઞાન

(C) ખેતી

(D) વેપાર

2. ડૉ. રાધાકૃષ્ણનને પોતાના પિતાજી પાસેથી પ્રેરણા ન મળી હોત, તો તેમના જીવનમાં સૌથી વધુ કઈ બાબત પર અસર પડી હોત?

(A) જન્મસ્થળ બદલાઈ જાત.

(B) તેઓ વિદેશમાં જન્મ્યા હોત.

(C) શિક્ષણ અને કારકિર્દી પ્રત્યેનો અભિગમ બદલાઈ શક્યો હોત.

(D) તેઓ પ્રથમ રાષ્ટ્રપતિ બન્યા હોત.

3. જો તેઓ યુનેસ્કોમાં ભારતના પ્રતિનિધિ મંડળના અધ્યક્ષ ન બન્યા હોત, તો કઈ તક તેમને ન મળી હોત?

(A) ગામમાં શિક્ષણ આપવાની

(B) ખેડૂત બનવાની

(C) માત્ર શાળાના આચાર્ય બનવાની

(D) આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ભારતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવાની

4. આ ફકરો મુખ્યત્વે કયો સંદેશ આપે છે?

(A) શિક્ષણ, મહેનત અને જ્ઞાન વ્યક્તિને ઉચ્ચ સ્થાન સુધી પહોંચાડી શકે છે.

(B) માત્ર જન્મસ્થળ જ સફળતા નક્કી કરે છે.

(C) પૈસા વગર સફળતા મળતી નથી.

(D) વિદેશમાં અભ્યાસ કરવો જરૂરી છે.

5. ડૉ. રાધાકૃષ્ણનના જીવનમાંથી વિદ્યાર્થીઓએ કયો ગુણ સૌથી વધુ શીખવો જોઈએ?

(A) આળસ

(B) અહંકાર

(C) જ્ઞાનપ્રેમ અને શિક્ષણ પ્રત્યે સમર્પણ

(D) ઉતાવળ

6. શિક્ષક દિવસ તેમના જન્મદિવસે ઉજવવાનો મુખ્ય હેતુ શું હોઈ શકે?

(A) રજા આપવાનો

(B) શિક્ષકોના યોગદાનનું સન્માન અને પ્રેરણા આપવાનો

(C) માત્ર ઉજવણી કરવાનો

(D) નવી શાળા શરૂ કરવાનો

9. ડુગડુગીયા (ફકરો)

મહાત્મા ગાંધીજીના મંતવ્ય મુજબ બાળકોને કક્કો ઘૂંટાવતા પહેલાં તેને ચિત્રો દોરવાની પ્રવૃત્તિ આપવી જોઈએ. આ ઢબનું સૂચન પૂર્વપ્રાથમિક શિક્ષણના પ્રારંભે વિચારવા જેવું છે. બાળકને સમૂહગાન માટે પ્રવૃત્ત કરતાં પહેલાં કે તેની સાથે જ નાચવાની પ્રવૃત્તિ આપવી જોઈએ. પરિવારમાંય બાળક ગાતાં કે ચાલતાં પહેલાં ઉછળ-નાચ કરતું જ હોય છે. આ નાચ માટે ચપટી, તાળી કે થાળીનો તાલ પૂરતો છે, અને તેમાંય ડુગડુગ ડબાક, ડુગડુગ ડબાકનો નાદ બાળકના કાને પડે તો તેની અદા માણવા માટે ટીવી પણ તત્કાળ ઓફ કરવું પડે!

પોલા ડુગડુગીયાના પોલાણમાં અનેકાનેક ગીતો છાનામાંના બેઠાં હોય છે. ડુગડુગીયામાં કેવાં ને કેટલાં ગીતો હોઈ શકે છે તેનો ખ્યાલ મેળવવા માટે તો પ્રસ્તુત મનહર મુખપૃષ્ઠ ધરાવતું પુસ્તક 'ડુગડુગીયા' ને બાળકોની સમક્ષ ઠાલવવું પડે અને તે પછી એમની આગળ અધધ સંખ્યામાં ગૂંજતા ગીતો ઠલવાઈ રહે છે : પૂરાં બસો ને માથે એકસઠ!

1. ગાંધીજીના મંતવ્ય અને લેખકના સૂચન મુજબ, બાળકને કક્કો ઘૂંટવા પહેલાં ચિત્રો દોરવાની પ્રવૃત્તિ આપવી જોઈએ. આ વિચારનું મુખ્ય કારણ શું છે?

(A) બાળકને જલ્દી અક્ષર યાદ થઈ જાય

(B) બાળકની સર્જનાત્મક અને અભિવ્યક્તિની ક્ષમતા પહેલાં વિકસે

(C) શિક્ષકનું કામ સરળ બને

(D) બાળકને માત્ર મનોરંજન મળે

2. ફકરામાં કહ્યું છે કે પરિવારમાં બાળક ગાતાં કે ચાલતાં પહેલાં ઉછળ-નાચ કરતું હોય છે. આથી શું અનુમાન કરી શકાય?

(A) બાળકને નાચ ફરજિયાત શીખવવું જોઈએ

(B) નૃત્ય અને હલનચલન બાળકની સ્વાભાવિક અને કુદરતી પ્રવૃત્તિ છે

(C) બાળકને ગાયનથી દૂર રાખવું જોઈએ

(D) પરિવારમાં બાળકને શાંત રાખવું જરૂરી છે

3. "સમૂહગાન" અને "નાચ" વચ્ચે લેખક કયો સંબંધ સ્થાપિત કરે છે?

(A) સમૂહગાન પહેલાં અથવા તેની સાથે નાચની પ્રવૃત્તિ આપવી જોઈએ

(B) નાચ અને સમૂહગાન એકબીજાથી સંપૂર્ણ અલગ છે

(C) સમૂહગાન પછી જ નાચ શીખવવો જોઈએ

(D) નાચ માત્ર પરિવારમાં જ થવો જોઈએ, શાળામાં નહીં

4. ફકરામાં "ચપટી, તાળી કે થાળીનો તાલ" અને "ડુગડુગ ડભાક"નો ઉલ્લેખ શા માટે કરવામાં આવ્યો છે?

(A) બાળકને સંગીતના સાધનો વિશે જાણકારી આપવા

(B) બતાવવા કે નાચ માટે જટિલ સાધનોની જરૂર નથી, સાદો તાલ પૂરતો છે

(C) ટીવી બંધ કરવાનું કારણ સમજાવવા

(D) બાળકને ફક્ત તાલ શીખવવા

5. "ડુગડુગીયાના પોલાણમાં અનેકાનેક ગીતો છાનામાંના બેઠાં હોય છે" – આ વાક્યનું અર્થઘટન કરતાં શું કહી શકાય?

(A) ડુગડુગીમાં ફક્ત એક જ ગીત હોય છે

(B) ડુગડુગી એક એવું સાધન છે જેમાં બહુવિધ ગીતો છુપાયેલા છે અને તેને જાગૃત કરી શકાય

(C) ડુગડુગી માત્ર રમકડું છે

(D) બાળકોને ડુગડુગી આપવાથી તેઓ ગીતો ભૂલી જાય છે

6. પુસ્તક 'ડુગડુગીયા'ને બાળકોની સમક્ષ હલાવવાની વાત કેમ કરવામાં આવી છે?

(A) પુસ્તકની કિંમત જાણવા

(B) બાળકોને પુસ્તકની કવર પેજ બતાવવા

(C) બાળકોમાં ગીતો પ્રત્યે રસ જગાડવા અને છુપાયેલા ગીતોને બહાર કાઢવા

(D) બાળકોને ગણિત શીખવવા

7. ફકરાના અંતમાં "પૂરાં બસો ને માથે એકસહ!" કહેવામાં આવ્યું છે. આથી શું તારણ કાઢી શકાય?

(A) પુસ્તકમાં ફક્ત ૩૦૦ જ ગીતો છે

(B) બાળકોની કલ્પના અને રુચિ જાગે તો ડુગડુગીયામાંથી અનેક ગીતો બહાર આવી શકે છે

(C) લેખકે ગણિતની ભૂલ કરી છે

(D) બાળકોને ગીતો યાદ કરાવવા જોઈએ

8. સમગ્ર ફકરાનું મુખ્ય સંદેશ શું છે?

(A) બાળકોને ફક્ત ગીતો અને નાચ શીખવવા જોઈએ

(B) પૂર્વપ્રાથમિક શિક્ષણમાં બાળકની કુદરતી પ્રવૃત્તિઓ (ચિત્ર, નાચ, તાલ)ને અગ્રિમતા આપીને શિક્ષણ શરૂ કરવું જોઈએ

(C) ટીવી બંધ કરીને બાળકને ભણાવવું જોઈએ

(D) ડુગડુગી વગાડવી જોઈએ

10. બોધાત્મક સંવાદ (માણસ અને સિંહ)

માણસ: નમસ્તે વનરાજા! કેમ છો?

સિંહ: નમસ્તે માણસ! હું તો ઠીક છું, પણ મારું જંગલ હવે પહેલું રહ્યું નથી. વૃક્ષો ઘટી રહ્યા છે અને શાંતિ પણ ઓછી થઈ ગઈ છે.

માણસ: અમે વિકાસ કરી રહ્યા છીએ. રસ્તા, મકાનો અને ઉદ્યોગો બનાવવાની જરૂર પડે છે.

સિંહ: વિકાસ જરૂરી છે, પરંતુ વિકાસના નામે પ્રકૃતિનો વિનાશ કરવો યોગ્ય છે? મારું ઘર નષ્ટ થશે તો હું ક્યાં જઈશ?

માણસ: તારી વાત સાચી છે. ઘણી વખત અમે સ્વાર્થમાં પ્રકૃતિનું નુકસાન કરી બેસીએ છીએ.

સિંહ: પછી જ્યારે હું ખોરાકની શોધમાં ગામ તરફ આવું છું, ત્યારે લોકો મને જ ખતરનાક કહે છે. ખરેખર તો મારા જંગલમાં કોણ ઘૂસ્યું?

માણસ: સાચું છે. પહેલાં અમે જંગલમાં ઘૂસીએ છીએ અને પછી પ્રાણીઓને દોષ આપીએ છીએ.

સિંહ: જંગલ માત્ર મારું નથી; તે પૃથ્વીનું ફેફસું છે. વૃક્ષો, નદીઓ, પક્ષીઓ અને પ્રાણીઓનું સંતુલન જ જીવનને ટકાવી રાખે છે.

માણસ: હવે અમારે વધુ વૃક્ષારોપણ કરવું પડશે, જંગલોનું રક્ષણ કરવું પડશે અને વન્યજીવોને સુરક્ષિત નિવાસ આપવો પડશે.

સિંહ: જો માણસ અને પ્રકૃતિ વચ્ચે સંતુલન રહેશે, તો બંને સુખી રહેશે.

માણસ: હું આજે સંકલ્પ કરું છું કે પ્રકૃતિનું જતન કરીશ, વન્યજીવોનો આદર કરીશ અને બીજા લોકોને પણ આ માટે પ્રેરિત કરીશ.

સિંહ: બસ, આ જ સાચો વિકાસ છે—જ્યાં માણસ અને પ્રકૃતિ સાથે મળીને આગળ વધે.

1. સંવાદમાં સિંહ માણસને કઈ બાબતે આત્મનિરીક્ષણ કરવા મજબૂર કરે છે?

(A) વસ્તી વધારા અંગે

(B) વિકાસ અને પ્રકૃતિના વિનાશ વચ્ચેના તફાવત અંગે

(C) શિકાર કરવાની પદ્ધતિઓ અંગે

(D) ગામડાંઓની સુરક્ષા અંગે

2. સિંહે જંગલને "પૃથ્વીનું ફેફસું" કહ્યું છે. આ રૂપક પાછળનો મુખ્ય આશય શો છે?

(A) જંગલ માત્ર પ્રાણીઓ માટે શ્વાસ લેવાની જગ્યા છે.

(B) જંગલ પૃથ્વીનું પર્યાવરણીય સંતુલન અને જીવન ટકાવી રાખવા માટે અનિવાર્ય છે.

(C) જંગલ માણસને લાકડાં પૂરાં પાડે છે.

(D) જંગલમાં માત્ર ઓક્સિજન જ મળે છે.

3. જંગલી પ્રાણીઓ ગામ તરફ આવે છે ત્યારે સર્જાતી પરિસ્થિતિ માટે સંવાદ મુજબ મુખ્યત્વે કોણ જવાબદાર છે?

(A) પ્રાણીઓની હિંસક પ્રકૃતિ

(B) ગામડાંઓની ખોટી બનાવટ

(C) માણસ દ્વારા જંગલો પર કરવામાં આવેલું અતિક્રમણ

(D) જંગલમાં ખોરાકની કુદરતી અછત

4. "સાચો વિકાસ" (True Development) એટલે શું? સંવાદના આધારે યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

(A) માત્ર નવા રસ્તાઓ, મકાનો અને ફેક્ટરીઓ બનાવવી.

(B) પ્રકૃતિ અને પ્રાણીઓને નુકસાન પહોંચાડ્યા વગર શહેરો વસાવવાં.

(C) મનુષ્ય અને પ્રકૃતિ વચ્ચે સહઅસ્તિત્વ અને સંતુલન જાળવીને આગળ વધવું.

(D) બધો જ વિકાસ અટકાવીને જંગલોમાં પાછા ફરવું.

5. માણસના અભિગમમાં આવતું પરિવર્તન સંવાદના કયા ભાગમાં સ્પષ્ટ થાય છે?

(A) જ્યારે તે રસ્તા અને મકાનો બનાવવાની વાત કરે છે.

(B) જ્યારે તે પોતાની ભૂલ સ્વીકારીને પ્રકૃતિ જતનનો સંકલ્પ કરે છે.

(C) જ્યારે તે સિંહને 'વનરાજ' કહીને બોલાવે છે.

(D) જ્યારે તે સિંહના ગામમાં આવવાના કારણ પૂછે છે.

6. જો મનુષ્ય સિંહ સાથે કરેલા સંકલ્પનું પાલન ન કરે, તો ભવિષ્યમાં કઈ ગંભીર સમસ્યા સર્જાઈ શકે?

(A) પ્રાણીઓ મનુષ્ય કરતાં વધુ શક્તિશાળી બની જશે.

(B) ખાદ્યશૃંખલા અને પર્યાવરણીય સંતુલન ખોરવાઈ જવાથી માનવજાતનું અસ્તિત્વ પણ જોખમમાં મુકાશે.

(C) મનુષ્યને નવો વિકાસ કરવાનો મોકો નહીં મળે.

(D) ગામડાંઓનો વિકાસ અટકી જશે.

11. કાવ્ય : દીકરીની વિદાય

આટઆટલાં વરસો જેણે રાખ્યું ઘર હૂંફાળું
મહેંદી મૂકી ચાલ્યું આજે ઘરનું એ અજવાળું

દીકરી જાતાં એમ લાગતું

ગયો ગોખથી દીવો

નૈ સંધાય હવે આ ફળિયું

ગમે એટલું સીવો

જેની પગલી પડતાં સઘળે થઈ જાતું રજવાડું

મહેંદી મૂકી ચાલ્યું આજે ઘરનું એ અજવાળું

રંગોળીમાં પડશે નહિ રે

પહેલાં જેવી ભાત

દૂર દૂર રે ચાલી જાશે

ઘરની આ મિરાંત

આંસુથી ભીંજાશે સૌની આંખોનું પરવાળું

મહેંદી મૂકી ચાલ્યું આજે ઘરનું એ અજવાળું

1. કવિએ કાવ્યમાં "ગયો ગોખથી દીવો" એવું શા માટે કહ્યું છે? તેની પાછળનો મુખ્ય ભાવ શું છે?

(A) દીકરી જતાં ઘરમાં અંધારું થઈ ગયું અને લાઈટ જતી રહી.

(B) જેવી રીતે દીવો આખા ઘરને પ્રકાશ આપે છે, તેમ દીકરીના જવાથી ઘરની રોનક અને ખુશીઓ ચાલી ગઈ છે.

(C) દીકરી જતી વખતે ગોખલામાંથી દીવો પોતાની સાથે લઈ ગઈ છે.

(D) પવનના કારણે ગોખલામાં રહેલો દીવો ઓલવાઈ ગયો છે.

2. "ને સંધાય હવે આ ફળિયું, ગમે એટલું સીવો" - કવિના આ કથન દ્વારા કઈ સામાજિક કે કૌટુંબિક પરિસ્થિતિનો સંકેત મળે છે?

(A) દીકરીના ગયા પછી ફળિયાની દીવાલો તૂટી ગઈ છે જેને સીવવાની જરૂર છે.

(B) દીકરીના ગયા પછી ઘરના સભ્યો વચ્ચે એટલો મોટો પ્રેમનો ખાલીપો સર્જાય છે જેને કોઈ પણ રીતે ભરી શકાતો નથી.

(C) ફળિયામાં દરજી કપડાં સીવવાનું કામ કરી રહ્યો છે.

(D) દીકરી માત્ર ફળિયામાં જ રમતી હોવાથી હવે ત્યાં કોઈ રમત રમી શકાશે નહીં

3. કાવ્યમાં દીકરી માટે "ઘરનું અજવાળું" અને "ઘરની આ મિરાંત" જેવા શબ્દો વપરાયા છે. આ શબ્દો પરથી દીકરીનું કુટુંબમાં શું સ્થાન છે તે સ્પષ્ટ થાય છે?

(A) દીકરી ઘરમાં માત્ર કચરો-પોતા અને ઘરકામ કરનારી વ્યક્તિ છે.

(B) દીકરી એ ઘરનું ગૌરવ, સંપત્તિ (મિરાંત) અને સમગ્ર પરિવારને ખુશ રાખનારી મુખ્ય કડી છે.

(C) દીકરી ઘરમાં વીજળીના બલ્બની જેમ પ્રકાશ ફેલાવે છે.

(D) દીકરી માત્ર મહેંદી મૂકવાનું કામ કરે છે.

4. "રાખ્યું ઘર હૂંફાળું" - આ પંક્તિ દ્વારા કવિ દીકરીના કેવા સ્વભાવ કે ગુણની વાત કરી રહ્યા છે?

(A) દીકરી ઘરના બધા રૂમમાં હીટર ચાલુ રાખતી હતી.

(B) દીકરી પોતાના સ્નેહ, પ્રેમ અને વહાલભર્યા વર્તનથી પરિવારના દરેક સભ્યોને જોડી રાખતી અને ઘરમાં જીવંતતા રાખતી હતી.

(C) દીકરી ઘરમાં માત્ર રસોઈ બનાવવાનું કામ કરતી હતી.

(D) દીકરીનો સ્વભાવ ખૂબ જ કડક અને ગુસ્સાવાળો હતો.

5. "આંસુથી ભીંજાશે સૌની આંખોનું પરવાળું" - દીકરીની વિદાય વખતે આખા ઘરની આંખો કેમ ભીની થઈ જાય છે?

(A) ઘરમાં બધા લોકો ખૂબ જ બીમાર પડી ગયા હોવાથી.

(B) લાંબા સમય સુધી સાથે રહેલી દીકરી અચાનક ઘર છોડીને કાયમ માટે બીજા ઘરે જઈ રહી છે, તે વિરહનું દુઃખ સહન ન થવાના કારણે.

(C) ચોમાસાનો વરસાદ ઘરની અંદર આવી ગયો હોવાથી.

(D) દીકરીને હવે ક્યારેય આ ઘરમાં આવવા નહીં મળે એટલે.

12. કાવ્ય : શૌર્યગાથા

વીર સંતાનો ભારતના,

હિંમત જેમની ઓળખાણ.

દેશપ્રેમથી ધબકે હૈયું,

એ જ છે સાચું સ્વાભિમાન.

આંધી આવે કે તોફાન આવે,

પગ કદી ના પાછા ખેંચે.

સત્ય અને કર્તવ્યના માર્ગે,

સાહસથી આગળ વધતા રહે.

સરહદ પર જે જાગે રાતે,

આપણું રક્ષણ કરતા જાય.

તેમના શૌર્ય અને બલિદાનથી,
ભારત માતા ગૌરવ પામે.
રાણા, શિવાજી, ભગતસિંહની,
ગાથા આજે પણ ગવાય.
તેમના આદર્શ જીવનથી,
નવી પેઢી પ્રેરણા પાય.
ચાલો આપણે પણ સંકલ્પ કરીએ,
દેશનું ગૌરવ વધારશું.
સત્ય, શૌર્ય અને સેવા લઈને,
ભારતને શ્રેષ્ઠ બનાવશું.

1. જો કાવ્યમાં દર્શાવેલા વીરોએ મુશ્કેલીઓથી ડરીને કર્તવ્ય છોડી દીધું હોત, તો તેનો સૌથી મોટો પ્રભાવ શું પડ્યો હોત?

(A) દેશ વધુ સમૃદ્ધ બન્યો હોત.
(B) દેશની સુરક્ષા અને સ્વાભિમાનને નુકસાન પહોંચ્યું હોત.
(C) લોકોને વધુ આરામ મળ્યો હોત.
(D) કોઈ ફરક પડ્યો ન હોત.

2. કાવ્યમાં “આંધી આવે કે તોફાન આવે, પગ કદી ના પાછા ખેંચે” પંક્તિ કયા જીવનમૂલ્યને સૌથી વધુ વ્યક્ત કરે છે?

(A) આળસ (B) સાહસ અને દૃઢતા
(C) ઉતાવળ (D) સ્વાર્થ

3. જો તમે કાવ્યના કવિ હોત, તો આજના યુવાનો માટે કયો સંદેશ ઉમેરવો સૌથી યોગ્ય ગણાત?

(A) માત્ર પોતાના લાભનો વિચાર કરો. (B) દેશ, સમાજ અને માનવતા માટે જવાબદારી નિભાવો.
(C) મુશ્કેલી આવે તો પ્રયત્ન છોડો. (D) બીજાની સફળતાથી ઈર્ષ્યા કરો.

4. કાવ્યમાં રાણા, શિવાજી અને ભગતસિંહનો ઉલ્લેખ કરવાનો મુખ્ય હેતુ શું છે?

(A) ઈતિહાસ યાદ કરાવવો.
(B) વીરોના આદર્શોથી પ્રેરણા આપવી.
(C) યુદ્ધનું વર્ણન કરવું.

(D) માત્ર દેશના નામ જણાવવા.

5. કાવ્યનો સંદેશ શાળાના જીવનમાં કેવી રીતે ઉપયોગી બની શકે?

(A) નિયમોનું પાલન ન કરવું.

(B) મહેનત, શિસ્ત અને જવાબદારીથી કાર્ય કરવું.

(C) માત્ર જીતવાનો પ્રયત્ન કરવો.

(D) અભ્યાસથી દૂર રહેવું.

6. જો દરેક વિદ્યાર્થી કાવ્યનો સંદેશ જીવનમાં અપનાવે, તો સમાજમાં કયો સકારાત્મક બદલાવ આવી શકે?

(A) મતભેદ અને ઝઘડા વધશે.

(B) જવાબદાર, દેશપ્રેમી અને સહકારપૂર્ણ નાગરિકો બનશે.

(C) લોકો એકબીજાથી દૂર રહેશે.

(D) શિક્ષણનું મહત્વ ઘટશે.

7. કાવ્યમાં શૌર્ય સાથે કયા ગુણને સમાન મહત્વ આપવામાં આવ્યું છે?

(A) ક્રોધ (B) કર્તવ્યનિષ્ઠા અને સત્યનિષ્ઠા

(C) સંપત્તિ (D) પ્રસિદ્ધિ

8. જો તમારે આ કાવ્ય માટે નવું શીર્ષક પસંદ કરવું હોય, તો કયું સૌથી યોગ્ય રહેશે?

(A) આળસનો માર્ગ (B) દેશપ્રેમ અને શૌર્યની ગાથા

(C) રમતોનું મહત્વ (D) પ્રકૃતિનું સૌંદર્ય

જવાબ વિભાગ

૧. જાહેરાત આધારિત પ્રશ્નો

૧. (B) એક જ સ્થળે વિવિધ કપડાં અને ડિસ્કાઉન્ટ ઉપલબ્ધ છે.

૨. (A) ગ્રાહકોમાં ખરીદી કરવાની ઉત્સુકતા વધારવી.

૩. (B) દરેક ગ્રાહક પોતાની જરૂરિયાત સરળતાથી ઓળખી શકે.

૪. (A) ગ્રાહકોને ખરીદીનો યોગ્ય સમય ખબર ન પડે.

૫. (A) ગ્રાહકોને ખરીદી માટે પ્રોત્સાહિત કરવો.

૬. (A) સોશિયલ મીડિયા (WhatsApp, Instagram, Facebook)

૭. (B) ઉપલબ્ધ માલ ઝડપથી પૂરો થઈ શકે છે, તેથી વહેલી ખરીદી કરવી.

૨. પેમ્ફલેટ આધારિત પ્રશ્નો

૧. (B) ગ્રાહકોનો વિશ્વાસ જીતવા અને લાંબા સમય સુધી જોડાયેલા રાખવા

૨. (A) સમય અને મહેનતની બચત થાય

૩. (A) એક જ સ્થળે વિવિધ વસ્તુઓ મળે છે

૪. (A) ખરીદી વધવાની શક્યતા રહે

૫. (A) દુકાનનો સંપર્ક કરવામાં મુશ્કેલી પડે

૬. (A) QR Code અથવા Google Map Location

૭. (A) અહીં રોજિંદી જીવનની મોટાભાગની વસ્તુઓ ઉપલબ્ધ છે.

૮. (A) એક જ સ્થળે અનેક વસ્તુઓ, યોગ્ય ભાવ અને સારી સેવા મળે છે.

૩. પેમ્ફલેટ આધારિત પ્રશ્નો (વરસાદી પાણી)

૧. (C) 4

૨. (B) ફિલ્ટર અને સંગ્રહ ટાંકી

૩. (B) વરસાદી પાણી જમીનમાં ઉતરવાથી જળસ્તર વધે છે

૪. (A) ભૂગર્ભ જળસ્તર વધુ ઘટશે અને પાણીની અછત વધશે

૫. (C) પર્યાવરણનું સંરક્ષણ અને ભવિષ્યની પેઢી માટે પાણી સુરક્ષિત રહે છે

૪. પેમ્ફલેટ આધારિત પ્રશ્નો (નમો સરસ્વતી)

૧. (C) તેના વાલીની વાર્ષિક આવક ₹ ૬ લાખથી વધુ છે.

૨. (B) વિજ્ઞાન પ્રવાહમાં વિદ્યાર્થીઓને પ્રોત્સાહન આપી તેમનું ભવિષ્ય ઉજ્જવળ બનાવવું.

૩. (B) ₹ ૨૦,૦૦૦

૪. (C) ₹ ૫,૦૦૦

૫. (B) ધોરણ ૧૦ માં ઓછામાં ઓછા ૫૦% ગુણ હોવા જરૂરી છે.

૫. વફાદાર કૂતરો

૧. (A) ચોર સરળતાથી હવેલીમાં પ્રવેશી શક્યો હોત.

૨. (B) વફાદારી

૩. (C) કૂતરો ભસીને માલિકને ચેતવી દેતો.

૪. (D) વફાદારી અને પ્રામાણિકતા સૌથી મોટો ગુણ છે.

૫. (B) માલિકની સુરક્ષા કરવી અને ચોરને રોકવો.

૬. રોબોટ

૧. (C) તે અતિશય ઝીણવટભરી સર્જરી (ઓપરેશન) માં ડૉક્ટરને ચોકસાઈપૂર્વક મદદ કરી શકે છે અને ચેપી રોગોના દર્દીઓ સુધી દવા પહોંચાડી શકે છે.

૨. (B) ભૂતકાળ

૩. (B) માણસ લાગણીશીલ હોવાથી થાકી જાય ત્યારે વિરામ કે અસંતોષ વ્યક્ત કરે છે, જ્યારે રોબોટ લાગણીરહિત યાંત્રિક ઉપકરણ હોવાથી સતત અવિરત કામ કરી શકે છે.

૪. (C) અતિશય જોખમી અને જીવલેણ પરિસ્થિતિઓમાં માનવજીવનને જોખમમાં મૂક્યા વિના મહત્વપૂર્ણ વૈજ્ઞાનિક માહિતી અને સંશોધન મેળવી શકાય છે.

૫. (C) તે આપેલી ખોટી સૂચનાનું પણ અંધ અનુકરણ કરશે, કારણ કે તેની પાસે પોતાની સ્વતંત્ર વિવેકબુદ્ધિ નથી.

૭. જૂની શિક્ષણ પદ્ધતિ

૧. (D) જીવનમાં ઉપયોગી કૌશલ્યો અને આત્મવિશ્વાસ વિકસે.

૨. (B) ભણતર સાથે જીવનકૌશલ્યો પણ જરૂરી છે.

૩. (C) જીવદયા અને પ્રકૃતિપ્રેમ

૪. (D) સૌમાં શિસ્ત અને સમયની સમજ હતી

૫. (A) પર્યાવરણ વધુ સ્વચ્છ અને હરિયાળું બને

૬. (B) સ્વાવલંબન અને જીવનકૌશલ્ય વિકસાવવું

૮. ડૉ. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણન

૧. (B) શિક્ષણ અને તત્ત્વજ્ઞાન

૨. (C) શિક્ષણ અને કારકિર્દી પ્રત્યેનો અભિગમ બદલાઈ શક્યો હોત.

૩. (D) આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ભારતનું પ્રતિનિધિત્વ કરવાની

૪. (A) શિક્ષણ, મહેનત અને જ્ઞાન વ્યક્તિને ઉચ્ચ સ્થાન સુધી પહોંચાડી શકે છે.

૫. (C) જ્ઞાનપ્રેમ અને શિક્ષણ પ્રત્યે સમર્પણ

૬. (B) શિક્ષકોના યોગદાનનું સન્માન અને પ્રેરણા આપવાનો

૯. ડુગડુગીયા

૧. (B) બાળકની સર્જનાત્મક અને અભિવ્યક્તિની ક્ષમતા પહેલાં વિકસે

૨. (B) નૃત્ય અને હલનચલન બાળકની સ્વાભાવિક અને કુદરતી પ્રવૃત્તિ છે

૩. (A) સમૂહગાન પહેલાં અથવા તેની સાથે નાચની પ્રવૃત્તિ આપવી જોઈએ

૪. (B) બતાવવા કે નાચ માટે જટિલ સાધનોની જરૂર નથી, સાદો તાલ પૂરતો છે

૫. (B) ડુગડુગી એક એવું સાધન છે જેમાં બહુવિધ ગીતો છુપાયેલા છે અને તેને જાગૃત કરી શકાય

૬. (C) બાળકોમાં ગીતો પ્રત્યે રસ જગાડવા અને છુપાયેલા ગીતોને બહાર કાઢવા

૭. (B) બાળકોની કલ્પના અને રુચિ જાગે તો ડુગડુગીયામાંથી અનેક ગીતો બહાર આવી શકે છે

૮. (B) પૂર્વપ્રાથમિક શિક્ષણમાં બાળકની કુદરતી પ્રવૃત્તિઓ (ચિત્ર, નાચ, તાલ)ને અગ્રિમતા આપીને શિક્ષણ શરૂ કરવું જોઈએ

૧૦. બોધાત્મક સંવાદ

૧. (B) વિકાસ અને પ્રકૃતિના વિનાશ વચ્ચેના તફાવત અંગે

૨. (B) જંગલ પૃથ્વીનું પર્યાવરણીય સંતુલન અને જીવન ટકાવી રાખવા માટે અનિવાર્ય છે.

૩. (C) માણસ દ્વારા જંગલો પર કરવામાં આવેલું અતિક્રમણ

૪. (C) મનુષ્ય અને પ્રકૃતિ વચ્ચે સહઅસ્તિત્વ અને સંતુલન જાળવીને આગળ વધવું.

૫. (B) જ્યારે તે પોતાની ભૂલ સ્વીકારીને પ્રકૃતિ જતનનો સંકલ્પ કરે છે.

૬. (B) ખાદ્યશૃંખલા અને પર્યાવરણીય સંતુલન ખોરવાઈ જવાથી માનવજાતનું અસ્તિત્વ પણ જોખમમાં મુકાશે.

૧૧. દીકરીની વિદાય

૧. (B) જેવી રીતે દીવો આખા ઘરને પ્રકાશ આપે છે, તેમ દીકરીના જવાથી ઘરની રોનક અને ખુશીઓ ચાલી ગઈ છે.

૨. (B) દીકરીના ગયા પછી ઘરના સભ્યો વચ્ચે એટલો મોટો પ્રેમનો ખાલીપો સર્જાય છે જેને કોઈ પણ રીતે ભરી શકાતો નથી.

૩. (B) દીકરી એ ઘરનું ગૌરવ, સંપત્તિ (મિરાંત) અને સમગ્ર પરિવારને ખુશ રાખનારી મુખ્ય કડી છે.

૪. (B) દીકરી પોતાના સ્નેહ, પ્રેમ અને વહાલભર્યા વર્તનથી પરિવારના દરેક સભ્યોને જોડી રાખતી અને ઘરમાં જીવંતતા રાખતી હતી.

૫. (B) લાંબા સમય સુધી સાથે રહેલી દીકરી અચાનક ઘર છોડીને કાયમ માટે બીજા ઘરે જઈ રહી છે, તે વિરહનું દુઃખ સહન ન થવાના કારણે.

૧૨. શૌર્યગાથા

૧. (B) દેશની સુરક્ષા અને સ્વાભિમાનને નુકસાન પહોંચ્યું હોત.

૨. (B) સાહસ અને દૃઢતા

૩. (B) દેશ, સમાજ અને માનવતા માટે જવાબદારી નિભાવો.

૪. (B) વીરોના આદર્શોથી પ્રેરણા આપવી.

૫. (B) મહેનત, શિસ્ત અને જવાબદારીથી કાર્ય કરવું.

૬. (B) જવાબદાર, દેશપ્રેમી અને સહકારપૂર્ણ નાગરિકો બનશે.

૭. (B) કર્તવ્યનિષ્ઠા અને સત્યનિષ્ઠા

૮. (B) દેશપ્રેમ અને શૌર્યની ગાથા

ગણિત

પ્રકરણ 1: સંમેય સંખ્યાઓ

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) બે સંમેય સંખ્યાઓનો ગુણાકાર -16/9 છે. જો તેમાંની એક સંખ્યા -4/3 હોય, તો બીજી સંખ્યા શોધો.

(A) 3/4 (B) **-4/3** (C) **4/3** (D) **-3/4**

(2) સાદુંરૂપ આપો: **{**(2/5) × (-3/7)**}** – **{**1/14**}** – **{**3/7 × 3/5**}**

(A) 1/2 **(B) -1/2** **(C) 1/14** **(D) -1/14**

(3) એક લંબચોરસની લંબાઈ 12 $\frac{1}{2}$ સેમી અને પહોળાઈ 10 $\frac{2}{3}$ સેમી છે. તેની પરિમિતિ શોધો.

(A) **46$\frac{1}{3}$** સેમી (B) **45** સેમી (C) **46** સેમી (D) **47$\frac{1}{3}$** સેમી

(4) નીચેનામાંથી કઈ સંમેય સંખ્યા -3/2 અને 5/3 ની વચ્ચે આવતી નથી?

(A) **0** (B) **-1** (C) **1** (D) **2**

(5) બે સંમેય સંખ્યાઓનો સરવાળો -2 છે. જો એક સંખ્યા -14/5 હોય, તો બીજી સંખ્યા કઈ હશે?

(A) **4/5** (B) **-4/5** (C) **5/4** (D) **-5/4**

(6) 15/16 ને -5/4 ના વ્યસ્ત વડે ગુણતા શું પરિણામ મળે?

(A) ¾ (B) **-3/4** (C) **4/3** (D) **-4/3**

(7) જો x = 2/3 અને y = 3/2 હોય, તો (x + y) ÷ (x - y) ની કિંમત શોધો.

(A) **13/5** (B) **-13/5** (C) **5/13** (D) **-5/13**

(8) નીચેનામાંથી કઈ સંમેય સંખ્યા પોતાના વ્યસ્તની સમાન છે?

(A) **0** (B) **2** (C) **1** અને **-1** (D) કોઈ નહિ

પ્રકરણ 2: એક ચલ સુરેખ સમીકરણ

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) બે અંકોની એક સંખ્યાના અંકોનો સરવાળો 9 છે. જો અંકોની અદલાબદલી કરતાં મળતી નવી સંખ્યા મૂળ સંખ્યા કરતાં 27 વધારે હોય, તો મૂળ સંખ્યા કઈ?

(A) **63** (B) **45** (C) **36** (D) **27**

(2) એક સ્ટીમર નદીના પ્રવાહની દિશામાં અમુક અંતર 4 કલાકમાં કાપે છે, અને વિરુદ્ધ દિશામાં તે જ અંતર 5 કલાકમાં કાપે છે. પ્રવાહની ઝડપ 2 કિમી/કલાક હોય, તો સ્થિર પાણીમાં સ્ટીમરની ઝડપ શોધો.

(A) **16** કિમી/કલાક (B) **18** કિમી/કલાક (C) **20** કિમી/કલાક (D)**22** કિમી/કલાક

(3) હરિ અને હેરીની હાલની ઉંમરનો ગુણોત્તર 5:7 છે. 4 વર્ષ પછી તેમની ઉંમરનો ગુણોત્તર 3:4 હશે. હરિની હાલની ઉંમર કેટલી?

(A) **15** વર્ષ (B) **25** વર્ષ (C) **20** વર્ષ (D) **10** વર્ષ

(4) એક અપૂર્ણાંકનો છેદ તેના અંશ કરતા 8 વધારે છે. અંશમાં 17 ઉમેરતા અને છેદમાંથી 1 બાદ કરતા નવો અપૂર્ણાંક 3/2 મળે છે. મૂળ અપૂર્ણાંક શોધો.

(A) **5/13** (B) **13/21** (C) **7/15** (D) **9/17**

(5) 8 ના ત્રણ ક્રમિક ગુણિતોનો સરવાળો 888 છે. તેમાંથી સૌથી મોટો ગુણિત કયો હશે?

(A) **288** (B) **296** (C) **304** (D) **312**

(6) મીના પાસે ₹50, ₹100 અને ₹500 ની નોટો 2:3:5 ના પ્રમાણમાં છે. કુલ રકમ ₹11600 હોય, તો ₹500 ની નોટોની સંખ્યા કેટલી?

(A) **8** (B) **12** (C) **20** (D) **25**

(7) ₹50, ₹20 અને ₹10 ની કુલ 25 નોટોની કિંમત ₹590 છે. ₹50 અને ₹20 ની નોટોનો ગુણોત્તર 3:5 છે. ₹10 ની નોટો કેટલી હશે?

(A) **6** (B) **9** (C) **10** (D) **12**

પ્રકરણ 3: ચતુષ્કોણની સમજ

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) એક નિયમિત બહુકોણના અંત:કોણ અને બહિષ્કોણનો ગુણોત્તર 4:1 છે. તો બહુકોણની બાજુઓની સંખ્યા કેટલી?

(A) **8** (B) **10** (C) **12** (D) **14**

(2) એક સમબાજુ ચતુષ્કોણના વિકર્ણો 16 સેમી અને 12 સેમી છે. તેની પરિમિતિ શોધો.

(A) **20** સેમી (B) **30** સેમી (C) **40** સેમી (D) **50** સેમી

(3) લંબચોરસના વિકર્ણો પરસ્પર O બિંદુમાં છેદે છે. જો એક વિકર્ણનો અડધો ભાગ 2x+4 અને બીજાનો 3x+1 હોય, તો x શોધો.

(A) **1** (B) **2** (C) **3** (D) **4**

(4) એક પંચકોણના ખૂણાઓનું માપ 1:2:3:5:9 ગુણોત્તરમાં છે. તેના સૌથી મોટા ખૂણાનું માપ શું હશે?

(A) **135°** (B) **243°** (C) **216°** (D) **270°**

(5) એક નિયમિત બહુકોણનો દરેક અંત:કોણ 165° છે. તેની બાજુઓની સંખ્યા કેટલી હશે?

(A) **12** (B) **18** (C) **20** (D) **24**

(6) પતંગાકાર ચતુષ્કોણમાં બે અસમાન ખૂણાઓ 110° અને 50° છે. બાકીના બે સમાન ખૂણાઓ પૈકી દરેકનું માપ શું હશે?

(A) **90°** (B) **100°** (C) **110°** (D) **120°**

(7) સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણની પરિમિતિ 150 સેમી છે. એક બાજુ બીજી બાજુ કરતા 25 સેમી મોટી હોય, તો લાંબી બાજુ કઈ?

(A) 25 સેમી (B) 50 સેમી (C) 75 સેમી (D) 100 સેમી

(8) જો સમલંબ ચતુષ્કોણમાં સમાંતર ન હોય તેવી બાજુઓ સમાન હોય, તો તેના પાયાના ખૂણાઓ કેવા હોય?

(A) કોટિકોણ (B) સમાન (C) અસમાન (D) 90°

પ્રકરણ 4: માહિતીનું નિયમન

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) 1 થી 50 સુધીની ચિઠ્ઠીઓમાંથી એક ચિઠ્ઠી ઉપાડતા તે પૂર્ણવર્ગ સંખ્યા હોય તેની સંભાવના કેટલી?

(A) 7/50 (B) 6/50 (C) 1/10 (D) 1/7

(2) 52 પત્તામાંથી એક પત્તુ ખેંચતા તે લાલ રંગનું ચિત્રવાળું (Face card) પત્તુ હોય તેની સંભાવના શું?

(A) 3/13 (B) 3/26 (C) 1/26 (D) 1/13

(3) બે પાસાને એકસાથે ઉછાળતા બંને પાસા પરના અંકોનો સરવાળો 8 થાય તેની સંભાવના શોધો.

(A) 1/6 (B) 5/36 (C) 1/9 (D) 7/36

(4) 720 વિદ્યાર્થીઓના મનપસંદ વિષયનો પાઈ ચાર્ટ બનાવવાનો છે. ગણિત વિષય પસંદ કરનાર 180 વિદ્યાર્થીઓ હોય, તો ગણિત વિષય માટે કેટલા અંશનો ખૂણો દોરવો પડે?

(A) 45° (B) 90° (C) 120° (D) 180°

(5) એક થેલીમાં 5 લાલ, 3 લીલા અને 2 વાદળી દડા છે. એક દડો કાઢતા તે લીલા રંગનો ન હોય તેની સંભાવના કેટલી?

(A) 3/10 (B) 1/2 (C) 7/10 (D) 4/5

(6) આવૃત્તિ વિતરણમાં 20-30 વર્ગની મધ્યકિંમત કેટલી થાય?

(A) 10 (B) 20 (C) 25 (D) 30

(7) ચોક્કસ ઘટનાની સંભાવના કેટલી હોય છે?

(A) 0 (B) 0.5 (C) 1 (D) અનંત

(8) એક સિક્કાને ત્રણ વખત ઉછાળતા, ઓછામાં ઓછી બે છાપ (Head) મળવાની સંભાવના કેટલી?

(A) 1/4 (B) 3/8 (C) 1/2 (D) 5/8

(9) લીપ વર્ષમાં 53 રવિવાર આવવાની સંભાવના કેટલી?

(A) 1/7 (B) 2/7 (C) 53/366 (D) 2/366

પ્રકરણ 5: વર્ગ અને વર્ગમૂળ

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) એવી નાનામાં નાની સંખ્યા શોધો જેના વડે 252 ને ગુણવાથી મળતી સંખ્યા પૂર્ણવર્ગ હોય.

(A) 2 (B) 3 (C) 7 (D) 11

(2) 1300 માં એવી કઈ નાનામાં નાની સંખ્યા ઉમેરવાથી તે પૂર્ણવર્ગ બને?

(A) 69 (B) 96 (C) 31 (D) 44

(3) 8, 15 અને 20 વડે નિઃશેષ ભાગી શકાય તેવી નાનામાં નાની પૂર્ણવર્ગ સંખ્યા શોધો.

(A) 1600 (B) 2500 (C) 3600 (D) 6400

(4) પાયથાગોરસની ત્રિપુટી શોધો જેનો એક સભ્ય 14 હોય.

(A) 14, 28, 30 (B) 14, 48, 50 (C) 14, 15, 16 (D) 14, 24, 26

(5) 60025 ચોરસ મીટર ક્ષેત્રફળવાળા ચોરસ બગીચાની ફરતે સાઈકલ સવાર 18 કિમી/કલાકની ઝડપે ચક્કર લગાવે છે. એક ચક્કર પૂરું કરતા કેટલો સમય લાગશે?

(A) 196 સેકન્ડ (B) 245 સેકન્ડ (C) 150 સેકન્ડ (D) 300 સેકન્ડ

(6) દશાંશ સંખ્યા 42.25 નું વર્ગમૂળ શોધો.

(A) 4.5 (B) 5.5 (C) 6.5 (D) 7.5

(7) એક શાળામાં વિદ્યાર્થીઓ 2025 વૃક્ષ વાવે છે. દરેક વિદ્યાર્થી કુલ વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા જેટલા વૃક્ષ વાવે છે. વિદ્યાર્થીઓ કેટલા હશે?

(A) 35 (B) 45 (C) 55 (D) 25

(8) 10404 નું વર્ગમૂળ શોધો.

(A) 92 (B) 98 (C) 102 (D) 108

(9) બે ક્રમિક પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓના વર્ગનો તફાવત 145 છે, તો તે પૈકી નાની સંખ્યા કઈ?

(A) 71 (B) 72 (C) 73 (D) 74

પ્રકરણ 6: ઘન અને ઘનમૂળ

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) એવી નાનામાં નાની સંખ્યા શોધો જેના વડે 3087 ને ગુણવાથી તે પૂર્ણઘન બને.

(A) 2 (B) 3 (C) 7 (D) 9

(2) 192 ને કઈ નાનામાં નાની સંખ્યા વડે ભાગવાથી તે પૂર્ણઘન બને?

(A) 2 (B) 3 (C) 4 (D) 6

(3) બે સમઘનની બાજુઓનો ગુણોત્તર 2:3 છે. જો તેમના ઘનફળનો તફાવત 152 ઘન એકમ હોય, તો મોટા સમઘનનું ઘનફળ શોધો.

(A) 64 (B) 125 (C) 216 (D) 343

(4) 3 સેમી, 4 સેમી અને 5 સેમી બાજુવાળા ત્રણ ધાતુના સમઘનને ઓગાળીને એક મોટો સમઘન બનાવવામાં આવે છે. નવા સમઘનની બાજુ શોધો.

(A) 6 સેમી (B) 7 સેમી (C) 8 સેમી (D) 9 સેમી

(5) 175616 નું ઘનમૂળ શોધો.

(A) 46 (B) 56 (C) 66 (D) 76

(6) 3375 ઘન સેમી ઘનફળ ધરાવતા સમઘનનું પૃષ્ઠફળ શોધો.

(A) 1350 (B) 2250 (C) 3375 (D) 1500

(7) નીચેનામાંથી કઈ સંખ્યા પૂર્ણઘન નથી?

(A) 216 (B) 512 (C) 392 (D) 729

પ્રકરણ 7: રાશિઓની તુલના

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) એક શેરની કિંમત પ્રથમ વર્ષે 10% વધે છે અને બીજા વર્ષે 10% ઘટે છે. તો બે વર્ષના અંતે કિંમતમાં શું ફેરફાર થશે?

(A) 1% વધારો (B) 1% ઘટાડો (C) 0% ફેરફાર (D) 10% ઘટાડો

(2) એક બેંક 8% ના દરે ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ આપે છે, અને બીજી બેંક 8.5% ના દરે સાદુ વ્યાજ આપે છે. 2 વર્ષ માટે ₹10,000 નું રોકાણ ક્યાં વધુ ફાયદાકારક છે?

(A) ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ (B) સાદુ વ્યાજ (C) બંને સમાન છે (D)માહિતી અધુરી

(3) એક મશીનની કિંમત દર વર્ષે 10% ઘટે છે. જો મશીનની હાલની કિંમત ₹81,000 હોય, તો 2 વર્ષ પહેલા તેની કિંમત કેટલી હશે?

(A) ₹90,000 (B) ₹1,00,000(C) ₹99,000 (D)₹1,20,000

(4) એક શહેરની વસ્તીમાં દર વર્ષે 5% નો વધારો થાય છે. જો હાલની વસ્તી 40,000 હોય, તો 2 વર્ષ પછી વસ્તી કેટલી હશે?

(A) 44,000 (B) 44,100 (C) 42,000 (D) 45,000

(5) એક વસ્તુ પર 12% GST લાગ્યા પછી તેની કિંમત ₹5600 છે, તો GST પહેલાની મૂળ કિંમત કેટલી હશે?

(A) ₹5000 (B) ₹4800 (C) ₹5100 (D) ₹5400

(6) જો A ના 20% = B ના 30% હોય, તો A:B ગુણોત્તર શોધો.

(A) 2:3 (B) 3:2 (C) 1:2 (D) 1:3

પ્રકરણ 8: બૈજિક પદાવલિ અને નિત્યસમ

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) જો $x + (1/x) = 5$ હોય, તો $x^2 + (1/x)^2$ ની કિંમત શોધો.

(A) 25 (B) 23 (C) 27 (D) 20

(2) $(2x - 3y)^2 - (2x + 3y)^2$ નું સાદુરૂપ આપો.

(A) $-24xy$ (B) $24xy$ (C) 0 (D) $8x^2 - 18y^2$

(3) એક લંબચોરસનું ક્ષેત્રફળ $x^2 - 25$ છે. જો તેની લંબાઈ $(x + 5)$ હોય, તો પહોળાઈ કેટલી હશે?

(A) $x + 5$ (B) $x - 5$ (C) x (D) 5

(4) જો $a^2 + b^2 = 29$ અને $ab = 10$ હોય, તો $(a - b)^2$ ની કિંમત શું થાય?

(A) 9 (B) 19 (C) 49 (D) 39

(5) $(3x + 4)(3x - 5)$ નું વિસ્તરણ કરો.

(A) $9x^2 - 3x - 20$ (B) $9x^2 + 3x - 20$ (C) $9x^2 - 15x - 20$ (D) $9x^2 - 20$

(6) $(a + b)^2 + (a - b)^2$ નું સાદુંરૂપ શું થાય?

(A) $4ab$ (B) $2(a^2 + b^2)$(C) $2a^2 - 2b^2$ (D) 0

(7) નિત્યસમનો ઉપયોગ કરી 99^2 ની કિંમત શોધો.

(A) 9999 (B) 9801 (C) 9891 (D) 9901

(8) નિત્યસમ મુજબ 105 × 95 ની કિંમત કેટલી થાય?

(A) 9975 (B) 10025 (C) 9950 (D) 10595

પ્રકરણ 9: માપન

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) 10 મીટર લંબાઈ, 8 મીટર પહોળાઈ અને 4 મીટર ઊંચાઈવાળા ઓરડાની ચારેય દીવાલોને રંગવાનો ખર્ચ ₹50 પ્રતિ ચો.મી. લેખે કેટલો થશે?

(A) ₹6400 (B) ₹7200 (C) ₹8000 (D) ₹14400

(2) એક નળાકારની ત્રિજ્યા બમણી અને ઊંચાઈ અડધી કરવામાં આવે, તો તેના ઘનફળમાં શું ફેરફાર થાય?

(A) બમણું થાય (B) અડધું થાય (C) કોઈ ફેરફાર નહિ (D) ચાર ગણું થાય

(3) એક સમઘનની બાજુનું માપ 3 ગણું કરવામાં આવે, તો તેનું પૃષ્ઠફળ કેટલા ગણું થશે?

(A) 3 ગણું (B) 6 ગણું (C) 9 ગણું (D) 27 ગણું

(4) 14 સેમી ત્રિજ્યા ધરાવતા વર્તુળમાંથી 7 સેમી ત્રિજ્યાવાળું વર્તુળ કાપી લેતા બાકીના ભાગનું ક્ષેત્રફળ કેટલું થાય?

(A) 154 ચો.સેમી (B) 308 ચો.સેમી (C) 462 ચો.સેમી (D) 616 ચો.સેમી

(5) એક લંબઘન પાણીની ટાંકીની ક્ષમતા 50,000 લિટર છે. જો તેની લંબાઈ 5m અને ઊંચાઈ 2m હોય, તો તેની પહોળાઈ શોધો.

(A) 5m (B) 10m (C) 2.5m (D) 50m

(6) એક સમલંબ ચતુષ્કોણની સમાંતર બાજુઓ 10 સેમી અને 15 સેમી છે. તેમની વચ્ચેનું લંબ અંતર 6 સેમી છે. તો ક્ષેત્રફળ શોધો.

(A) 75 ચો.સેમી (B) 150 ચો.સેમી (C) 90 ચો.સેમી (D) 60 ચો.સેમી

(7) એક સમબાજુ ચતુષ્કોણના વિકર્ણો 10 સેમી અને 8 સેમી છે. તો તેનું ક્ષેત્રફળ કેટલું થાય?

(A) 80 ચો.સેમી (B) 40 ચો.સેમી (C) 36 ચો.સેમી (D) 18 ચો.સેમી

(8) 7 સેમી ત્રિજ્યા અને 10 સેમી ઊંચાઈ ધરાવતા બંધ નળાકારનું કુલ પૃષ્ઠફળ શોધો.

(A) 440 ચો.સેમી (B) 600 ચો.સેમી (C) 748 ચો.સેમી (D) 308 ચો.સેમી

(9) બે નળાકારની ત્રિજ્યાનો ગુણોત્તર 1:2 અને ઊંચાઈનો ગુણોત્તર 2:1 છે. તેમના ઘનફળનો ગુણોત્તર શું થશે?

(A) 1:2 (B) 1:4 (C) 2:1 (D) 1:1

(10) 1 ઘન મીટર (m^3) બરાબર કેટલા લિટર થાય?

(A) 100 (B) 1000 (C) 10000 (D) 10

પ્રકરણ 10: ઘાત અને ઘાતાંક

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) જો 3(2x - 1) = 27 હોય, તો x ની કિંમત શું થાય?

(A) 1 (B) 2 (C) 3 (D) 4

(2) એક કાગળની જાડાઈ 0.000016 મીટર છે. તેને પ્રમાણિત સ્વરૂપે કેવી રીતે લખાશે?

(A) 1.6 × 10-4 m (B) 1.6 × 10-5 m (C) 16 × 10-6 m (D) 1.6 × 105 m

(3) જો a = -1 અને b = 2 હોય, તો ab + ba ની કિંમત શોધો.

(A) 1 (B) 1.5 (C) -0.5 (D) 0

(4) $100^0 + 700^0 + 50^0 = ?$

(A) 0 (B) 3 (C) 22 (D) 1

(5) જો (x/y) = (2/3)-2 હોય, તો (x/y)-1 ની કિંમત કેટલી?

(A) 4/9 (B) 9/4 (C) -4/9 (D) 2/3

(6) પૃથ્વીનું દળ 5.97 × 1024 kg છે. જો તેને સામાન્ય સ્વરૂપમાં લખવામાં આવે તો 597 પછી કેટલા શૂન્ય આવશે?

(A) 24 (B) 22 (C) 23 (D) 25

(7) જો 2n = 64 હોય, તો n ની કિંમત શું થાય?

(A) 4 (B) 5 (C) 6 (D) 8

પ્રકરણ 11: સમપ્રમાણ અને વ્યસ્ત પ્રમાણ

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) એક કાર 60 કિમી/કલાકની ઝડપે 2 કલાકમાં અંતર કાપે છે. જો આ જ અંતર 1.5 કલાકમાં કાપવું હોય, તો કારની ઝડપ કેટલી હોવી જોઈએ?

(A) 75 કિમી/કલાક (B) 80 કિમી/કલાક

(C) 90 કિમી/કલાક (D)100 કિમી/કલાક

(2) 15 મજૂરો એક કામ 24 દિવસમાં પૂરું કરે છે. જો આ કામ 18 દિવસમાં પૂરું કરવું હોય તો વધારાના કેટલા મજૂરોની જરૂર પડશે?

(A) 5 (B) 10 (C) 20 (D) 15

(3) એક નકશાનું પ્રમાણમાપ 1 સેમી = 500 કિમી છે. જો નકશામાં બે શહેરો વચ્ચેનું અંતર 4.5 સેમી હોય, તો વાસ્તવિક અંતર કેટલું હશે?

(A) 2000 કિમી (B) 2250 કિમી (C) 2500 કિમી (D) 4500 કિમી

(4) 6 મશીન એક જથ્થો 4 દિવસમાં બનાવે છે. જો 2 મશીન બગડી જાય, તો બાકીના મશીનો તે જથ્થો કેટલા દિવસમાં બનાવશે?

(A) 5 (B) 6 (C) 8 (D) 10

(5) એક કેમ્પમાં 120 વિદ્યાર્થીઓ માટે 30 દિવસ ચાલે તેટલું અનાજ છે. 5 દિવસ પછી 30 વિદ્યાર્થીઓ કેમ્પ છોડીને જતા રહે છે, તો હવે અનાજ કેટલા દિવસ ચાલશે?

(A) 33 દિવસ (B) 40 દિવસ (C) 30 દિવસ (D) 25 દિવસ

(6) એક ટાંકીને ભરવા 6 નળ ચાલુ કરતા 1 કલાક અને 20 મિનિટ લાગે છે. જો સમાન પ્રકારના 5 નળ જ ચાલુ કરવામાં આવે, તો ટાંકી ભરાતા કેટલો સમય લાગશે?

(A) 1 કલાક 30 મિનિટ (B) 1 કલાક 36 મિનિટ

(C) 2 કલાક (D) 1 કલાક 45 મિનિટ

(7) 12 ગ્રામ સોનાની કિંમત ₹72,000 છે. તો 8 ગ્રામ સોનાની કિંમત શું થશે?

(A) ₹36,000 (B) ₹40,000 (C) ₹48,000 (D) ₹54,000

(8) x અને y વ્યસ્ત પ્રમાણમાં છે. જ્યારે x = 15 હોય ત્યારે y = 6 છે.તો જ્યારે x = 9 હોય ત્યારે y = ?

(A) 8 (B) 10 (C) 12 (D) 15

(9) એક ટ્રેન અચળ ઝડપે 150 કિમી અંતર 2.5 કલાકમાં કાપે છે. તે જ ઝડપે 240 કિમી અંતર કાપવા કેટલો સમય લાગશે?

(A) 3 કલાક (B) 3.5 કલાક (C) 4 કલાક (D) 4.5 કલાક

(10) જો 8 માણસો એક દીવાલ 15 દિવસમાં બનાવી શકે, તો તે જ દીવાલ 10 દિવસમાં બનાવવા કેટલા માણસો જોઈએ?

(A) 12 (B) 14 (C) 16 (D) 10

પ્રકરણ 12: અવયવીકરણ

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) $14a^2b - 21ab^2$ માંથી સામાન્ય અવયવ બહાર કાઢતાં શું મળે?

(A) $7ab(2a - 3b)$ (B) $7a^2b(2 - 3b)$ (C) $7ab(2b - 3a)$ (D) $7ab(2a + 3b)$

(2) $x^2 - 7x + 12$ ના અવયવો કયા છે?

(A) $(x - 3)(x + 4)$ (B) $(x - 4)(x + 3)$ (C) $(x - 3)(x - 4)$ (D) $(x + 3)(x + 4)$

(3) $16x^4 - 81y^4$ નું અવયવીકરણ કરો.

(A) $(4x^2-9y^2)(2x-3y)(2x+3y)$ (B) $(4x^2+9y^2)(2x-3y)^2$

(C) $(4x^2+9y^2)(2x-3y)(2x+3y)$ (D) $(4x^2-9y^2)^2$

(4) $y^2 - 25y + 100$ ના અવયવો પાડો.

(A) $(y - 10)(y - 10)$ (B) $(y - 5)(y - 20)$

(C) $(y + 5)(y - 20)$ (D) $(y - 25)(y + 4)$

(5) $(p^2 - 10p + 25) \div (p - 5)$ ની કિંમત શું થાય?

(A) $p + 5$ (B) $p - 5$ (C) p (D) $p^2 - 5$

(6) $2x^2 + 7x + 3$ ના અવયવો કયા છે?

(A) $(2x + 1)(x + 3)$ (B) $(2x + 3)(x + 1)$

(C) $(x + 1)(x + 3)$ (D) $(2x - 1)(x - 3)$

(7) જો લંબચોરસનું ક્ષેત્રફળ $a^2 - 16$ છે અને તેની એક બાજુ $(a + 4)$ છે, તો બીજી બાજુ કઈ હશે?

(A) $a - 4$ (B) $4 - a$ (C) $a^2 - 4$ (D) $a + 4$

(8) $3m^2 + 9m + 6$ માંથી સંપૂર્ણ સામાન્ય અવયવ કાઢ્યા પછી બાકી શું રહે?

(A) $m^2 + 3m + 2$ (B) $3(m^2 + 3m + 2)$

(C) $3m(m + 3)$ (D) $3(m + 1)(m + 2)$

(9) $am + bm + an + bn$ નું અવયવીકરણ કરો.

(A) $(a+b)(m+n)$ (B) $(a+m)(b+n)$ (C) $(a-b)(m-n)$ (D) $ab(m+n)$

(10) $10xy(2x - 5y) \div 5xy$ નું સાદુંરૂપ શું થાય?

(A) $2(2x - 5y)$ (B) $5(2x - 5y)$ (C) $2x - 5y$ (D) $xy(2x - 5y)$

પ્રકરણ 13: આલેખનો પરિચય

નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો

(1) જો બિંદુ P ના યામ (3, 0) હોય, તો તે કઈ ધરી પર આવેલું હશે?

(A) x-અક્ષ પર (B) y-અક્ષ પર (C) ઉગમબિંદુ પર (D) પ્રથમ ચરણમાં

(2) સમય અને તાપમાન દર્શાવતા આલેખમાં, સામાન્ય રીતે x-અક્ષ પર શું દર્શાવવામાં આવે છે?

(A) તાપમાન (B) સમય (C) બંને (D) કોઈ નિશ્ચિત નથી

(3) જો કોઈ કાર અચળ ઝડપે ગતિ કરતી હોય, તો અંતર-સમયનો આલેખ કેવો મળશે?

(A) વક્ર રેખા (B) સીધી રેખા (સુરેખ)(C) વર્તુળાકાર (D) અનિયમિત

(4) નીચેનામાંથી કયું બિંદુ y-અક્ષ પર આવેલું છે?

(A) (2, 3) (B) (0, 5) (C) (4, 0) (D) (1, 1)

(5) ઉગમબિંદુના યામ કયા હોય છે?

(A) (1, 1) (B) (0, 0) (C) (x, y) (D) (-1, -1)

(6) રેખીય આલેખ એટલે શું?

(A) બિંદુઓને જોડતા તૂટક રેખાખંડો (B) એક સળંગ સીધી રેખા

(C) વર્તુળનો આલેખ (D) સ્તંભ આલેખ

(7) જો બે ચલ રાશિઓ સમપ્રમાણમાં હોય, તો તેમનો આલેખ હંમેશા ક્યાંથી પસાર થશે?

(A) (1, 1) થી (B) ઉગમબિંદુ (0, 0) થી

(C) x-અક્ષ ને સમાંતર (D) y-અક્ષ ને સમાંતર

(8) (4, 5) અને (4, 8) બિંદુઓને જોડતી રેખા કોને સમાંતર હશે?

(A) x-અક્ષ (B) y-અક્ષ (C) બંને અક્ષ (D) એકપણ નહીં

(9) આલેખમાં x-અક્ષ અને y-અક્ષ એકબીજાને કયા ખૂણે છેદે છે?

(A) 45° (B) 60° (C) 90° (D) 180°

(10) તાપમાન અને સમયના આલેખમાં, જો સવારે 10 વાગ્યે તાપમાન 35°C અને બપોરે 2 વાગ્યે 40°C હોય, તો આલેખ કઈ તરફ જતો દેખાશે?

(A) નીચે તરફ (B) ઉપર તરફ (C) સમાંતર (D) કહી ન શકાય

જવાબો

પ્રકરણ (1) સંમેય સંખ્યાઓ

(1) (C) 4/3
(2) (B) -1/2
(3) (A) 46 1/3 સેમી
(4) (D) 2
(5) (A) 4/5
(6) (B) -3/4
(7) (B) -13/5
(8) (C) 1 અને -1

પ્રકરણ (2) એક ચલ સુરેખ સમીકરણ

(1) (C) 36
(2) (B) 18 કિમી/કલાક
(3) (C) 20 વર્ષ
(4) (B) 13/21
(5) (C) 304
(6) (C) 20
(7) (B) 9

પ્રકરણ (3) ચતુષ્કોણની સમજ

(1) (B) 10
(2) (C) 40 સેમી
(3) (C) 3
(4) (B) 243°
(5) (D) 24
(6) (B) 100°
(7) (B) 50 સેમી
(8) (B) સમાન

પ્રકરણ (4) માહિતીનું નિયમન

(1) (A) 7/50
(2) (B) 3/26
(3) (B) 5/36
(4) (B) 90°
(5) (C) 7/10
(6) (C) 25
(7) (C) 1
(8) (C) 1/2
(9) (B) 2/7

પ્રકરણ (5) વર્ગ અને વર્ગમૂળ

(1) (C) 7
(2) (A) 69
(3) (C) 3600
(4) (B) 14, 48, 50
(5) (A) 196 સેકન્ડ
(6) (C) 6.5
(7) (B) 45
(8) (C) 102
(9) (B) 72

પ્રકરણ (6) ઘન અને ઘનમૂળ

(1) (B) 3
(2) (B) 3
(3) (C) 216
(4) (A) 6 સેમી
(5) (B) 56
(6) (A) 1350

(7) (C) 392

પ્રકરણ (7) રાશિઓની તુલના

(1) (B) 1% ઘટાડો (2) (B) સાદુ વ્યાજ (3) (B) ₹1,00,000

(4) (B) 44,100 (5) (A) ₹5000 (6) (B) (3)2

પ્રકરણ (8) બૈજિક પદાવલિ અને નિત્યસમ

(1) (B) 23 (2) (A) -24xy (3) (B) x – 5

(4) (A) 9 (5) (A) $9x^2 - 3x - 20$ (6) (B) $2(a^2 + b^2)$

(7) (B) 9801 (8) (A) 9975

પ્રકરણ (9) માપન

(1) (B) ₹7200 (2) (A) બમણું થાય (3) (C) 9 ગણું

(4) (C) 462 ચો.સેમી (5) (A) 5m (6) (A) 75 ચો.સેમી

(7) (B) 40 ચો.સેમી (8) (C) 748 ચો.સેમી (9) (A) (1)2

(10) (B) 1000

પ્રકરણ (10) ઘાત અને ઘાતાંક

(1) (B) 2 (2) (B) 1.6×10^{-5} m (3) (B) 1.5

(4) (B) 3 (5) (A) 4/9 (6) (B) 22

(7) (C) 6

પ્રકરણ (11) સમપ્રમાણ અને વ્યસ્ત પ્રમાણ

(1) (B) 80 કિમી/કલાક (2) (A) 5 (3) (B) 2250 કિમી

(4) (B) 6 (5) (B) 40 દિવસ (6) (B) 1 કલાક 36 મિનિટ

(7) (C) ₹48,000 (8) (B) 10 (9) (C) 4 કલાક

(10) (A) 12

પ્રકરણ (12) અવયવીકરણ

(1) (A) 7ab(2a - 3b) (2) (C) (x - 3)(x - 4)

(3) (C) $(4x^2+9y^2)$ (2x-3y) (2x+3y) (4) (B) (y - 5)(y - 20)

(5) (B) p – 5 (6) (A) (2x + 1)(x + 3) (7) (A) a – 4

(8) (A) $m^2 + 3m + 2$ (9) (A) (a+b)(m+n) (10) (A) 2(2x - 5y)

પ્રકરણ (13) આલેખનો પરિચય

(1) (A) x-અક્ષ પર (2) (B) સમય (3) (B) સીધી રેખા (સુરેખ)

(4) (B) (0, 5) (5) (B) (0, 0) (6) (B) એક સળંગ સીધી રેખા

(7) (B) ઉગમબિંદુ (0, 0) થી (8) (B) y-અક્ષ

(9) (C) 90° (10) (B) ઉપર તરફ

વિજ્ઞાન

(1) જો કોઈ ખેડૂત ભૂલથી મગફળીના બીજને શિયાળાની ઋતુમાં (રવિ પાકના સમયમાં) વાવે છે, તો પાકનું શું થશે?

(A) શિયાળામાં ઓછી જીવાત હોવાથી પાક વધુ ઝડપથી ઉગશે.

(B) મગફળી ઉગવા માટે પુષ્કળ પાણી, વધુ ભેજ અને ગરમ તાપમાનની જરૂર છે. જે શિયાળામાં મળતાં નથી.

(C) પાકમાંથી મળતી મગફળીની ગુણવત્તા ઘણી ઊંચી હશે.

(D) મગફળીનો પાક પોતાની મેળે શિયાળાની ઋતુને અનુકૂળ થઈ જશે.

(2) એક ખેતરમાં સતત ત્રણ વર્ષ સુધી મકાઈનો પાક લીધો જેનાથી જમીનમાં નાઇટ્રોજનની ભારે અછત સર્જાય છે. તો જમીનમાં કુદરતી રીતે નાઇટ્રોજન પુનઃપ્રાપ્ત કરવા નીચેનામાંથી કયો પાક વાવવો જોઈએ?

(A) ઘઉં

(B) ડાંગર

(C) સોયાબીન

(D) બાજરી

(3) નિંદણ દૂર કરવા માટે નીચેનામાંથી કઈ પદ્ધતિ પર્યાવરણ અને માનવ સ્વાસ્થ્ય માટે સૌથી સલામત છે?

(A) દરરોજ જંતુનાશકોનો છંટકાવ કરવો

(B) ખુરપી કે હાથવડે નિંદણ દૂર કરવું

(C) પાક લણણી સુધી નિંદણને તેમજ રહેવા દેવું

(D) ખેતરમાં વધુ પડતું પાણી ભરી રાખવું

(4) નીચે આપેલા ખેતીના તબક્કાઓને યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવો.

(A) જમીન તૈયાર કરવી, વાવણી, સિંચાઈ, લણણી

(B) વાવણી, સિંચાઈ, જમીન તૈયાર કરવી, લણણી

(C) જમીન તૈયાર કરવી, સિંચાઈ, લણણી, વાવણી

(D) લણણી, સિંચાઈ, વાવણી, જમીન તૈયાર કરવી

(5) લણણી કર્યા પછી અનાજને સાયલો (silo) કે કોઠારમાં સંગ્રહ કરતાં પહેલાં તેને તડકામાં સૂકવવામાં આવે છે. જો આમ ન કરવામાં આવે તો શું થાય?

(A) અનાજનો રંગ બદલાઈ જાય છે.

(B) અનાજમાં રહેલા ભેજના કારણે ફૂગ અને કીટકોનું આક્રમણ થાય છે અને અનાજ સડી જાય છે.

(C) અનાજનું વજન ઘટે છે.

(D) અનાજનો સ્વાદ બદલાઈ જાય છે.

(6) નિંદણનાશક જેવા કે 2, 4-D નો છંટકાવ કરતી વખતે ખેડૂતે પોતાના મુખ અને નાક પર કપડું કેમ બાંધવું જોઈએ?

(A) કારણ કે તેનાથી પાક બગડી જાય.

(B) કારણ કે તેની સુગંધથી ઊંઘ આવે છે.

(C) કારણ કે ઝેરી રસાયણ શ્વાસ દ્વારા શરીરમાં જવાથી સ્વાસ્થ્ય પર ખરાબ અસર થાય.

(D) રસાયણ સૂર્યપ્રકાશમાં બળી શકે તે માટે.

(7) ઉપણવું (Winnowing) કયા સિદ્ધાંત પર કામ કરે છે?

(A) દાણા અને ફોતરાના કદના તફાવત પર

(B) દાણા અને ફોતરાના રંગના તફાવત પર

(C) દાણા અને ફોતરાના વજનના તફાવત પર

(D) ચુંબકીય શક્તિ પર

(8) અનાજનો મોટાપાયે સંગ્રહ કરવા માટે વપરાતા મોટા સંગ્રહ પાત્રોને શું કહેવામાં આવે છે? શા માટે જરૂરી છે?

(A) સાઈલો: તે અનાજને ઉંદર અને કીટકો જેવા સજીવોથી સુરક્ષિત રાખે છે.

(B) કોઠાર: તે અનાજને સૂકવવામાં મદદ કરે છે.

(C) ગોડાઉન: તે ભાવ દેખાડવામાં સારો રસ્તો છે.

(D) ગ્રીનહાઉસ: તે અનાજને ગરમી આપે છે.

(9) કયુ પરિબળ રવિપાક અને ખરીફ પાક વચ્ચેનો ભેદ નક્કી કરે છે?

(A) જમીનનો પ્રકાર

(B) ખાતરનો પ્રકાર

(C) તાપમાન, ભેજ, હવામાનની પરિસ્થિતિ

(D) ખેડૂતની પસંદગી

(10) કુંડા-A માં નિયમિત કુદરતી ખાતર અને કુંડા B માં માત્ર યુરિયા આપવામાં આવે છે. લાંબે ગાળે ક્યા કુંડાની માટીમાં અળસિયા અને સૂક્ષ્મજીવો લાંબા સમય સુધી જીવંત રહેશે?

(A) કુંડા B માં કારણ કે યુરિયામાંથી વધારે પોષણ મળશે.

(B) બંને કુંડામાં સમાન રીતે જીવંત રહેશે.

(C) કોઈ પણ કુંડામાં જીવંત રહેશે નહિ.

(D) કુંડા A માં કુદરતી ખાતર અળસિયા અને સૂક્ષ્મજીવો માટે ખોરાક અને અનુકૂળ વાતાવરણ પૂરું પાડે છે.

(11) હાર્વેસ્ટરનો ખેતીમાં ખૂબ ઉપયોગ થાય છે. આ મશીન ક્યાં બે કાર્યો એકસાથે કરે છે?

(A) ખેડાણ અને વાવણી

(B) સિંચાઈ અને નિંદામણ

(C) કાપણી અને દાણા અલગ કરવા

(D) ખાતર ઉમેરવું અને લણણી

(12) જો ખેતરમાં વાવણી વખતે બીજ ખૂબ જ નજીક નજીક રોપાઈ જશે તો છોડના વિકાસ પર તેની કઈ અસર થશે?

(A) છોડ વધુ ઝડપથી મોટો થશે.

(B) છોડ નબળા રહી જશે.

(C) પાકને કોઈ નુકસાન થશે નહિ.

(D) છોડને વધુ માત્રામાં ખાતર મળશે.

(13) નિંદામણ ખુરપી કે હાથથી કરવાથી પર્યાવરણને કયો ફાયદો મળે?

(A) તેનાથી જમીન અને ભૂગર્ભ જળમાં ઝેરી રસાયણો ભળતાં અટકે.

(B) તેનાથી સમય બહુ ઓછો બગાડે.

(C) તેનાથી પાકનો રંગ સારો થાય છે.

(D) તેનાથી મજુરી ખર્ચ શૂન્ય થઈ જાય છે.

(14) જમીનની ફળદ્રુપતા કુદરતી રીતે જ જાળવી રાખવા માટે ખેતરને કેટલાક સમય માટે ખાલી છોડી દેવું જોઈએ. આ પદ્ધતિ કઈ રીતે કામ કરે છે?

(A) ખાલી છોડવાથી વિઘટન દ્વારા જમીનમાં પોષક તત્વોની આપૂર્તિ થાય છે.

(B) ખાલી છોડવાથી નવી માટી આપોઆપ આવી જાય.

(C) તેનાથી ખેતરમાં પાણીનો સંગ્રહ વધે છે.

(D) જમીન સખત થઈ જાય છે જે પાક માટે સારી છે.

(15) દૂધને વધુ લાંબો સમય સુરક્ષિત રાખવા 70°C તાપમાને ગરમ કરી તરત જ ઠંડુ કરવાની પદ્ધતિ (પેસ્ચ્યુરાઈઝેશન) કરવામાં આવે છે. અહિં "તરત જ ઠંડુ" કરવું શા માટે જરૂરી છે?

(A) દૂધમાંના વિટામિન જાળવી રાખવા

(B) દૂધને વહેલું પેક કરવા

(C) દૂધનો સ્વાદ વધારવા

(D) દૂધમાં બચી ગયેલા સૂક્ષ્મજીવોની વૃદ્ધિ અટકાવવા.

(16) મેદાના લોટમાં ખાંડ અને ઈસ્ટ પાવડર ઉમેરીને ગરમ જગ્યા પર રાખ્યો. થોડા સમય પછી લોટ ફૂલીને મોટો થાય છે. આમ થવા પાછળ કયો વાયુ અને પ્રક્રિયા જવાબદાર છે?

(A) ઓક્સિજન - શ્વસન

(B) કાર્બન ડાયોક્સાઇડ - આથવણ

(C) હાઇડ્રોજન - શ્વસન

(D) નાઇટ્રોજન - સ્થાપન

(17) રસી શરીરમાં કેવી રીતે કાર્ય કરે છે?

(A) તે પાચનતંત્રને મજબૂત બનાવે છે.

(B) તે શરીરનું તાપમાન ઘટાડે છે.

(C) તે લોહીમાં રહેલા સૂક્ષ્મજીવોને તુરંત જ મારી નાખે છે.

(D) તે શરીરમાં નબળા કે મૃત સૂક્ષ્મજીવો દાખલ કરી એન્ટિબોડી ઉત્પન્ન કરવા પ્રેરે છે.

(18) આકૃતિ માં દર્શાવેલ રચના (બેક્ટેરિયોફેજ વાઈરસ) તેના તંતુઓ (પગ જેવી રચના) નો ઉપયોગ યજમાન કોષની સપાટી પર સ્થાપિત થવા માટે કરે છે. જો કોઈ રાસાયણિક પ્રક્રિયા દ્વારા આ વાઈરસના આ વિશિષ્ટ તંતુઓનો નાશ કરવામાં આવે, તો તેના જીવનચક્ર પર શું અસર થશે?

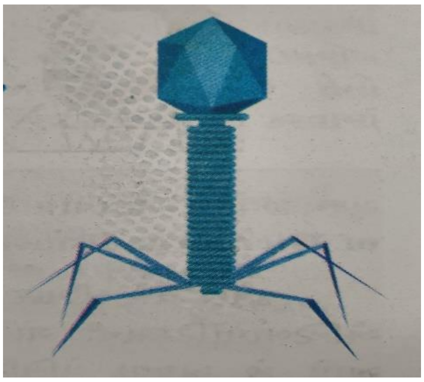

(A) વાઈરસ યજમાન કોષમાં દાખલ થઈ શકશે નહીં અને પ્રજનન કરી શકશે નહીં.

(B) વાઈરસ યજમાન વિના પણ હવામાં જ પોતાની સંખ્યા બમણી કરવા લાગશે.

(C) વાઈરસ બેક્ટેરિયાને બદલે મનુષ્યના કોષોને સંક્રમિત કરવા લાગશે.

(D) વાઈરસ સ્વતંત્ર રીતે ખોરાક બનાવીને જીવવા લાગશે.

(19) મીઠું અને ખાંડનો ઉપયોગ અથાણાં અને જામને જાળવવા માટે કરવામાં આવે છે. શા માટે?

(A) મીઠું અને ખાંડ સૂક્ષ્મજીવોને ખોરાક પૂરો પાડે છે જેથી તેઓ મુખ્ય ખોરાકને નુકશાન ન કરે.

(B) મીઠું અને ખાંડ રાસાયણિક પ્રક્રિયા દ્વારા ખોરાકને મારી નાખે છે.

(C) તે ખોરાકનો સ્વાદ બદલે છે.

(D) મીઠું અને ખાંડ ખોરાકમાંથી પાણી ખેંચી લે છે, જેનાથી સૂક્ષ્મજીવોનો વિકાસ અટકે છે.

(20) મલેરિયા કયા પ્રકારના સૂક્ષ્મજીવથી થાય છે અને તેના વાહક કોણ છે?

(A) તે બેક્ટેરિયાથી થાય છે અને તેના વાહક માદા એનોફિલિસ મચ્છર છે.

(B) તે પ્રજીવથી થાય છે અને તેના વાહક માદા એનોફિલિસ મચ્છર છે.

(C) તે વાઈરસથી થાય છે અને તેના વાહક ઘરમાંખી છે.

(D) તે ફૂગથી થાય છે અને પ્રદૂષિત પાણીથી ફેલાય છે.

(21) ઉનાળામાં રાંધેલો ખોરાક લાંબો સમય ખુલ્લો રાખવામાં આવે તો તેમાંથી વાસ આવે છે અને સ્વાદ બગડી જાય છે. આ પ્રક્રિયા માટે નીચેનામાંથી કઈ બાબત સાચી છે?

(A) ખોરાકનું પ્રકાશસંશ્લેષણ થવું

(B) નાઈટ્રોજન સ્થાપનની પ્રક્રિયા

(C) સૂક્ષ્મજીવો દ્વારા ઝેરી પદાર્થોનું ઉત્પાદન

(D) પેસ્ચ્યુરાઈઝેશનની પ્રક્રિયા

(22) નીચેનામાંથી કયા રોગની જોડી વાઈરસથી થતાં રોગો છે?

(A) ટાઈફોઈડ અને કોલેરા

(B) પોલિયો અને અછબડા

(C) મલેરિયા અને મરડો

(D) ક્ષય અને ટાઈફોઈડ

(23) સૂક્ષ્મજીવો પૃથ્વી પર કઈ જગ્યાએ જોવા મળે છે?

(A) તે માત્ર ગરમ પાણીના ઝરામાં જ જીવી શકે છે.

(B) તે માત્ર સજીવોના શરીરમાં જ જોવા મળે છે.

(C) તે પ્રત્યેક પર્યાવરણમાં જોવા મળે છે.

(D) તે માત્ર શુદ્ધ અને ઓક્સિજનવાળા પાણીમાં જ જીવી શકે છે.

(24) નીચેનામાંથી કયો સૂક્ષ્મજીવ હરિતદ્રવ્ય ધરાવે છે અને પોતાનો ખોરાક જાતે બનાવે છે?

(A) ફૂગ

(B) લીલ

(C) પ્રજીવ

(D) બેક્ટેરિયા

(25) કાર્બોનાઇઝેશનની પ્રક્રિયા દરમિયાન વનસ્પતિના અવશેષોનું કોલસામાં રૂપાંતર થવા માટે કઈ પરિસ્થિતિ અનિવાર્ય નથી?

(A) ઊંચું તાપમાન

(B) ઊંચું દબાણ

(C) હવાની ગેરહાજરી

(D) સૂર્યપ્રકાશની હાજરી

(26) પર્યાવરણની સુરક્ષા માટે વાહનોમાં પેટ્રોલ કે ડીઝલના બદલે CNG નો ઉપયોગ કરવાની સલાહ કેમ આપવામાં આવે છે?

(A) તેનું સંપૂર્ણ દહન થાય છે.

(B) તે જમીનમાંથી સીધું મળે છે.

(C) તે પ્રવાહી સ્વરૂપે સંગ્રહાય છે.

(D) તે ખૂબ જ સસ્તું છે.

(27) પેટ્રોલીયમને કાળુ સોનું તરીકે ઓળખવામાં આવે છે - આ નામ તેની કઈ લાક્ષણિકતાને કારણે આપવામાં આવ્યું છે?

(A) તેનો રંગ કાળો અને ચમકદાર છે.

(B) તેને સળગાવતા સોના જેવી જ્યોત મળે છે.

(C) તેનું વ્યાપારી મૂલ્ય ઘણું ઊંચું છે.

(D) તે સોનાની ખાણમાંથી મળી આવે છે.

(28) પેટ્રોલ અને ડીઝલને બદલે CNG નો વાહનવ્યવહારમાં ઉપયોગ શા માટે વધુ પર્યાવરણને અનુકૂળ છે?

(A) તે દહન દરમિયાન ખૂબ જ ઓછા હાનિકારક વાયુઓ ઉત્પન્ન કરે છે.

(B) અન્ય બળતણ કરતાં વધારે ઊર્જા આપે છે.

(C) તે પ્રવાહી સ્વરૂપમાં હોવાથી વાહનોમાં ભરવું સહેલું છે.

(D) તે પૃથ્વી પર અમર્યાદિત માત્રામાં ઉપલબ્ધ છે.

(29) વાહન ચલાવતી વખતે બળતણ બચાવવા નીચેનામાંથી કઈ સલાહ યોગ્ય છે?

(A) વાહનને હંમેશા ઊંચા ગીયરમાં ચલાવવું.

(B) ટ્રાફિક સિગ્નલ પર વાહનને ચાલુ રાખવું જેથી એન્જિન બંધ ન થાય.

(C) વાહનની નિયમિત જાળવણી કરવી અને ઝડપ સામાન્ય અને સ્થિર રાખવી.

(D) વાહનમાં AC નો ઉપયોગ વધારવો જેથી બળતણની ગુણવત્તા જળવાઈ રહે.

(30) અશ્મિબળતણ બનવાની પ્રક્રિયામાં નીચેનામાંથી કઈ ભૌતિક પરિસ્થિતિ જવાબદાર છે?

(A) સૂર્યપ્રકાશ અને ઓક્સિજનની વધુ હાજરી

(B) વધુ પડતો વરસાદ અને ઠંડુ વાતાવરણ

(C) માત્ર બેક્ટેરિયા દ્વારા થતું ઝડપી વિઘટન

(D) ઊંચું દબાણ અને ઊંચું તાપમાન

(31) પેટ્રોલીયમના શુદ્ધીકરણ દરમિયાન અલગ-અલગ ઘટકો કયા ગુણધર્મને આધારે છૂટા પડે છે?

(A) પદાર્થની ઘનતાનો તફાવત

(B) પદાર્થના રંગ અને વાસનો તફાવત

(C) પદાર્થના ઉત્કલનબિંદુનો તફાવત

(D) પદાર્થની સખતાઈ નો તફાવત

(32) પેટ્રોલીયમને શા માટે પુનઃ અપ્રાપ્ય કુદરતી સંસાધન ગણવામાં આવે છે?

(A) તેનો ઉપયોગ ખૂબ જ સરળ છે.

(B) તેનું નિર્માણ થતાં લાખો વર્ષોનો સમય લાગે છે.

(C) તે માત્ર પ્રયોગશાળામાં બનાવી શકાય છે.

(D) તે કુદરતમાં અમર્યાદિત માત્રામાં હાજર છે.

(33) ધારો કે આ જ પ્રયોગ પૃથ્વીના વાતાવરણને બદલે કોઈ એવા બંધ રૂમમાં કરવામાં આવે જ્યાં હવાનું દબાણ સામાન્ય છે, પરંતુ તેમાં ઓક્સિજનનું પ્રમાણ 21% થી ઘટાડીને માત્ર 5% કરી દેવામાં આવ્યું છે. આ સ્થિતિમાં પ્રયોગ પર શું અસર થશે?

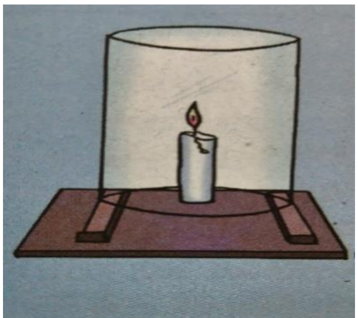
(a)

(A) નીચેથી હવા મળતી હોવા છતાં મીણબત્તી સળગશે નહીં અથવા તરત જ બુઝાઈ જશે.

(B) ઓક્સિજન ઓછો હોવાથી મીણબત્તી વધુ તીવ્ર જ્યોત સાથે લાંબો સમય સળગશે.

(C) હવાની હાજરીને કારણે પ્રયોગ પર કોઈ જ અસર નહીં થાય.

(D) મીણબત્તી પીળી જ્યોતને બદલે લીલી જ્યોતથી સળગવા લાગશે.

(34) સફેદ ફોસ્ફરસ ઓરડાના તાપમાને આપોઆપ સળગી ઉઠે છે. આ પ્રકારના દહનને શું કહેવાય?

(A) ઝડપી દહન

(B) સ્વયંસ્ફુરિત દહન

(C) વિસ્ફોટક દહન

(D) મંદ દહન

(35) પેટ્રોલ થી લાગેલી આગને બુઝાવવા માટે પાણીનો ઉપયોગ કરવો હિતાવહ નથી, શા માટે?

(A) પેટ્રોલ પાણી પર તરે છે જેથી આગ વધુ ફેલાય છે.

(B) પાણી આગ સાથે પ્રક્રિયા કરીને વિસ્ફોટક બનાવે છે.

(C) પાણી વિદ્યુતનું સુવાહક હોવાથી શોર્ટ સર્કિટ થઈ શકે છે.

(D) પાણી કરતાં પેટ્રોલ ઠંડુ હોય છે.

(36) લાકડું અને મીણબત્તી સળગે ત્યારે જ્યોત ઉત્પન્ન થાય છે પરંતુ કોલસો સળગે ત્યારે જ્યોત ઉત્પન્ન થતી નથી. તેનું મુખ્ય કારણ શું છે?

(A) જ્યોત માત્ર તે જ પદાર્થોની બને જે દહન દરમિયાન વાયુમાં રૂપાંતરિત થાય.

(B) કોલસો ઓક્સિજન સાથે પ્રક્રિયા કરતો નથી.

(C) કોલસાનું તાપમાન ખૂબ ઊંચું હોય છે.

(D) કોલસામાં ભેજનું પ્રમાણ વધુ હોય છે.

(37) બંધ ઓરડામાં કોલસો સળગાવતા કયો વાયુ ઉત્પન્ન થાય છે, જે જીવલેણ હોઈ શકે છે?

(A) સલ્ફર ડાયોક્સાઈડ SO2

(B) કાર્બન ડાયોક્સાઈડ CO2

(C) નાઈટ્રોજન ડાયોક્સાઈડ NO2

(D) કાર્બન મોનોક્સાઈડ CO

(38) દહન માટે નીચેનામાંથી કઈ શરત અનિવાર્ય નથી?

(A) બળતણની હાજરી

(B) હવા (ઓક્સિજન) નો પુરવઠો

(C) પાણીની હાજરી

(D) જ્વલનબિંદુ સુધી તાપમાન

(39) અગ્નિશામક નળાકારમાં કાર્બન ડાયોક્સાઇડ વાયુ કયા સ્વરૂપે સંગ્રહિત કરવામાં આવે છે?

(A) પ્રવાહી સ્વરૂપ

(B) વાયુ સ્વરૂપ

(C) પ્લાઝમા સ્વરૂપ

(D) ઘન સ્વરૂપે (સૂકો બરફ)

(40) રસોડામાં કામ કરતી વખતે એક વ્યક્તિના સિન્થેટિક (કૃત્રિમ રેસાના) કપડાંમાં આગ લાગે છે. તેને ઓલવવા માટે નીચેનામાંથી કયું પગલું સૌથી જોખમી સાબિત થશે?

(A) વ્યક્તિ પર જાડું ઊનનું ધાબળું લપેટવું

(B) વ્યક્તિને જમીન પર આળોટવાનું કહેવું

(C) વ્યક્તિ પર સીધું ઠંડુ પાણી જોરથી છાંટવું

(D) અગ્નિશામકનો ઉપયોગ કરવો.

(41) બે સમાન બીકરમાં સરખું પાણી ભરીને એકને મીણબત્તીની જ્યોતના પીળા ભાગ (મધ્ય) પર અને બીજાને વાદળી ભાગ (બહાર) પર રાખવામાં આવે છે. ક્યા બીકરનું પાણી વહેલું ઉકળશે?

(A) પીળા ભાગ પર રાખેલું બીકર

(B) વાદળી ભાગ પર રાખેલું બીકર

(C) બંને બીકરનું પાણી એક જ સમયે ઉકળશે.

(D) એકપણ બીકરનું પાણી ઉકળશે નહિ.

(42) એક પહાડી વિસ્તારમાં મોટા પાયે વનનાબૂદી કરવામાં આવે છે. આગામી વર્ષોમાં આ વિસ્તારમાં નીચેનામાંથી કઈ બે ઘટના એકસાથે થવાની શક્યતા સૌથી વધુ છે?

(A) રણ વિસ્તાર અને તાપમાનમાં ઘટાડો

(B) ભૂગર્ભ જળસ્તરમાં વધારો અને રણીકરણ

(C) ગ્લોબલ વોર્મિંગ અને ભૂસ્ખલન

(D) વરસાદમાં વધારો અને ભૂગર્ભ જળસ્તરમાં વધારો

(43) શિયાળાની ઋતુમાં સાઇબિરીયન ક્રેન જેવા પક્ષીઓ હજારો કિલોમીટર ઊડીને ભારત આવે છે. આ વર્તણૂક પાછળનું મુખ્ય વૈજ્ઞાનિક કારણ કયું છે?

(A) પોતાના મૂળ નિવાસસ્થાને અતિશય ઠંડી અને અનુકૂળ હવામાન ન હોવાથી ઈંડા મૂકવા માટે

(B) નવા વિસ્તારોની શોધ કરવા માટે

(C) મૂળ નિવાસસ્થાને વૃક્ષો કપાઈ જવાથી

(D) મૂળ નિવાસસ્થાને શિકારીઓથી બચવા માટે

(44) જો જમીન પરથી જંગલો સંપૂર્ણપણે અદ્રશ્ય થઈ જાય, તો જળચક્ર પર શું અસર પડશે?

(A) વરસાદનું પ્રમાણ અતિશય વધી જશે.

(B) બાષ્પોત્સર્જન ઘટશે, જેથી વાદળો ઓછા બંધાશે અને વરસાદ ઘટશે.

(C) જળચક્ર ઝડપી બનશે.

(D) ભૂગર્ભજળનું સ્તર ખૂબ જ ઊંચું આવશે.

(45) રમેશે અવલોકન કર્યું કે તળાવમાં દેડકાના ઈંડા અને શુક્રકોષો મુક્ત થયા છે પરંતુ તે જ સમયે મુશળધાર વરસાદ અને પવન શરૂ થાય છે. આ પર્યાવરણીય ફેરફાર ફલન પર શું અસર કરશે?

(A) ઈંડા કદમાં મોટા થઈ જશે.

(B) ફલનની પ્રક્રિયા વધુ ઝડપી બનશે.

(C) બાહ્ય ફલન આપોઆપ અંતઃ ફલનમાં બદલાઈ જશે.

(D) બાહ્ય ફલન પાણીના પ્રવાહ પર આધારિત છે.

(46) અપત્યપ્રસવી પ્રાણીઓની સરખામણીમાં 'અંડપ્રસવી' પ્રાણીઓના ઈંડા શા માટે વધુ જોખમમાં હોય છે?

(A) કારણકે ઈંડા કદમાં બહુ નાના હોય છે

(B) કારણકે ઈંડા પાણીમાં ઓગળી જાય છે

(C) કારણકે ઈંડાને ઓક્સિજન મળતો નથી

(D)કારણકે તેમનો વિકાસ માતાના શરીરની બહાર પર્યાવરણ અને શિકારીઓની વચ્ચે થાય છે.

(47) માદા પ્રજનનતંત્રના કયા ચોક્કસ ભાગમાં શુક્રકોષ દ્વારા અંડકોષનું ફલન થાય છે?

(A) ગર્ભાશય (B) અંડવાહિની

(C) અંડપિંડ (D) યોનિમાર્ગ

(48) અમીબામાં દ્વિભાજન દરમિયાન સૌપ્રથમ કઈ રચનાનું વિભાજન થાય છે?

(A) કોષરસ (B) કોષરસપટલ

(C) કોષકેન્દ્ર (D) ખોટા પગ

(49) એક જળચર પ્રાણી પાણીમાં હજારો ઈંડાં મૂકે છે, પરંતુ તેની કોઈ સંભાળ રાખતું નથી. આ પ્રાણીમાં નીચેનામાંથી કઈ પ્રજનન પદ્ધતિ હોવાની સંભાવના વધુ છે?

(A) અંતઃ ફલન- અંડ્પ્રસવી

(B) બાહ્ય ફલન - અંડ્પ્રસવી

(C) બાહ્ય ફલન – અપત્યપ્રસવી

(D) અંતઃ ફલન – અપત્યપ્રસવી

(50) દેડકાના જીવનચક્રમાં ટેડપોલનું પુખ્ત દેડકામાં રૂપાંતર થાય છે. જો કોઈ કારણસર આ પ્રક્રિયા અટકી જાય તો કઈ ઘટના બનશે?

(A) ટેડપોલ અચાનક મોટો થઈને ઈંડા મૂકવા લાગશે. (B) ટેડપોલનું અલ્પઆયુષ્ય થશે.

(C) ટેડપોલ લિંગી પ્રજનન શરૂ કરશે. (D) ટેડપોલ પાણીની બહાર જમીન પર જીવી શકશે નહીં.

(51) કુદરતમાં ઈંડા મૂકતા અને બચ્ચાને જન્મ આપતા પ્રાણીઓ જોવા મળે છે. નીચેનામાંથી કયું વિધાન સસ્તન પ્રાણીઓ માટે સૌથી સચોટ છે?

(A) તમામ સસ્તન પ્રાણીઓ ઈંડા મૂકે છે.

(B) સસ્તન પ્રાણીઓ હંમેશા બાહ્ય ફલન કરે છે.

(C) સજીવ પ્રાણીઓ અલિંગી પ્રજનનથી બચ્ચાને જન્મ આપે છે.

(D) મોટાભાગના સસ્તન પ્રાણીઓ જરાયુજ હોય છે, તેમાં અંતઃ ફલન થાય છે.

(52) માનવ ફલીતાંડમાં રંગસૂત્રોની સંખ્યા 46 છે. જ્યારે ફલીતાંડ વિકાસ પામીને ભ્રૂણ (Embryo) બનશે ત્યારે ભ્રૂણના દરેક કોષમાં રંગસૂત્રોની સંખ્યા કેટલી હશે?

(A) 23 (B) 92

(C) 46 (D) 64

(53) જો રક્તમાં થાયરોક્સિન અંતઃસ્રાવનું સ્તર ઘટી જાય તો આપણા શરીરમાં કઈ ઘટના બનશે?

(A) પિટ્યુટરી TSH નો સ્રાવ વધારશે.

(B) એડ્રિનલ ગ્રંથિ થાયરોક્સિન બનાવવાનું શરૂ કરશે.

(C) સ્વાદુપિંડ ઈન્સ્યુલિનનો સ્રાવ વધારશે.

(D) પિટ્યુટરી ગ્રંથિ વૃદ્ધિ અંતઃસ્રાવનો સ્રાવ બંધ કરશે.

(54) કિશોરાવસ્થા દરમિયાન શરીરમાં થતા ઝડપી શારીરિક અને માનસિક ફેરફાર માટે કઈ અંતઃસ્રાવી ગ્રંથિ મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છે?

(A) થાયરોઇડ ગ્રંથિ (B) સ્વાદુપિંડ

(C) પિટ્યુટરી ગ્રંથિ (D) એડ્રિનલ ગ્રંથિ

(55) એડ્રિનાલિન અંતઃસ્રાવ અંગે નીચેનામાંથી કયું વિધાન સૌથી વધુ સચોટ અને સાચું છે?

(A) તે રક્તમાં શર્કરાનું પ્રમાણ નિયંત્રિત કરે છે.

(B) તે બાળપણમાં હાડકાનો વિકાસ કરે છે.

(C) તે છોકરામાં જાતીય દ્વિતીય લક્ષણોનો વિકાસ કરે છે.

(D) તે તણાવ અને કટોકટીની સ્થિતિમાં રક્તદાબ અને ધબકારા વધારે છે.

(56) મનુષ્યમાં લિંગનિશ્ચયનની પ્રક્રિયા દર્શાવતી આકૃતિના આધારે, જો કોઈ દંપતીને પહેલેથી જ બે પુત્રીઓ છે, તો ત્રીજી વખતે પુત્ર (છોકરો) જન્મવાની સંભાવના કેટલી હશે?

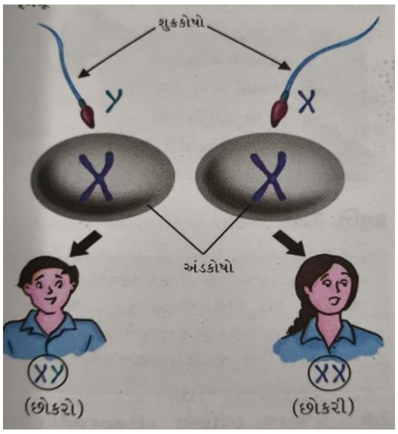

(A) 25%

(B) 50%

(C) 75%

(D) 100%

(57) એક પ્લાસ્ટિકની બોટલમાં ઉપરથી નીચે તરફ ક્રમશઃ ત્રણ નાના છિદ્રો A, B અને C પાડેલા છે. જ્યારે આ બોટલને પાણીથી સંપૂર્ણ ભરવામાં આવે છે, ત્યારે કયા છિદ્રમાંથી પાણી સૌથી વધુ વેગથી અને સૌથી દૂર ફેંકાશે?

(A) છિદ્ર A (સૌથી ઉપરનું છિદ્ર)

(B) છિદ્ર B (મધ્યમાં આવેલું છિદ્ર)

(C) છિદ્ર C (સૌથી નીચેનું છિદ્ર)

(D) ત્રણેય છિદ્રોમાંથી પાણી સમાન વેગથી બહાર આવશે.

(58) આકૃતિ માં જુદા-જુદા કદ અને આકાર ધરાવતી ચાર પ્લાસ્ટિકની બોટલોને નીચેથી એક નળી દ્વારા પરસ્પર જોડેલી છે. જ્યારે કોઈ એક બોટલમાં પાણી રેડવામાં આવે છે, ત્યારે બધી જ બોટલોમાં પાણીનું સ્તર એકસમાન ઊંચાઈએ સ્થિર થાય છે. આ પ્રવૃત્તિના આધારે, બોટલોના તળિયે લાગતા દબાણ માટે નીચેનામાંથી કયું વિધાન વૈજ્ઞાનિક રીતે તદ્દન સાચું છે?

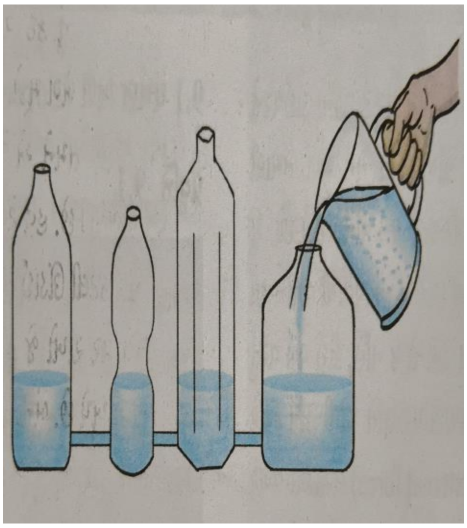

(A) સૌથી મોટી અને પહોળી બોટલના તળિયે દબાણ સૌથી વધુ હશે, કારણ કે તેમાં પાણીનો જથ્થો (વજન) સૌથી વધુ છે.

(B) સૌથી પાતળી અને સાંકડી બોટલના તળિયે દબાણ સૌથી વધુ હશે.

(C) ચારેય બોટલોના તળિયે લાગતું પ્રવાહીનું દબાણ એકસમાન હશે, કારણ કે તમામ બોટલોમાં પાણીની ઊંચાઈ સરખી છે.

(D) દબાણનો આધાર બોટલ કયા પ્રકારના પ્લાસ્ટિકમાંથી બનેલી છે તેના પર રહેશે.

(59) રબરના એક સકર (Sucker) ને જ્યારે કોઈ લીસી દિવાલ કે સપાટી પર જોરથી દબાવવામાં આવે છે, ત્યારે તે સપાટી સાથે મજબૂત રીતે ચોંટી જાય છે. તેને સપાટીથી અલગ કરવા માટે ખૂબ જ વધારે બળ લગાવવું પડે છે. આ ઘટના માટે મુખ્યત્વે કયું બળ જવાબદાર છે?

(A) રબર અને દિવાલ વચ્ચેનું ચુંબકીય બળ

(B) બહારથી લાગતું વાતાવરણનું દબાણ

(C) પૃથ્વીનું ગુરુત્વાકર્ષણ બળ

(D) સપાટી પરનું સ્નાયુ બળ

(60) જ્યારે કોઈ પર્વતારોહક ખૂબ ઊંચા પર્વતો પર ચઢાણ કરે છે, ત્યારે ક્યારેક તેના નાકમાંથી લોહી નીકળવા લાગે છે. આ ઘટના પાછળનું સાચું વૈજ્ઞાનિક કારણ શું છે?

(A) ઊંચાઈ પર વાતાવરણનું દબાણ ઘટે છે, જેથી શરીરની અંદરનું રુધિરદબાણ બહારના દબાણ કરતાં વધી જાય છે.

(B) ઊંચાઈ પર જતા પૃથ્વીનું ગુરુત્વાકર્ષણ બળ ખૂબ વધી જાય છે.

(C) પર્વત પર ઓક્સિજન વધુ હોવાને કારણે રક્તવાહિનીઓ સંકોચાય છે.

(D) શારીરિક થાકને કારણે હૃદયના ધબકારા બંધ થઈ જાય છે.

(61) રાહુલે રમકડાની કારને અલગ-અલગ સપાટીઓ પર સમાન બળથી દોડાવી. કાર કઈ સપાટી પર સૌથી વધુ અંતર કાપશે?

(A) સિમેન્ટના પાકા રસ્તા પર (B) આરસપહાણ (માર્બલ) ના ભીના ભોંયતળિયા પર

(C) રસ્તા પર પાથરેલા અખબાર (છાપા) પર (D) શણના કોથળાવાળી સપાટી પર

(62) એક રમકડાની કાર પૂર્વથી પશ્ચિમ દિશા તરફ એક સીધા રસ્તા પર સતત વધી રહેલી ઝડપ (પ્રવેગી ગતિ) સાથે ગતિ કરી રહી છે. તો આ સ્થિતિમાં રસ્તા દ્વારા કારના ટાયર પર લાગતા ઘર્ષણ બળની દિશા કઈ હશે?

(A) પશ્ચિમથી પૂર્વ દિશા તરફ (ગતિની વિરુદ્ધ દિશામાં)

(B) ઉત્તરથી દક્ષિણ દિશા તરફ

(C) પૂર્વથી પશ્ચિમ દિશા તરફ (ગતિની દિશામાં)

(D) નીચેથી ઉપર તરફ, લંબ દિશામાં પૂર્વથી પશ્ચિમ દિશા તરફ (ગતિની દિશામાં)

(63) જો પૃથ્વી પરથી અચાનક જ બધી સપાટીઓ વચ્ચેનું ઘર્ષણ બળ સંપૂર્ણપણે શૂન્ય (0) થઈ જાય, તો નીચેનામાંથી કઈ ઘટના રોકી શકાશે નહીં અને તે સતત ચાલુ જ રહેશે?

(A) સીધા રસ્તા પર ગતિ કરી રહેલી કારની ગતિ (તે ક્યારેય બ્રેક મારીને ઊભી રહી શકશે નહીં).

(B) કાગળ પર પેન કે પેન્સિલ વડે લખાણ લખવાની પ્રક્રિયા.

(C) દિવાલમાં હથોડી વડે ખીલી ઠોકવાની કે દોરડામાં ગાંઠ મારવાની ક્રિયા.

(D) ઇંટોની મદદથી ગમે તેટલી ઊંચી ઇમારતો કે મકાન બનાવવાની પ્રક્રિયા.

(64) શિયાળાની ઋતુમાં જ્યારે આપણે આપણી બંને હથેળીઓને એકબીજા સાથે જોરથી ઘસીએ છીએ, ત્યારે થોડી જ સેકન્ડોમાં હથેળીઓ ગરમ થઈ જાય છે. આ પ્રક્રિયામાં ઊર્જાનું કયું રૂપાંતરણ જોવા મળે છે?

(A) રાસાયણિક ઊર્જાનું પ્રકાશ ઊર્જામાં રૂપાંતરણ

(B) યાંત્રિક ઊર્જા (ગતિ ઊર્જા) નું ઘર્ષણ દ્વારા ઉષ્મા ઊર્જામાં રૂપાંતરણ

(C) ઉષ્મા ઊર્જાનું વિદ્યુત ઊર્જામાં રૂપાંતરણ

(D) સ્થિતિ ઊર્જાનું ધ્વનિ ઊર્જામાં રૂપાંતરણ

(65) આકૃતિ માં દર્શાવ્યા મુજબ એક છોકરો લાકડી વડે ધાતુના તવા પર પ્રહાર કરીને ધ્વનિ (અવાજ) ઉત્પન્ન કરે છે. જો પ્રહાર કર્યા પછી તરત જ તે તવાને પોતાના હાથથી મજબૂત રીતે પકડી લે છે, તો કઈ ઘટના જોવા મળશે અને તેની પાછળનું વૈજ્ઞાનિક કારણ શું છે?

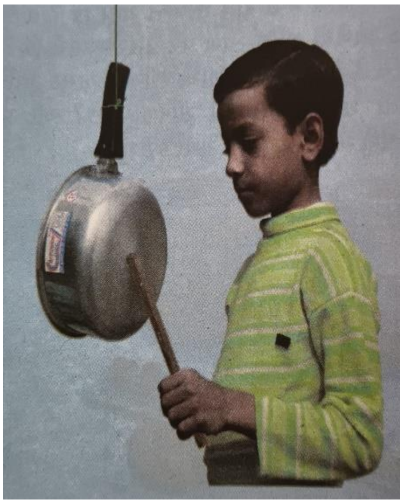

(A) અવાજ વધુ મોટો થશે, કારણ કે હાથ પકડવાથી ધ્વનિનું પરાવર્તન વધે છે.

(B) ધાતુનો તવો ઓગળવા લાગશે, કારણ કે બધી ગતિ ઊર્જા ઉષ્મા ઊર્જામાં બદલાઈ જશે.

(C) અવાજની તીક્ષ્ણતા (પીચ) વધી જશે પરંતુ તે ચાલુ રહેશે.

(D) અવાજ તરત જ બંધ થઈ જશે, કારણ કે હાથ વડે પકડવાથી તવામાં થતા કંપનો (vibrations) અટકી જાય છે.

(66) જો કોઈ કંપન કરતી વસ્તુનો કંપવિસ્તાર (Amplitude) ગણતરી કરીને 3 ગણો કરવામાં આવે, તો તેના દ્વારા ઉત્પન્ન થતા ધ્વનિની પ્રબળતા (Loudness) કેટલા ગણી થશે?

(A) 3 ગણી થશે. (B) 6 ગણી થશે.

(C) 9 ગણી થશે. (D) પ્રબળતામાં કોઈ ફેરફાર નહીં થાય.

(67) ચોમાસાની ઋતુમાં જ્યારે આકાશમાં વીજળી થાય છે, ત્યારે આપણને વીજળીનો ચમકારો (પ્રકાશ) પહેલા દેખાય છે અને તેના થોડી સેકન્ડો પછી વાદળોનો ગડગડાટ (ધ્વનિ) સંભળાય છે. આ ઘટના ભૌતિકવિજ્ઞાનની કઈ હકીકત સ્પષ્ટ કરે છે?

(A) પ્રકાશની ઝડપ એ ધ્વનિની હવામાં ઝડપ કરતાં ખૂબ જ વધારે હોય છે.

(B) આપણા કાન કરતાં આપણી આંખો વધુ ઝડપથી કામ કરે છે.

(C) આકાશમાં વીજળી પહેલા થાય છે અને ગડગડાટ પછીથી ઉત્પન્ન થાય છે.

(D) હવામાં રહેલા વાદળો ધ્વનિ તરંગોને શોષી લે છે એટલે મોડું થાય છે.

(68) બે અલગ-અલગ રૂમમાંથી અવાજ આવી રહ્યો છે. રૂમ-૧ માં એક નાનું બાળક રડી રહ્યું છે અને રૂમ-૨ માં સિંહ ગર્જના કરી રહ્યો છે. જો બંને અવાજની પ્રબળતા (Loudness) બરાબર એકસમાન રાખવામાં આવે, તો પણ તમે રૂમની બહાર ઊભા રહીને બંને અવાજને સહેલાઈથી ઓળખી શકો છો. આ ઓળખ ધ્વનિના કયા ગુણધર્મને આભારી છે?

(A) માત્ર તેના કંપવિસ્તાર (Amplitude) ને કારણે.

(B) ધ્વનિની ગુણવત્તા અને તેની આવૃત્તિ ના ભેદને કારણે.

(C) બંને રૂમની લંબાઈ અને હવાની ઘનતા અલગ હોવાને કારણે.

(D) સિંહનો અવાજ અશ્રાવ્ય હોવાને કારણે.

(69) આકૃતિમાં દર્શાવેલા કારના બમ્પર અને સાયકલ/બાઈકના વ્હીલની રિમ ખૂબ ચમકદાર હોય છે અને તેને સરળતાથી કાટ લાગતો નથી. આ માટે તેના પર કઈ ધાતુનું વિદ્યુત-ઢોળ (Electroplating) ચઢાવવામાં આવે છે અને તે જ ધાતુની આખી વસ્તુ બનાવવામાં કેમ નથી આવતી?

(A) ઝિંકનું ઢોળ ચઢાવવામાં આવે છે, કારણ કે ઝિંક મોંઘી ધાતુ છે.

(B) ક્રોમિયમનું ઢોળ ચઢાવવામાં આવે છે, કારણ કે ક્રોમિયમ ખૂબ મોંઘી ધાતુ છે તેથી આખી વસ્તુ બનાવવી આર્થિક રીતે પરવડે તેમ નથી.

(C) તાંબાનું ઢોળ ચઢાવવામાં આવે છે, કારણ કે તાંબુ કાટરોધક નથી.

(D) એલ્યુમિનિયમનું ઢોળ ચઢાવવામાં આવે છે, કારણ કે તે વજનમાં ભારે હોય છે.

(70) રમેશ શુદ્ધ (નિસ્યંદિત) પાણીમાં થોડા ટીંપા લીંબુનો રસ ઉમેરે છે અને વિદ્યુત વાહકતા ચકાસવા માટે બલ્બ વાળા સાદા ટેસ્ટરનો ઉપયોગ કરે છે, પરંતુ બલ્બ પ્રકાશિત થતો નથી. હવે જો તે બલ્બના સ્થાને LED નો ઉપયોગ કરે, તો તે પ્રકાશિત થાય છે. આ પ્રયોગ પરથી શું તારણ નીકળે?

(A) લીંબુનો રસ વિદ્યુતનો અવાહક છે.

(B) LED માત્ર ઉચ્ચ વિદ્યુતપ્રવાહ પર જ કામ કરે છે.

(C) દ્રાવણમાંથી વહેતો વિદ્યુતપ્રવાહ ખૂબ મંદ હતો, જે સાદા બલ્બના ફિલામેન્ટને ગરમ કરવા માટે પૂરતો ન હતો.

(D) નિસ્યંદિત પાણી વિદ્યુતનું ઉત્તમ વાહક છે.

(71) પાણીમાંથી વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર કરતાં ધન ધ્રુવ (એનોડ) અને ઋણ ધ્રુવ (કેથોડ) પર અનુક્રમે કયા વાયુના પરપોટા જોવા મળશે?

(A) ધન ધ્રુવ પર ઓક્સિજન અને ઋણ ધ્રુવ પર હાઇડ્રોજન

(B) બંને ધ્રુવ પર ઓક્સિજન

(C) ધન ધ્રુવ પર હાઇડ્રોજન અને ઋણ ધ્રુવ પર ઓક્સિજન

(D) બંને ધ્રુવ પર કાર્બન ડાયોક્સાઇડ

(72) એક ઈલેક્ટ્રોસ્કોપની ધાતુની તકતી સાથે 'A' નામના વીજભારિત પદાર્થને અડકાડતાં તેની પટ્ટીઓ એકબીજાથી દૂર જાય છે. હવે, જો 'B' નામના બીજા વીજભારિત પદાર્થને તે જ તકતી અડકાડવામાં આવે અને પટ્ટીઓ એકબીજાની વધુ નજીક આવે, તો 'A' અને 'B' ના વીજભાર વિશે શું તારણ નીકળે?

(A) 'A' અને 'B' બંને સમાન (વિજાતીય નહિ પણ સજાતીય) વીજભાર ધરાવે છે.

(B) 'A' અને 'B' વિરોધી (વિજાતીય) વીજભાર ધરાવે છે.

(C) 'B' પદાર્થ વીજભારરહિત (તટસ્થ) છે.

(D) ઈલેક્ટ્રોસ્કોપ બગડી ગયું છે.

(73) કોપર સલ્ફેટના દ્રાવણમાં તાંબાની બે પ્લેટો મૂકીને વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર કરવામાં આવે છે. પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયા બાદ દ્રાવણના રંગ અને તાંબાની પ્લેટોના વજન વિશે શું કહી શકાય?

(A) ધન ધ્રુવની પ્લેટનું વજન ઘટે છે, ઋણ ધ્રુવની પ્લેટનું વજન વધે છે અને દ્રાવણનો ભૂરો રંગ જળવાઈ રહે છે.

(B) બંને પ્લેટનું વજન વધે છે અને દ્રાવણ રંગહીન બની જાય છે.

(C) ઋણ ધ્રુવની પ્લેટનું વજન ઘટે છે અને ધન ધ્રુવની પ્લેટનું વજન વધે છે.

(D) દ્રાવણનો ભૂરો રંગ વધુ ઘાટો થાય છે પણ પ્લેટોના વજનમાં કોઈ ફેરફાર થતો નથી.

(74) પ્લાસ્ટિકની રીફિલને ઊન સાથે ઘસવામાં આવે ત્યારે રીફિલ ઋણ વીજભારિત થાય છે. આ ઘટના પાછળનું સાચું કારણ કયું છે?

(A) રીફિલે ઊનમાંથી પ્રોટોન મેળવ્યા છે. (B) રીફિલે ઊનમાંથી ઈલેક્ટ્રોન મેળવ્યા છે.

(C) ઊને રીફિલમાંથી ઈલેક્ટ્રોન મેળવ્યા છે. (D) ઘર્ષણને કારણે રીફિલમાં નવા વીજભારોનું સર્જન થયું છે.

(75) ભૂકંપ ઝોન (Zone 5) માં રહેતા લોકો માટે ઘર બનાવતી વખતે નીચેનામાંથી કઈ ટેકનોલોજી/પદ્ધતિ સૌથી વધુ યોગ્ય છે?

(A) ભારે પથ્થર અને સિમેન્ટનો વધુ પડતો ઉપયોગ કરીને ખૂબ મજબૂત દિવાલો બનાવવી.

(B) મકાનની છત ખૂબ ભારે લોખંડના સ્લેબથી બનાવવી.

(C) ફાઉન્ડેશન (પાયા) માં 'બેઝ આઈસોલેશન' (Base Isolation) અને કાદવ/લાકડા જેવા હળવા મંડપનો ઉપયોગ કરવો.

(D) મકાનમાં કોઈ પણ પ્રકારનું અર્થિંગ (Earthing) ન આપવું.

(76) આકૃતિમાં વીજળીના વાહકની ઉપરની અણીદાર પટ્ટીને મકાનની છત કરતાં વધુ ઊંચાઈ પર રાખવામાં આવી છે. આ ઊંચાઈ રાખવા પાછળનું વૈજ્ઞાનિક કારણ શું છે?

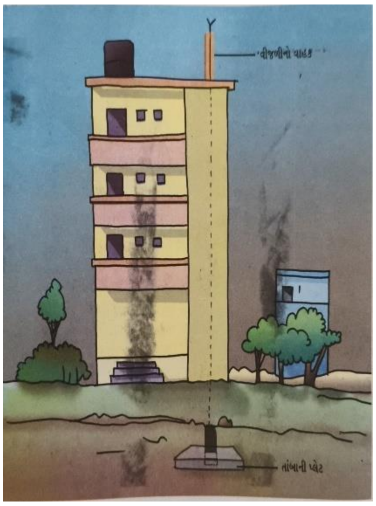

(A) વાદળોમાંથી આવતો વીજભાર મકાનની દિવાલોના સંપર્કમાં આવ્યા પહેલાં આ વાહકના અણીદાર છેડા તરફ આકર્ષાય.

(B) જેથી વાહક ઉપર વધુ સૂર્યપ્રકાશ પડી શકે.

(C) મકાનની સુંદરતામાં વધારો કરવા માટે.

(D) પવનની ઝડપ માપવા માટે.

(77) જ્યારે તમે અંધારા ઓરડામાંથી અચાનક તીવ્ર સૂર્યપ્રકાશમાં જાઓ છો, ત્યારે તમારી આંખની કીકી (Pupil) ના કદમાં શું ફેરફાર થાય છે અને આ ફેરફાર કરવા માટે આંખનો કયો ભાગ જવાબદાર છે?

(A) કીકીનું કદ મોટું થાય છે – રેટિના

(B) કીકીનું કદ નાનું થાય છે – કનીનિકા (Iris)

(C) કીકીનું કદ મોટું થાય છે – કનીનિકા (Iris)

(D) કીકીના કદમાં કોઈ ફેરફાર થતો નથી – કોર્નિયા

(78) કેલિડોસ્કોપમાં સુંદર અને વૈવિધ્યસભર ભાત (પેટર્ન) રચાવવા માટે પ્રકાશની કઈ વૈજ્ઞાનિક ઘટના જવાબદાર છે?

(A) માત્ર એક જ વાર થતું પરાવર્તન

(B) વક્રીભવન

(C) બહુવિધ (ગુણક) પરાવર્તન

(D) પ્રકાશનું વિખેરણ

(79) ફોટામાં દર્શાવેલ રચના એક પ્રકાશીય ઉપકરણ છે. આ રચના કઈ વૈજ્ઞાનિક ઘટના પર આધારિત છે અને તેમાં અરીસાઓની ગોઠવણી કેવી રીતે કરવામાં આવી છે?

(A) પ્રકાશના પરાવર્તન પર આધારિત છે, જેમાં અરીસાઓને સમાંતર રાખવામાં આવ્યા છે.

(B) પ્રકાશના ગુણક (બહુવિધ) પરાવર્તન પર આધારિત છે, જેમાં અરીસાઓને એકબીજા સાથે ખૂણે ગોઠવવામાં આવ્યા છે.

(C) પ્રકાશના વક્રીભવન પર આધારિત છે, જેમાં કાચની પટ્ટીઓને ત્રિકોણાકાર ગોઠવી છે.

(D) પ્રકાશના વિખેરણ પર આધારિત છે, જેમાં અરીસાનો ઉપયોગ થતો નથી.

જવાબો

1. (B) મગફળી ઉગવા માટે પુષ્કળ પાણી, વધુ ભેજ અને ગરમ તાપમાનની જરૂર છે. જે શિયાળામાં મળતાં નથી.
2. (C) સોયાબીન
3. (B) ખુરપી કે હાથવડે નિંદણ દૂર કરવું
4. (A) જમીન તૈયાર કરવી, વાવણી, સિંચાઈ, લણણી
5. (B) અનાજમાં રહેલા ભેજના કારણે ફૂગ અને કીટકોનું આક્રમણ થાય છે અને અનાજ સડી જાય છે.
6. (C) કારણ કે ઝેરી રસાયણ શ્વાસ દ્વારા શરીરમાં જવાથી સ્વાસ્થ્ય પર ખરાબ અસર થાય.
7. (C) દાણા અને ફોતરાના વજનના તફાવત પર
8. (A) સાઈલો : તે અનાજને ઉંદર અને કીટકો જેવા સજીવોથી સુરક્ષિત રાખે છે.
9. (C) તાપમાન, ભેજ, હવામાનની પરિસ્થિતિ
10. (D) કુંડા A માં કુદરતી ખાતર અળસિયા અને સૂક્ષ્મજીવો માટે ખોરાક અને અનુકૂળ વાતાવરણ પૂરું પાડે છે.
11. (C) કાપણી અને દાણા અલગ કરવા
12. (B) છોડ નબળા રહી જશે.
13. (A) તેનાથી જમીન અને ભૂગર્ભ જળમાં ઝેરી રસાયણો ભળતાં અટકે.
14. (A) ખાલી છોડવાથી વિઘટન દ્વારા જમીનમાં પોષક તત્વોની આપૂર્તિ થાય છે.
15. (D) દૂધમાં બચી ગયેલા સૂક્ષ્મજીવોની વૃદ્ધિ અટકાવવા.
16. (B) કાર્બન ડાયોક્સાઇડ – આથવણ
17. (D) તે શરીરમાં નબળા કે મૃત સૂક્ષ્મજીવો દાખલ કરી એન્ટિબોડી ઉત્પન્ન કરવા પ્રેરે છે.
18. (A) વાઈરસ યજમાન કોષમાં દાખલ થઈ શકશે નહીં અને પ્રજનન કરી શકશે નહીં.
19. (D) મીઠું અને ખાંડ ખોરાકમાંથી પાણી ખેંચી લે છે, જેનાથી સૂક્ષ્મજીવોનો વિકાસ અટકે છે.
20. (B) તે પ્રજીવથી થાય છે અને તેના વાહક માદા એનોફિલિસ મચ્છર છે.
21. (C) સૂક્ષ્મજીવો દ્વારા ઝેરી પદાર્થોનું ઉત્પાદન
22. (B) પોલિયો અને અછબડા
23. (C) તે પ્રત્યેક પર્યાવરણમાં જોવા મળે છે.
24. (B) લીલ
25. (D) સૂર્યપ્રકાશની હાજરી
26. (A) તેનું સંપૂર્ણ દહન થાય છે.
27. (C) તેનું વ્યાપારી મૂલ્ય ઘણું ઊંચું છે.
28. (A) તે દહન દરમિયાન ખૂબ જ ઓછા હાનિકારક વાયુઓ ઉત્પન્ન કરે છે.
29. (C) વાહનની નિયમિત જાળવણી કરવી અને ઝડપ સામાન્ય અને સ્થિર રાખવી.
30. (D) ઊંચું દબાણ અને ઊંચું તાપમાન
31. (C) પદાર્થના ઉત્કલનબિંદુનો તફાવત

32. (B) તેનું નિર્માણ થતાં લાખો વર્ષોનો સમય લાગે છે.

33. (A) નીચેથી હવા મળતી હોવા છતાં મીણબત્તી સળગશે નહીં અથવા તરત જ બુઝાઈ જશે.

34. (B) સ્વયંસ્ફુરિત દહન

35. (A) પેટ્રોલ પાણી પર તરે છે જેથી આગ વધુ ફેલાય છે.

36. (A) જ્યોત માત્ર તે જ પદાર્થોની બને જે દહન દરમિયાન વાયુમાં રૂપાંતરિત થાય.

37. (D) કાર્બન મોનોક્સાઈડ CO

38. (C) પાણીની હાજરી

39. (A) પ્રવાહી સ્વરૂપ

40. (C) વ્યક્તિ પર સીધું ઠંડુ પાણી જોરથી છાંટવું

41. (B) વાદળી ભાગ પર રાખેલું બીકર

42. (C) ગ્લોબલ વોર્મિંગ અને ભૂસ્ખલન

43. (A) પોતાના મૂળ નિવાસસ્થાને અતિશય ઠંડી અને અનુકૂળ હવામાન ન હોવાથી ઈંડા મૂકવા માટે

44. (B) બાષ્પોત્સર્જન ઘટશે, જેથી વાદળો ઓછા બંધાશે અને વરસાદ ઘટશે.

45. (D) બાહ્ય ફલન પાણીના પ્રવાહ પર આધારિત છે.

46. (D)કારણકે તેમનો વિકાસ માતાના શરીરની બહાર પર્યાવરણ અને શિકારીઓની વચ્ચે થાય છે.

47. (B) અંડવાહિની

48. (C) કોષકેન્દ્ર

49. (B) બાહ્ય ફલન – અંડપ્રસવી

50. (B) ટેડપોલનું અલ્પઆયુષ્ય થશે.

51. (D) મોટાભાગના સસ્તન પ્રાણીઓ જરાયુજ હોય છે, તેમાં અંતઃ ફલન થાય છે.

52. (C) 46

53. (A) પિટ્યુટરી TSH નો સ્રાવ વધારશે.

54. (C) પિટ્યુટરી ગ્રંથિ

55. (D) તે તણાવ અને કટોકટીની સ્થિતિમાં રક્તદાબ અને ધબકારા વધારે છે.

56. (B). 50%

57. (C) છિદ્ર C (સૌથી નીચેનું છિદ્ર)

58. (C) ચારેય બોટલોના તળિયે લાગતું પ્રવાહીનું દબાણ એકસમાન હશે, કારણ કે તમામ બોટલોમાં પાણીની ઊંચાઈ સરખી છે.

59. (B) બહારથી લાગતું વાતાવરણનું દબાણ

60. (A) ઊંચાઈ પર વાતાવરણનું દબાણ ઘટે છે, જેથી શરીરની અંદરનું રુધિરદબાણ બહારના દબાણ કરતાં વધી જાય છે.

61. (B) આરસપહાણ (માર્બલ) ના ભીના ભોંયતળિયા પર

62. (A) પશ્ચિમથી પૂર્વ દિશા તરફ (ગતિની વિરુદ્ધ દિશામાં)

63. (A) સીધા રસ્તા પર ગતિ કરી રહેલી કારની ગતિ (તે ક્યારેય બ્રેક મારીને ઊભી રહી શકશે નહીં).

64. (B) યાંત્રિક ઊર્જા (ગતિ ઊર્જા) નું ઘર્ષણ દ્વારા ઉષ્મા ઊર્જામાં રૂપાંતરણ

65. (D) અવાજ તરત જ બંધ થઈ જશે, કારણ કે હાથ વડે પકડવાથી તવામાં થતા કંપનો (vibrations) અટકી જાય છે.

66. (C) 9 ગણી થશે.

67. (A) પ્રકાશની ઝડપ એ ધ્વનિની હવામાં ઝડપ કરતાં ખૂબ જ વધારે હોય છે.

68. (B) ધ્વનિની ગુણવત્તા અને તેની આવૃત્તિના ભેદને કારણે.

69. (B) ક્રોમિયમનું ઢોળ ચઢાવવામાં આવે છે, કારણ કે ક્રોમિયમ ખૂબ મોંઘી ધાતુ છે તેથી આખી વસ્તુ બનાવવી આર્થિક રીતે પરવડે તેમ નથી.

70. (C) દ્રાવણમાંથી વહેતો વિદ્યુતપ્રવાહ ખૂબ મંદ હતો, જે સાદા બલ્બના ફિલામેન્ટને ગરમ કરવા માટે પૂરતો ન હતો.

71. (A) ધન ધ્રુવ પર ઓક્સિજન અને ઋણ ધ્રુવ પર હાઈડ્રોજન

72. (B) 'A' અને 'B' વિરોધી (વિજાતીય) વીજભાર ધરાવે છે.

73. (A) ધન ધ્રુવની પ્લેટનું વજન ઘટે છે, ઋણ ધ્રુવની પ્લેટનું વજન વધે છે અને દ્રાવણનો ભૂરો રંગ જળવાઈ રહે છે.

74. (B) રીફિલે ઊનમાંથી ઈલેક્ટ્રોન મેળવ્યા છે.

75. (C) (B) ફાઉન્ડેશન (પાયા) માં 'બેઝ આઈસોલેશન' (Base Isolation) અને કાદવ/લાકડા જેવા હળવા મંડપનો ઉપયોગ કરવો.

76. (A) વાદળોમાંથી આવતો વીજભાર મકાનની દિવાલોના સંપર્કમાં આવ્યા પહેલાં આ વાહકના અણીદાર છેડા તરફ આકર્ષાય.

77. (B) કીકીનું કદ નાનું થાય છે – કનીનિકા (Iris)

78. (C) બહુવિધ (ગુણક) પરાવર્તન

79. (B) પ્રકાશના ગુણક (બહુવિધ) પરાવર્તન પર આધારિત છે, જેમાં અરીસાઓને એકબીજા સાથે ખૂણે ગોઠવવામાં આવ્યા છે.

સામાજિક વિજ્ઞાન

પ્રકરણ –1 ભારતમાં યુરોપિયનો અને અંગ્રેજી શાસનની સ્થાપના

પ્રશ્ન–1 એક ભારતીય શાસકે વિદેશી વેપારી કંપનીને માત્ર વેપાર કરવાની મંજૂરી આપી, પરંતુ કિલ્લેબંધી, સૈન્ય રાખવા અને સ્થાનિક રાજકારણમાં હસ્તક્ષેપ કરવાની મનાઈ કરી. લાંબા ગાળે આ નિર્ણયનું સૌથી યોગ્ય પરિણામ કયું હોઈ શકે?

(A) રાજ્યની રાજકીય સ્વાયત્તતા વધુ સુરક્ષિત રહે.

(B) દરિયાઈ માર્ગો બંધ થઈ જાય.

(C) તમામ વેપાર સમાપ્ત થઈ જાય.

(D) રાજ્યનું કૃષિ ઉત્પાદન ઘટી જાય.

પ્રશ્ન–2 એક ઇતિહાસકાર લખે છે: "વેપાર માટે આવેલી કંપનીએ વેપારિક શક્તિને ધીમે ધીમે રાજકીય શક્તિમાં ફેરવી." આ નિવેદનનો સૌથી યોગ્ય અર્થ કયો છે?

(A) કંપનીએ વેપાર છોડીને ખેતી શરૂ કરી.

(B) વેપાર અને શાસન એકબીજાથી સંપૂર્ણપણે અલગ હતા.

(C) વેપારિક હિતોના રક્ષણના નામે રાજકીય પ્રભાવ વધારવામાં આવ્યો.

(D) ભારતીય રાજાઓએ શરૂઆતથી જ સમગ્ર સત્તા સોંપી દીધી.

પ્રશ્ન–3 બક્સરના યુદ્ધ પછી કંપનીને બંગાળ, બિહાર અને ઓરિસ્સાની દીવાની સત્તા મળી. આ ઘટનાથી કંપનીને સૌથી મોટો લાંબા ગાળાનો લાભ કયો મળ્યો?

(A) યુરોપ સાથેનો વેપાર બંધ થયો.

(B) સ્થિર આવક મળતાં શાસન અને સૈન્ય વધુ મજબૂત બન્યાં.

(C) તમામ ભારતીય રાજ્યો એક થઈ ગયા.

(D) ભારતમાંથી અન્ય યુરોપિયન કંપનીઓ તરત જ નીકળી ગઈ.

પ્રશ્ન–4 નીચેના વિધાનો વાંચો.

1. દરિયાઈ માર્ગની શોધથી ભારત સાથે સીધો વેપાર શક્ય બન્યો.

2. પ્લાસીના યુદ્ધથી અંગ્રેજોનો રાજકીય પ્રભાવ વધ્યો.

3. દીવાની સત્તાથી કંપનીનો આર્થિક આધાર મજબૂત થયો.

યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

(A) માત્ર **1** અને **2**

(B) માત્ર **2** અને **3**

(C) માત્ર **1** અને **3**

(D) 1, 2 અને **3**

પ્રશ્ન–5 જો તમે તે સમયના એક રાજ્યના દીવાન હોત અને તમને ખબર પડે કે એક વિદેશી કંપની સ્થાનિક સરદારોને પોતાની તરફ આકર્ષી રહી છે, તો રાજ્યના હિતમાં સૌથી યોગ્ય પગલું કયું ગણાય?

(A) કંપનીને વહીવટ સોંપી દેવો.

(B) વેપાર ચાલુ રાખીને રાજકીય હસ્તક્ષેપ પર નિયંત્રણ મૂકવું.

(C) રાજ્યનું સૈન્ય કંપનીને આપવું.

(D) તમામ સ્થાનિક વેપારીઓ પર પ્રતિબંધ મૂકવો.

પ્રશ્ન–6 પ્લાસી અને બક્સરના યુદ્ધોની તુલના કરતાં કયું વિધાન સૌથી વધુ યોગ્ય છે?

(A) બંને યુદ્ધો માત્ર વેપાર માટે જ થયા હતા.

(B) પ્લાસીએ રાજકીય પ્રભાવ વધાર્યો જ્યારે બક્સરે આર્થિક અને વહીવટી પાયો મજબૂત કર્યો.

(C) બંને યુદ્ધો પછી કંપનીએ ભારત છોડ્યું.

(D) બંને યુદ્ધોનું કોઈ ઐતિહાસિક મહત્વ નથી.

પ્રશ્ન–7 ભારતમાં અંગ્રેજોની સફળતા સમજવા માટે નીચેના પૈકી કયો પુરાવો સૌથી વધુ અસરકારક ગણાય?

(A) માત્ર એક યુદ્ધનું પરિણામ.

(B) માત્ર એક વેપાર મથકની સ્થાપના.

(C) વેપાર, સંધિ, યુદ્ધ અને દીવાની સત્તા જેવી પરસ્પર જોડાયેલી ઘટનાઓનો અભ્યાસ.

(D) માત્ર એક શાસકના જીવનનો અભ્યાસ.

પ્રશ્ન–8 જો સમયરેખામાં 1498 – વાસ્કો-દ-ગામાનું આગમન, 1757 – પ્લાસીનું યુદ્ધ, 1764 – બક્સરનું યુદ્ધ દર્શાવ્યા હોય, તો આ ત્રણેયને એક જ પ્રવાહમાં ગોઠવવાનો મુખ્ય હેતુ શું છે?

(A) તારીખો યાદ કરાવવી.

(B) વેપારથી રાજકીય સત્તા સુધીના પરિવર્તનને સમજાવવું.

(C) માત્ર દરિયાઈ મુસાફરી સમજાવવી.

(D) માત્ર મુઘલ ઇતિહાસ સમજાવવો.

પ્રશ્ન–9 ભારતની સમૃદ્ધિ, યુરોપિયન વેપારિક હરીફાઈ અને ભારતીય રાજ્યોની આંતરિક નબળાઈ—આ ત્રણેય પરિબળોને સાથે લઈને સૌથી યોગ્ય તારણ કયું નીકળે?

(A) અંગ્રેજી શાસન માત્ર સૈન્ય શક્તિથી સ્થાપિત થયું.

(B) માત્ર ભારતની સમૃદ્ધિ જવાબદાર હતી.

(C) અંગ્રેજી શાસન અનેક પરસ્પર સંબંધિત પરિબળોના સંયુક્ત પરિણામે વિકસ્યું.

(D) ભારતીય રાજ્યોની કોઈ ભૂમિકા નહોતી.

પ્રશ્ન–10 એક વિદ્યાર્થી લખે છે: "ભારતમાં અંગ્રેજી શાસનની સ્થાપના કોઈ એક ઘટના નહીં, પરંતુ એક લાંબી ઐતિહાસિક પ્રક્રિયાનું પરિણામ હતી."

આ નિવેદનને સૌથી વધુ સમર્થન આપતો વિકલ્પ કયો છે?

(A) માત્ર પ્લાસીના યુદ્ધથી સમગ્ર ભારત પર શાસન સ્થાપિત થયું.

(B) માત્ર દીવાની સત્તા મળવાથી આખું શાસન સ્થાપિત થઈ ગયું.

(C) વેપાર, રાજકીય હસ્તક્ષેપ, યુદ્ધો અને વહીવટી અધિકારોના ક્રમિક વિકાસથી અંગ્રેજી સત્તા સ્થાપિત થઈ.

(D) માત્ર દરિયાઈ માર્ગની શોધ જ એકમાત્ર કારણ હતું.

1	(C) તમામ વેપાર સમાપ્ત થઈ જાય.	6	(C) બંને યુદ્ધો પછી કંપનીએ ભારત છોડ્યું.
2	(A) કંપનીએ વેપાર છોડીને ખેતી શરૂ કરી.	7	(D) માત્ર એક શાસકના જીવનનો અભ્યાસ.
3	(D) ભારતમાંથી અન્ય યુરોપિયન કંપનીઓ તરત જ નીકળી ગઈ.	8	(A) તારીખો યાદ કરાવવી.
4	(B) માત્ર 2 અને 3	9	(C) અંગ્રેજી શાસન અનેક પરસ્પર સંબંધિત પરિબળોના સંયુક્ત પરિણામે વિકસ્યું.
5	(A) કંપનીને વહીવટ સોંપી દેવો.	10	(B) માત્ર દીવાની સત્તા મળવાથી આખું શાસન સ્થાપિત થઈ ગયું.

પ્રકરણ –2 ભારતમાં બ્રિટીશ શાસન (ઈ.સ. 1757 થી ઈ.સ. 1857)

પ્રશ્ન–11 એક જિલ્લામાં બ્રિટિશ અધિકારીઓ ખેડૂતોને અનાજના બદલે ગળીની ખેતી કરવા દબાણ કરે છે. પરિણામે ખેડૂતોને પોતાની જરૂરિયાત મુજબનો પાક ઉગાડવાની તક મળતી નથી. આ પરિસ્થિતિમાં ખેડૂતોની સૌથી મોટી મુશ્કેલી કઈ ગણાય?

(A) ખેતી માટે પાણીની અછત

(B) પાકની પસંદગીનું સ્વાતંત્ર્ય ગુમાવવું અને આર્થિક નિર્ભરતા વધવી

(C) પશુપાલન સંપૂર્ણ બંધ થઈ જવું

(D) ગામમાંથી સ્થળાંતર ફરજિયાત બનવું

પ્રશ્ન–12 એક અહેવાલમાં લખાયું છે: "બ્રિટિશ શાસનની કેટલીક આર્થિક નીતિઓનો મુખ્ય હેતુ ભારતના વિકાસ કરતાં બ્રિટિશ વેપારિક હિતોને મજબૂત બનાવવાનો હતો."

આ નિવેદનનો સૌથી યોગ્ય અર્થ કયો છે?

(A) તમામ નીતિઓ માત્ર ખેડૂતોના હિત માટે હતી.

(B) નીતિઓમાં બ્રિટિશ આર્થિક હિતોને પ્રાથમિકતા આપવામાં આવતી હતી.

(C) ભારતમાં કોઈ કર વસૂલાત થતી નહોતી.

(D) વેપાર પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ હતો.

પ્રશ્ન–13 જો કોઈ ખેડૂતને પોતાની ઇચ્છા વિરુદ્ધ નફાકારક ન હોય તેવો પાક ઉગાડવા માટે મજબૂર કરવામાં આવે, તો સૌથી સંભવિત લાંબા ગાળાનું પરિણામ શું હોઈ શકે?

(A) ખેડૂતોની આવક અને સંતોષ બંનેમાં વધારો થાય.

(B) અસંતોષ વધે અને વિરોધ આંદોલનો ઊભા થાય.

(C) ખેતીનું મહત્વ ઘટી જાય.

(D) વરસાદનું પ્રમાણ વધી જાય.

પ્રશ્ન–14 નીચેના વિધાનો વાંચો.

1. બ્રિટિશ શાસન દરમિયાન કેટલીક કૃષિ નીતિઓએ ખેડૂતોને અસર કરી.

2. ગળી ઉત્પાદકોનો બળવો ખેડૂતોના અસંતોષ સાથે જોડાયેલો હતો.

3. તમામ બ્રિટિશ નીતિઓ ખેડૂતોને લાભદાયી હતી.

યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

(A) માત્ર 1 અને 2 **(B)** માત્ર 2 અને 3 **(C)** માત્ર 1 અને 3 **(D)** 1, 2 અને 3

પ્રશ્ન–15 જો તમે તે સમયના ગામના આગેવાન હોત અને ખેડૂતો પર અન્યાયપૂર્ણ ખેતીની શરતો લાદવામાં આવતી હોત, તો ખેડૂતોના હિતમાં સૌથી યોગ્ય પગલું કયું ગણાય?

(A) ખેડૂતોને ખેતી છોડી દેવાની સલાહ આપવી.

(B) સંગઠિત રીતે પોતાની સમસ્યાઓ રજૂ કરીને ન્યાયપૂર્ણ ઉકેલની માંગ કરવી.

(C) ગામ છોડીને અન્ય દેશમાં જવું.

(D) તમામ ખેતરો વેચી દેવા.

પ્રશ્ન–16 ગળી ઉત્પાદકોના બળવાને બ્રિટિશ શાસનની કઈ બાબતનો પુરાવો ગણાવી શકાય?

(A) ખેડૂતો અને શાસન વચ્ચે હંમેશા સંપૂર્ણ સહમતિ હતી.

(B) અન્યાયપૂર્ણ નીતિઓ સામે લોકો સંગઠિત વિરોધ કરી શકે છે.

(C) ખેડૂતોને ખેતીમાં કોઈ મુશ્કેલી નહોતી.

(D) તમામ ખેડૂતો ગળીની ખેતીથી ખુશ હતા.

પ્રશ્ન–17 જો એક વિસ્તારમાં ખેડૂતોને પોતાની પસંદગીનો પાક ઉગાડવાની છૂટ હોય અને બીજા વિસ્તારમાં ફરજિયાત રોકડિયા પાક ઉગાડવો પડતો હોય, તો બંને પરિસ્થિતિમાં મુખ્ય તફાવત શું હશે?

(A) બંનેમાં ખેડૂતોને સમાન સ્વતંત્રતા મળશે.

(B) ફરજિયાત ખેતીવાળા વિસ્તારમાં ખેડૂતોની આર્થિક સ્વતંત્રતા ઓછી રહેશે.

(C) બંનેમાં ઉત્પાદન સમાન રહેશે.

(D) બંનેમાં કોઈ તફાવત નહીં હોય.

પ્રશ્ન–18 બ્રિટિશ શાસનની કૃષિ નીતિઓનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે નીચેના પૈકી કયા ત્રણ પરિબળોનો એકસાથે વિચાર કરવો સૌથી યોગ્ય રહેશે?

(A) વરસાદ, તાપમાન અને પર્વતો

(B) ખેડૂતોની સ્થિતિ, બ્રિટિશ આર્થિક હિતો અને સ્થાનિક ઉત્પાદન

(C) નદીઓ, જંગલો અને ખનિજો

(D) ભાષા, વસ્ત્ર અને ભોજન

પ્રશ્ન–19 આજના સમયમાં જો કોઈ સંસ્થા ખેડૂતોને તેમની ઇચ્છા વિરુદ્ધ ચોક્કસ પાક ઉગાડવા દબાણ કરે, તો ઇતિહાસના અભ્યાસના આધારે સૌથી યોગ્ય પાઠ કયો મળે?

(A) ખેડૂતોના અધિકારો અને પસંદગીનું રક્ષણ જરૂરી છે.

(B) ખેડૂતોને હંમેશા મૌન રહેવું જોઈએ.

(C) ખેતીમાં સરકારની કોઈ ભૂમિકા ન હોવી જોઈએ.

(D) માત્ર નિકાસ માટે જ ખેતી કરવી જોઈએ.

પ્રશ્ન–20 એક વિદ્યાર્થી કહે છે: "ગળી ઉત્પાદકોનો બળવો માત્ર કૃષિનો પ્રશ્ન નહોતો, પરંતુ તે આર્થિક ન્યાય અને માનવ અધિકારો સાથે પણ જોડાયેલો હતો."

આ નિવેદનનું સૌથી યોગ્ય મૂલ્યાંકન કયું છે?

(A) આ બળવો માત્ર હવામાનના કારણે થયો હતો.

(B) આ બળવો માત્ર એક ગામ પૂરતો મર્યાદિત હતો.

(C) આ બળવો અન્યાયપૂર્ણ આર્થિક નીતિઓ સામે ખેડૂતોના સંગઠિત પ્રતિસાદનું ઉદાહરણ હતો.
(D) આ બળવાનો કૃષિ સાથે કોઈ સંબંધ નહોતો.

11	(D) ગામમાંથી સ્થળાંતર ફરજિયાત બનવું	16	(D) તમામ ખેડૂતો ગળીની ખેતીથી ખુશ હતા.
12	(C) ભારતમાં કોઈ કર વસૂલાત થતી નહોતી.	17	(B) ફરજિયાત ખેતીવાળા વિસ્તારમાં ખેડૂતોની આર્થિક સ્વતંત્રતા ઓછી રહેશે.
13	(A) ખેડૂતોની આવક અને સંતોષ બંનેમાં વધારો થાય.	18	(A) વરસાદ, તાપમાન અને પર્વતો
14	(B) માત્ર 2 અને 3	19	(C) ખેતીમાં સરકારની કોઈ ભૂમિકા ન હોવી જોઈએ.
15	(C) ગામ છોડીને અન્ય દેશમાં જવું.	20	(D) આ બળવાનો કૃષિ સાથે કોઈ સંબંધ નહોતો.

પ્રકરણ –3 ભારતનો પ્રથમ સ્વાતંત્ર્યસંગ્રામ

પ્રશ્ન–21 એક સૈનિકને નવી કારતૂસોનો ઉપયોગ કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો. તેને લાગ્યું કે તેનાથી તેની ધાર્મિક લાગણીને ઠેસ પહોંચશે. આ પરિસ્થિતિમાં સૌથી સંભવિત પરિણામ કયું હોઈ શકે?
(A) સૈનિકોનો અસંતોષ વધે અને બળવો ફેલાય.
(B) વેપારમાં વધારો થાય.
(C) ખેતીનું ઉત્પાદન વધે.
(D) નવા બંદરોનું નિર્માણ થાય.

પ્રશ્ન–22 "1857નો વિદ્રોહ માત્ર સૈનિકોનો બળવો નહોતો, પરંતુ તેમાં રાજકીય, આર્થિક, સામાજિક અને ધાર્મિક અસંતોષ પણ સામેલ હતો."
આ નિવેદનનો સૌથી યોગ્ય અર્થ કયો છે?
(A) વિદ્રોહનું કારણ માત્ર કારતૂસ હતું.
(B) વિદ્રોહ અનેક પરિબળોના સંયુક્ત પરિણામે થયો.
(C) તેમાં સામાન્ય લોકોની કોઈ ભૂમિકા નહોતી.
(D) તે માત્ર એક શહેર પૂરતો મર્યાદિત હતો.

પ્રશ્ન–23 જો કોઈ શાસન સતત પ્રજાના રાજકીય અને આર્થિક હિતોની અવગણના કરે, તો લાંબા ગાળે સૌથી સંભવિત પરિણામ શું હોઈ શકે?
(A) પ્રજામાં અસંતોષ અને વિરોધ વધે.
(B) કરવેરો આપોઆપ ઘટી જાય.
(C) વરસાદ વધી જાય.
(D) કૃષિ બંધ થઈ જાય.

પ્રશ્ન–24 નીચેના વિધાનો વાંચો.
1. 1857ના વિદ્રોહમાં સૈનિકો ઉપરાંત સામાન્ય લોકો પણ જોડાયા.
2. વિદ્રોહ પાછળ અનેક કારણો જવાબદાર હતાં.

3. સમગ્ર ભારતમાં કોઈ અસંતોષ નહોતો.
યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

(A) માત્ર 1 **(B)** માત્ર 2 અને 3 **(C)** માત્ર 1 અને 2 **(D)** 1, 2 અને 3

પ્રશ્ન–25 જો તમે તે સમયના ભારતીય શાસક હોત અને પ્રજામાં વધતો અસંતોષ જોતા હોત, તો સૌથી યોગ્ય પગલું કયું ગણાત?

(A) લોકોની ફરિયાદો સાંભળી ન્યાયપૂર્ણ ઉકેલ લાવવાનો પ્રયાસ કરવો.

(B) તમામ સભાઓ પર કાયમી પ્રતિબંધ મૂકવો.

(C) કરવેરામાં સતત વધારો કરવો.

(D) પ્રજાનો અભિપ્રાય સંપૂર્ણ અવગણવો.

પ્રશ્ન–26 1857ના વિદ્રોહમાં વિવિધ વર્ગના લોકોની ભાગીદારી કઈ બાબતનો સૌથી મજબૂત પુરાવો છે?

(A) અસંતોષ માત્ર સૈનિકો પૂરતો મર્યાદિત નહોતો.

(B) માત્ર વેપારીઓએ ભાગ લીધો.

(C) માત્ર ખેડૂતોએ વિરોધ કર્યો.

(D) કોઈ સંગઠન નહોતું.

પ્રશ્ન–27 સ્થાનિક અસંતોષ અને 1857ના વ્યાપક વિદ્રોહ વચ્ચેનો મુખ્ય તફાવત કયો હતો?

(A) બંને સંપૂર્ણપણે સમાન હતા.

(B) 1857ના વિદ્રોહમાં અનેક પ્રદેશો અને વિવિધ વર્ગોના લોકો જોડાયા.

(C) સ્થાનિક અસંતોષ વધુ વ્યાપક હતો.

(D) બંનેમાં કોઈ નેતૃત્વ નહોતું.

પ્રશ્ન–28 આજના લોકશાહી ભારતમાં મોટા પાયે અસંતોષ ઊભો થાય, તો ઇતિહાસમાંથી સૌથી યોગ્ય પાઠ કયો મળે?

(A) લોકોની વાત સાંભળીને સંવાદ અને બંધારણીય માર્ગે ઉકેલ લાવવો.

(B) લોકોની ફરિયાદો અવગણવી.

(C) તમામ ચૂંટણી બંધ કરવી.

(D) અભિવ્યક્તિ પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ મૂકવો.

પ્રશ્ન–29 1857ના વિદ્રોહનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે નીચેના પૈકી કયા પરિબળોનો એકસાથે અભ્યાસ કરવો સૌથી યોગ્ય રહેશે?

(A) રાજકીય નીતિઓ, આર્થિક શોષણ અને ધાર્મિક અસંતોષ.

(B) માત્ર હવામાન.

(C) માત્ર કૃષિ.

(D) માત્ર વેપાર.

પ્રશ્ન–30 "1857નો વિદ્રોહ ભારતીય સ્વાતંત્ર્ય સંઘર્ષના ઇતિહાસમાં એક મહત્વપૂર્ણ વળાંક હતો."
આ નિવેદનનું સૌથી યોગ્ય મૂલ્યાંકન કયું છે?

(A) વિદ્રોહનું કોઈ ઐતિહાસિક મહત્વ નહોતું.

(B) તે માત્ર સૈનિકો વચ્ચેનો વિવાદ હતો.

(C) આ ઘટનાએ બ્રિટિશ શાસન સામે સંગઠિત વિરોધની દિશામાં મહત્વપૂર્ણ પ્રેરણા આપી.

(D) તેની કોઈ રાજકીય અસર થઈ નહોતી.

21	(A) સૈનિકોનો અસંતોષ વધે અને બળવો ફેલાય.	26	(A) અસંતોષ માત્ર સૈનિકો પૂરતો મર્યાદિત નહોતો.
22	(B) વિદ્રોહ અનેક પરિબળોના સંયુક્ત પરિણામે થયો.	27	(B) 1857ના વિદ્રોહમાં અનેક પ્રદેશો અને વિવિધ વર્ગોના લોકો જોડાયા.
23	(A) પ્રજામાં અસંતોષ અને વિરોધ વધે.	28	(A) લોકોની વાત સાંભળીને સંવાદ અને બંધારણીય માર્ગે ઉકેલ લાવવો.
24	(C) માત્ર 1 અને 2	29	(A) રાજકીય નીતિઓ, આર્થિક શોષણ અને ધાર્મિક અસંતોષ.
25	(A) લોકોની ફરિયાદો સાંભળી ન્યાયપૂર્ણ ઉકેલ લાવવાનો પ્રયાસ કરવો.	30	(C) આ ઘટનાએ બ્રિટિશ શાસન સામે સંગઠિત વિરોધની દિશામાં મહત્વપૂર્ણ પ્રેરણા આપી.

પ્રકરણ –4 અંગ્રેજ સમયનાં શહેરો, ગૃહઉદ્યોગો અને ઉદ્યોગો

પ્રશ્ન–31 એક વણકર પરિવાર પહેલાં હાથવણાટના કાપડથી સારી આવક મેળવતો હતો. પરંતુ પછી વિદેશમાં બનેલું સસ્તું મશીનવાળું કાપડ મોટા પ્રમાણમાં બજારમાં આવતાં તેમની આવક ઘટી ગઈ. આ પરિસ્થિતિનું સૌથી યોગ્ય કારણ કયું છે?

(A) ભારતમાં કપાસનું ઉત્પાદન બંધ થઈ ગયું.

(B) મશીન આધારિત આયાતી માલના કારણે સ્થાનિક ગૃહઉદ્યોગને સ્પર્ધાનો સામનો કરવો પડ્યો.

(C) વણકરોએ વ્યવસાય છોડવાનો નિર્ણય લીધો.

(D) શહેરોમાં વેપાર બંધ થઈ ગયો.

પ્રશ્ન–32 એક ઇતિહાસકાર લખે છે: "બ્રિટિશ શાસન દરમિયાન ભારત કાચા માલના પુરવઠાકાર અને તૈયાર માલના બજાર તરીકે વિકસાવવામાં આવ્યું."

આ નિવેદનનો સૌથી યોગ્ય અર્થ કયો છે?

(A) ભારતને ઔદ્યોગિક રીતે આત્મનિર્ભર બનાવવામાં આવ્યું.

(B) બ્રિટિશ ઉદ્યોગોના વિકાસને પ્રાથમિકતા આપવામાં આવી.

(C) ભારતમાંથી કાચા માલની નિકાસ પર પ્રતિબંધ હતો.

(D) સ્થાનિક ઉદ્યોગોને સંપૂર્ણ સરકારી સહાય મળતી હતી.

પ્રશ્ન–33 જો કોઈ દેશમાં કાચો માલ બહાર મોકલવામાં આવે અને તૈયાર માલ પાછો વેચવામાં આવે, તો સ્થાનિક ગૃહઉદ્યોગ પર સૌથી વધુ શું અસર થઈ શકે?

(A) સ્થાનિક હસ્તકલા ઉદ્યોગ નબળો પડી શકે. (B) સ્થાનિક રોજગારમાં તરત વધારો થાય.

(C) ખેતી સંપૂર્ણ બંધ થઈ જાય. (D) શહેરોની વસ્તી ઘટી જાય.

પ્રશ્ન–34 નીચેના વિધાનો વાંચો.

1. બ્રિટિશ સમય દરમિયાન નવા શહેરોનો વિકાસ થયો.
2. હસ્તકલા ઉદ્યોગોને મશીન ઉદ્યોગોની સ્પર્ધાનો સામનો કરવો પડ્યો.

3. તમામ પરંપરાગત ઉદ્યોગો વધુ મજબૂત બન્યા.
યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

(A) માત્ર 1 **(B)** માત્ર 2 અને 3 **(C)** માત્ર 1 અને 2 **(D)** 1, 2 અને 3

પ્રશ્ન–35 જો તમે તે સમયના સ્થાનિક શાસક હોત અને પરંપરાગત કારીગરોના રોજગારનું રક્ષણ કરવું હોત, તો સૌથી યોગ્ય પગલું કયું ગણાય?

(A) સ્થાનિક હસ્તકલા ઉત્પાદનોને બજાર અને પ્રોત્સાહન આપવું.
(B) બધા કારીગરોને ખેતી કરવા કહેવું.
(C) ગૃહઉદ્યોગો બંધ કરાવી દેવા.
(D) માત્ર આયાતી માલ વેચવાની મંજૂરી આપવી.

પ્રશ્ન–36 ભારતમાં ઘણા પરંપરાગત હસ્તકલા ઉદ્યોગોના ઘટાડાને કઈ બાબતનો પુરાવો માનવો યોગ્ય રહેશે?

(A) ઔદ્યોગિક અને વસાહતી આર્થિક નીતિઓના પ્રભાવનો.
(B) વરસાદમાં ઘટાડાનો.
(C) ભાષાકીય પરિવર્તનનો.
(D) વસ્તી ઘટાડાનો.

પ્રશ્ન–37 એક શહેર બ્રિટિશ વહીવટી કેન્દ્ર તરીકે વિકસ્યું અને બીજું પરંપરાગત હસ્તકલા કેન્દ્ર રહ્યું. બંને વચ્ચેનો મુખ્ય તફાવત કયો હશે?

(A) બંનેનું આર્થિક કાર્ય એકસરખું હશે.
(B) એકનું આયોજન વહીવટ અને વેપાર માટે, જ્યારે બીજું પરંપરાગત ઉત્પાદન માટે હશે.
(C) બંનેમાં માત્ર કૃષિ થશે.
(D) બંનેમાં કોઈ તફાવત નહીં હોય.

પ્રશ્ન–38 જો આજના સમયમાં કોઈ પરંપરાગત હસ્તકલા ઉદ્યોગને વૈશ્વિક સ્પર્ધાનો સામનો કરવો પડે, તો ઇતિહાસમાંથી સૌથી યોગ્ય પાઠ કયો મળે?

(A) ગુણવત્તા, નવીનતા અને બજાર સાથે જોડાણ મજબૂત કરવું.
(B) ઉત્પાદન સંપૂર્ણ બંધ કરવું.
(C) માત્ર આયાત પર આધાર રાખવો.
(D) સ્થાનિક કારીગરોને અન્ય વ્યવસાય કરવા મજબૂર કરવું.

પ્રશ્ન–39 અંગ્રેજ સમયના નવા શહેરોના વિકાસને સમજવા માટે નીચેના પૈકી કયા ત્રણ પરિબળોનો એકસાથે અભ્યાસ કરવો સૌથી યોગ્ય રહેશે?

(A) વહીવટ, વેપાર અને પરિવહન.
(B) વરસાદ, નદીઓ અને જંગલો.
(C) ભાષા, ધર્મ અને ભોજન.
(D) ખેતી, પશુપાલન અને માછીમારી.

પ્રશ્ન–40 "બ્રિટિશ સમયના શહેરીકરણથી કેટલાક નવા અવસર ઊભા થયા, પરંતુ પરંપરાગત ગૃહઉદ્યોગોને પણ મોટો પડકાર મળ્યો."
આ નિવેદનનું સૌથી યોગ્ય મૂલ્યાંકન કયું છે?

(A) શહેરીકરણની કોઈ અસર થઈ નહોતી.

(B) માત્ર ગૃહઉદ્યોગોને જ લાભ થયો.

(C) શહેરી વિકાસ અને પરંપરાગત ઉદ્યોગોના પરિવર્તનને સાથે સમજવું જરૂરી છે.

(D) તમામ પરંપરાગત ઉદ્યોગો યથાવત્ રહ્યા.

31	**(B)** મશીન આધારિત આયાતી માલના કારણે સ્થાનિક ગૃહઉદ્યોગને સ્પર્ધાનો સામનો કરવો પડ્યો.	**36**	**(A)** ઔદ્યોગિક અને વસાહતી આર્થિક નીતિઓના પ્રભાવનો.
32	**(B)** બ્રિટિશ ઉદ્યોગોના વિકાસને પ્રાથમિકતા આપવામાં આવી.	**37**	**(B)** એકનું આયોજન વહીવટ અને વેપાર માટે, જ્યારે બીજું પરંપરાગત ઉત્પાદન માટે હશે.
33	**(A)** સ્થાનિક હસ્તકલા ઉદ્યોગ નબળો પડી શકે.	**38**	**(A)** ગુણવત્તા, નવીનતા અને બજાર સાથે જોડાણ મજબૂત કરવું.
34	**(C)** માત્ર 1 અને 2	**39**	**(A)** વહીવટ, વેપાર અને પરિવહન.
35	**(A)** સ્થાનિક હસ્તકલા ઉત્પાદનોને બજાર અને પ્રોત્સાહન આપવું.	**40**	**(C)** શહેરી વિકાસ અને પરંપરાગત ઉદ્યોગોના પરિવર્તનને સાથે સમજવું જરૂરી છે.

પ્રકરણ –5 અંગ્રેજ શાસન સમયની શિક્ષણ અને સમાજવ્યવસ્થા

પ્રશ્ન–41 ઈ.સ. 1835માં એક વિદ્યાર્થી સંસ્કૃત પાઠશાળામાં અભ્યાસ કરતો હતો. પછી સરકારે અંગ્રેજી શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપ્યું. તેના જીવનમાં સૌથી મોટો ફેરફાર કયો આવી શકે?

(A) ખેતી કરવી ફરજિયાત બને.

(B) સરકારી નોકરી અને આધુનિક શિક્ષણની નવી તકો વધે.

(C) ધાર્મિક શિક્ષણ સંપૂર્ણ બંધ થઈ જાય.

(D) તમામ ભારતીય ભાષાઓ પર પ્રતિબંધ આવી જાય.

પ્રશ્ન–42 "અંગ્રેજોએ શિક્ષણનો વિકાસ કર્યો, પરંતુ તેનો મુખ્ય હેતુ વહીવટ માટે જરૂરી કર્મચારીઓ તૈયાર કરવાનો હતો." આ નિવેદનનો સૌથી યોગ્ય અર્થ કયો છે?

(A) શિક્ષણનો હેતુ માત્ર વૈજ્ઞાનિક સંશોધન હતો.

(B) શિક્ષણ દ્વારા વહીવટી જરૂરિયાતો પૂરી કરવામાં આવતી હતી.

(C) ભારતીયોને ઉચ્ચ હોદ્દા જ આપવામાં આવતા હતા.

(D) પરંપરાગત શિક્ષણને વધુ પ્રોત્સાહન મળ્યું.

પ્રશ્ન–43 જો કોઈ સમાજમાં શિક્ષણનો વ્યાપ વધે, તો સૌથી લાંબા ગાળે કઈ અસર થવાની શક્યતા વધુ છે?

(A) સામાજિક જાગૃતિ અને સુધારાઓમાં વધારો.

(B) કૃષિ સંપૂર્ણ બંધ થઈ જાય.

(C) વસ્તીમાં ઘટાડો થાય.

(D) શહેરો ખાલી થઈ જાય.

પ્રશ્ન–44 નીચેના વિધાનો વાંચો.

1. અંગ્રેજ શાસન દરમિયાન આધુનિક શિક્ષણનો વિકાસ થયો.

2. સામાજિક સુધારણા ચળવળોએ શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપ્યું.
3. સ્ત્રી શિક્ષણનો દરેક જગ્યાએ સંપૂર્ણ વિરોધ થયો અને કોઈ પ્રગતિ થઈ નહીં.
યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.
(A) માત્ર 1 **(B)** માત્ર 1 અને 2 **(C)** માત્ર 2 અને 3 **(D)** 1, 2 અને 3

પ્રશ્ન–45 જો તમે તે સમયના સમાજસુધારક હોત, તો સમાજના સર્વાંગી વિકાસ માટે કયું પગલું સૌથી યોગ્ય ગણાત?
(A) માત્ર ઉચ્ચ વર્ગને શિક્ષણ આપવું.
(B) સ્ત્રી અને વંચિત વર્ગ સહિત સૌ માટે શિક્ષણની તક ઉપલબ્ધ કરવી.
(C) પરંપરાગત શિક્ષણ સંપૂર્ણ બંધ કરવું.
(D) માત્ર અંગ્રેજી ભાષા જ શીખવવી.

પ્રશ્ન–46 છોકરીઓ માટે અલગ શાળાઓની સ્થાપના કઈ બાબતનો સૌથી મજબૂત પુરાવો છે?
(A) સમાજમાં સ્ત્રી શિક્ષણ પ્રત્યે જાગૃતિ વધી રહી હતી.
(B) કૃષિમાં ઘટાડો થયો હતો.
(C) ઔદ્યોગિક ક્રાંતિ ભારતમાં શરૂ થઈ ગઈ હતી.
(D) વેપાર સંપૂર્ણ બંધ થઈ ગયો હતો.

પ્રશ્ન–47 પરંપરાગત ગુરુકુલ અને અંગ્રેજી શાળાની તુલનામાં સૌથી મોટો તફાવત કયો હતો?
(A) બંનેમાં અભ્યાસક્રમ સંપૂર્ણ સમાન હતો.
(B) અંગ્રેજી શાળાઓમાં આધુનિક વિષયો અને વહીવટી જરૂરિયાતોને અનુરૂપ શિક્ષણ આપવામાં આવતું હતું.
(C) ગુરુકુલમાં કોઈ શિક્ષક ન હતા.
(D) બંનેમાં માત્ર ધાર્મિક શિક્ષણ જ આપવામાં આવતું હતું.

પ્રશ્ન–48 આજના સમયમાં "સમગ્ર શિક્ષા" જેવી યોજનાઓને સફળ બનાવવા માટે ઇતિહાસમાંથી સૌથી યોગ્ય પાઠ કયો મળે?

(A) શિક્ષણ દરેક વર્ગ સુધી પહોંચે તે જરૂરી છે.

(B) માત્ર શહેરોમાં જ શાળાઓ હોવી જોઈએ.

(C) માત્ર એક ભાષામાં શિક્ષણ આપવું જોઈએ.

(D) માત્ર છોકરાઓને જ શિક્ષણ આપવું જોઈએ.

પ્રશ્ન–49 શિક્ષણનો વિસ્તાર અને સમાજસુધારણા ચળવળો વચ્ચેનો સંબંધ સમજવાથી સૌથી યોગ્ય તારણ કયું નીકળે?
(A) બંને એકબીજાથી અસંબંધિત હતા.
(B) શિક્ષણ અને સમાજસુધારણા એકબીજાને પ્રેરિત કરતાં હતા.
(C) સમાજસુધારણાથી શિક્ષણ પર કોઈ અસર થઈ નહોતી.
(D) શિક્ષણનો ઉપયોગ માત્ર સરકારી નોકરી માટે થતો હતો.

પ્રશ્ન–50 "અંગ્રેજ શાસન દરમિયાન શરૂ થયેલું આધુનિક શિક્ષણ ભારતીય સમાજમાં નવા વિચારો, જાગૃતિ અને સમાજસુધારણાનું મહત્વનું સાધન બન્યું."
આ નિવેદનનું સૌથી યોગ્ય મૂલ્યાંકન કયું છે?
(A) નિવેદન સંપૂર્ણ ખોટું છે.

(B) આધુનિક શિક્ષણની અસર માત્ર શહેરો સુધી મર્યાદિત હતી.
(C) શિક્ષણે સમાજમાં નવા વિચારો, સુધારણા અને રાષ્ટ્રીય ચેતનાના વિકાસમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી.
(D) શિક્ષણનો સમાજ સાથે કોઈ સંબંધ નહોતો.

41	**(B)** સરકારી નોકરી અને આધુનિક શિક્ષણની નવી તકો વધે.	**46**	**(A)** સમાજમાં સ્ત્રી શિક્ષણ પ્રત્યે જાગૃતિ વધી રહી હતી.
42	**(B)** શિક્ષણ દ્વારા વહીવટી જરૂરિયાતો પૂરી કરવામાં આવતી હતી.	**47**	**(B)** અંગ્રેજી શાળાઓમાં આધુનિક વિષયો અને વહીવટી જરૂરિયાતોને અનુરૂપ શિક્ષણ આપવામાં આવતું હતું.
43	**(A)** સામાજિક જાગૃતિ અને સુધારાઓમાં વધારો.	**48**	**(A)** શિક્ષણ દરેક વર્ગ સુધી પહોંચે તે જરૂરી છે.
44	**(B)** માત્ર 1 અને 2	**49**	**(B)** શિક્ષણ અને સમાજસુધારણા એકબીજાને પ્રેરિત કરતાં હતા.
45	**(B)** સ્ત્રી અને વંચિત વર્ગ સહિત સૌ માટે શિક્ષણની તક ઉપલબ્ધ કરવી.	**50**	**(C)** શિક્ષણે સમાજમાં નવા વિચારો, સુધારણા અને રાષ્ટ્રીય ચેતનાના વિકાસમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી.

પ્રકરણ –8 સ્વતંત્રતા પછીનું ભારત

પ્રશ્ન–51 **1947** પછી એક દેશી રાજ્યના શાસકે ભારત સાથે જોડાવાનો ઇનકાર કર્યો. આ પરિસ્થિતિમાં ભારતની એકતા અને અખંડિતતા જાળવવા માટે સૌથી યોગ્ય પગલું કયું ગણાય?
(A) રાજ્યને સંપૂર્ણપણે સ્વતંત્ર રહેવા દેવું.
(B) સંવાદ, બંધારણીય પ્રક્રિયા અને રાષ્ટ્રીય હિતને આધારે એકીકરણનો પ્રયાસ કરવો.
(C) રાજ્ય સાથે તમામ સંબંધો તોડી નાખવા.
(D) રાજ્યને અન્ય દેશમાં જોડાવા દેવું.

પ્રશ્ન–52 "સ્વતંત્રતા પછી ભારત સામે સૌથી મોટો પડકાર માત્ર શાસન ચલાવવાનો નહોતો, પરંતુ વિવિધ પ્રદેશો, ભાષાઓ અને રાજ્યોને એક રાષ્ટ્ર તરીકે સંગઠિત કરવાનો હતો."
આ નિવેદનનો સૌથી યોગ્ય અર્થ કયો છે?
(A) સ્વતંત્રતા પછી કોઈ પડકાર નહોતો.
(B) રાષ્ટ્રીય એકીકરણ ભારત માટે પ્રાથમિક કાર્ય હતું.
(C) માત્ર આર્થિક વિકાસ જ જરૂરી હતો.
(D) માત્ર સીમા સુરક્ષા જ મહત્વની હતી.

પ્રશ્ન–53 જો દેશી રાજ્યોનું એકીકરણ સફળતાપૂર્વક ન થયું હોત, તો સૌથી સંભવિત પરિણામ કયું હોઈ શકે?
(A) રાષ્ટ્રીય એકતા નબળી પડી હોત.

(B) કૃષિ સંપૂર્ણ બંધ થઈ ગઈ હોત.

(C) વરસાદમાં ઘટાડો થયો હોત.

(D) ભારતની વસ્તી અડધી થઈ ગઈ હોત.

પ્રશ્ન–54 નીચેના વિધાનો વાંચો.

1. સ્વતંત્રતા પછી દેશી રાજ્યોના એકીકરણનું કાર્ય હાથ ધરવામાં આવ્યું.

2. બંધારણના અમલથી લોકશાહી વ્યવસ્થાને મજબૂતી મળી.

3. સ્વતંત્રતા પછી તમામ સમસ્યાઓ તરત જ સમાપ્ત થઈ ગઈ.

યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

(A) માત્ર **1**

(B) માત્ર **2** અને **3**

(C) માત્ર **1** અને **2**

(D) 1, 2 અને **3**

પ્રશ્ન–55 જો તમે સ્વતંત્રતા પછીના સમયમાં નીતિ નિર્માતા હોત, તો વિવિધ ભાષા, સંસ્કૃતિ અને પ્રદેશ ધરાવતા દેશને મજબૂત બનાવવા માટે સૌથી યોગ્ય નિર્ણય કયો ગણાત?

(A) દરેક રાજ્યને અલગ દેશ જાહેર કરવો.

(B) બંધારણીય મૂલ્યો, સમાન અધિકારો અને રાષ્ટ્રીય એકતાને પ્રોત્સાહન આપવું.

(C) માત્ર એક જ પ્રદેશનો વિકાસ કરવો.

(D) સ્થાનિક શાસન સંપૂર્ણ બંધ કરી દેવું.

પ્રશ્ન–56 ભારતીય બંધારણ અમલમાં આવ્યું તે કઈ બાબતનો સૌથી મજબૂત પુરાવો છે?

(A) લોકશાહી અને કાયદાના શાસનની સ્થાપના.

(B) રાજાશાહીનું વિસ્તરણ.

(C) વિદેશી શાસનની શરૂઆત.

(D) દેશી રાજ્યોની સ્વતંત્રતા.

પ્રશ્ન–57 સ્વતંત્રતા પહેલાંના ભારત અને સ્વતંત્રતા પછીના ભારત વચ્ચેનો મુખ્ય તફાવત કયો હતો?

(A) બંનેમાં શાસન વ્યવસ્થા સંપૂર્ણ સમાન હતી.

(B) સ્વતંત્રતા પછી ભારતે પોતાનું બંધારણ અને લોકશાહી શાસન અપનાવ્યું.

(C) સ્વતંત્રતા પછી ચૂંટણી બંધ થઈ ગઈ.

(D) સ્વતંત્રતા પછી કોઈ રાજ્ય રહ્યું નહીં.

પ્રશ્ન–58 આજના સમયમાં રાષ્ટ્રીય એકતા મજબૂત રાખવા માટે ઇતિહાસમાંથી સૌથી મહત્વનો પાઠ કયો મળે?

(A) વિવિધતાનો આદર અને બંધારણીય મૂલ્યોનું પાલન કરવું.

(B) ભાષાના આધારે ભેદભાવ કરવો.

(C) પ્રાદેશિક વિવાદોને પ્રોત્સાહન આપવું.

(D) માત્ર એક જ સંસ્કૃતિને સ્વીકારવી.

પ્રશ્ન–59 દેશી રાજ્યોનું એકીકરણ, બંધારણનો અમલ અને લોકશાહી ચૂંટણી – આ ત્રણેય ઘટનાનો સંયુક્ત અભ્યાસ કરવાથી સૌથી યોગ્ય તારણ કયું નીકળે?

(A) ભારતે એક મજબૂત લોકશાહી રાષ્ટ્ર તરીકે વિકાસની દિશા અપનાવી.

(B) આ ત્રણેય ઘટનાઓ એકબીજાથી અસંબંધિત હતી.

(C) માત્ર ચૂંટણી જ મહત્વની હતી.

(D) માત્ર એકીકરણથી જ વિકાસ શક્ય બન્યો.

પ્રશ્ન–60 "સ્વતંત્રતા મેળવવી મહત્વની હતી, પરંતુ રાષ્ટ્રનું એકીકરણ, બંધારણનો અમલ અને લોકશાહી પરંપરાને મજબૂત બનાવવી એ વધુ લાંબી અને જવાબદારીપૂર્ણ પ્રક્રિયા હતી."

આ નિવેદનનું સૌથી યોગ્ય મૂલ્યાંકન કયું છે?

(A) નિવેદન સંપૂર્ણ ખોટું છે.

(B) સ્વતંત્રતા પછી કોઈ રાષ્ટ્રીય પડકાર રહ્યો નહોતો.

(C) સ્વતંત્રતા પછી ભારતે રાષ્ટ્રનિર્માણ માટે અનેક ઐતિહાસિક અને બંધારણીય પગલાં સફળતાપૂર્વક લીધા.

(D) રાષ્ટ્રનિર્માણ માત્ર આર્થિક વિકાસ પૂરતું મર્યાદિત હતું.

51	(B) સંવાદ, બંધારણીય પ્રક્રિયા અને રાષ્ટ્રીય હિતને આધારે એકીકરણનો પ્રયાસ કરવો.	56	(A) લોકશાહી અને કાયદાના શાસનની સ્થાપના.
52	(B) રાષ્ટ્રીય એકીકરણ ભારત માટે પ્રાથમિક કાર્ય હતું.	57	(B) સ્વતંત્રતા પછી ભારતે પોતાનું બંધારણ અને લોકશાહી શાસન અપનાવ્યું.
53	(A) રાષ્ટ્રીય એકતા નબળી પડી હોત.	58	(A) વિવિધતાનો આદર અને બંધારણીય મૂલ્યોનું પાલન કરવું.
54	(C) માત્ર 1 અને 2	59	(A) ભારતે એક મજબૂત લોકશાહી રાષ્ટ્ર તરીકે વિકાસની દિશા અપનાવી.
55	(B) બંધારણીય મૂલ્યો, સમાન અધિકારો અને રાષ્ટ્રીય એકતાને પ્રોત્સાહન આપવું.	60	(C) સ્વતંત્રતા પછી ભારતે રાષ્ટ્રનિર્માણ માટે અનેક ઐતિહાસિક અને બંધારણીય પગલાં સફળતાપૂર્વક લીધા.

પ્રકરણ –15 ભારતીય બંધારણ

પ્રશ્ન–61 એક રાજ્યમાં સરકાર એવો કાયદો બનાવે છે કે જેમાં માત્ર એક જ ધર્મના લોકોને સરકારી નોકરી માટે અરજી કરવાની મંજૂરી હોય. સંવિધાનના દૃષ્ટિકોણથી સૌથી યોગ્ય મૂલ્યાંકન કયું છે?

(A) આ કાયદો સમાનતાના અધિકારનો ભંગ કરે છે.

(B) આ કાયદો સંપૂર્ણપણે યોગ્ય છે.

(C) સરકાર કોઈપણ પ્રકારનો કાયદો બનાવી શકે છે.

(D) આ બાબત સંવિધાન સાથે સંબંધિત નથી.

પ્રશ્ન–62 "સંવિધાન માત્ર સરકાર કેવી રીતે ચાલશે તે નક્કી કરતું નથી, પરંતુ નાગરિકોના અધિકારોનું પણ રક્ષણ કરે છે."

આ નિવેદનનો સૌથી યોગ્ય અર્થ કયો છે?

(A) સંવિધાન માત્ર ચૂંટણી વિશે છે.

(B) સંવિધાન સરકારની સત્તા અને નાગરિકોના અધિકારો બંનેનું માર્ગદર્શન આપે છે.

(C) સંવિધાન માત્ર અદાલતો માટે છે.

(D) સંવિધાનનો સામાન્ય નાગરિક સાથે કોઈ સંબંધ નથી.

પ્રશ્ન–63 જો કોઈ દેશમાં સંવિધાન ન હોય, તો સૌથી વધુ કઈ મુશ્કેલી ઊભી થઈ શકે?

(A) શાસનની સત્તાઓ અને નાગરિકોના અધિકારો અંગે અનિશ્ચિતતા સર્જાય.

(B) વરસાદ ઓછો પડે.

(C) કૃષિ સંપૂર્ણ બંધ થઈ જાય.

(D) વસ્તી ઘટી જાય.

પ્રશ્ન–64 નીચેના વિધાનો વાંચો.

1. સંવિધાન દેશનો સર્વોચ્ચ કાયદો છે.
2. સંવિધાન નાગરિકોના મૂળભૂત અધિકારોનું રક્ષણ કરે છે.
3. સરકાર સંવિધાનથી ઉપર છે.

યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

(A) માત્ર 1

(B) માત્ર 2 અને 3

(C) માત્ર 1 અને 2

(D) 1, 2 અને 3

પ્રશ્ન–65 જો કોઈ સરકારી અધિકારી નાગરિકના મૂળભૂત અધિકારોનું ઉલ્લંઘન કરે, તો લોકશાહી દેશમાં સૌથી યોગ્ય માર્ગ કયો ગણાય?

(A) કાનૂની અને બંધારણીય ઉપાયનો આશરો લેવો.

(B) અધિકારનો ત્યાગ કરી દેવો.

(C) કાયદાને અવગણવો.

(D) કોઈ કાર્યવાહી ન કરવી.

પ્રશ્ન–66 ભારતમાં નિયમિત ચૂંટણી યોજાય છે. આ કઈ બાબતનો સૌથી મજબૂત પુરાવો છે?

(A) લોકશાહી વ્યવસ્થાના અમલનો. **(B)** રાજાશાહીના વિસ્તરણનો.

(C) વસાહતી શાસનનો. **(D)** ન્યાયતંત્રના અંતનો.

પ્રશ્ન–67 લોકશાહી દેશ અને સરમુખત્યારશાહી દેશની તુલનામાં સૌથી મોટો તફાવત કયો છે?

(A) બંનેમાં નાગરિકોના અધિકારો સમાન હોય છે.

(B) લોકશાહીમાં સંવિધાન અને કાયદાના આધારે સરકાર જવાબદાર રહે છે.

(C) બંનેમાં ચૂંટણીનું કોઈ મહત્વ નથી.

(D) બંનેમાં નાગરિકોને કોઈ અધિકાર નથી.

પ્રશ્ન–68 જો શાળામાં કોઈ નિયમ માત્ર અમુક વિદ્યાર્થીઓ માટે જ લાગુ કરવામાં આવે અને બાકીના વિદ્યાર્થીઓને અલગ નિયમો લાગુ પડે, તો સંવિધાનના કયા મૂલ્યના આધારે તેનો વિરોધ થઈ શકે?

(A) સમાનતા.

(B) કરવેરો.

(C) વેપાર.

(D) વિદેશ નીતિ.

પ્રશ્ન–69 મૂળભૂત અધિકારો, મૂળભૂત કર્તવ્યો અને રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક તત્ત્વોનો એકસાથે અભ્યાસ કરવાથી સૌથી યોગ્ય તારણ કયું નીકળે?

(A) નાગરિક અને રાજ્ય બંનેની જવાબદારીઓ સાથે મળીને લોકશાહીને મજબૂત બનાવે છે.

(B) ત્રણેય વચ્ચે કોઈ સંબંધ નથી.

(C) માત્ર અધિકારો જ મહત્વના છે.

(D) માત્ર કર્તવ્યો જ મહત્વના છે.

પ્રશ્ન–70 "ભારતીય સંવિધાન દેશના દરેક નાગરિકને માત્ર અધિકારો જ નથી આપતું, પરંતુ જવાબદાર નાગરિક તરીકે કર્તવ્યોનું પાલન કરવાની પ્રેરણા પણ આપે છે."

આ નિવેદનનું સૌથી યોગ્ય મૂલ્યાંકન કયું છે?

(A) નિવેદન ખોટું છે.

(B) સંવિધાનમાં માત્ર અધિકારોનો જ ઉલ્લેખ છે.

(C) સંવિધાન અધિકારો અને કર્તવ્યો વચ્ચે સંતુલન સ્થાપિત કરીને લોકશાહી મજબૂત બનાવે છે.

(D) કર્તવ્યોનો સંવિધાન સાથે કોઈ સંબંધ નથી.

પ્રશ્ન–71 એક શાળામાં વિવિધ ધર્મના વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસ કરે છે. શાળા સંચાલન કોઈ એક ધર્મના તહેવારને જ મહત્વ આપે છે અને અન્ય ધર્મોના તહેવારોની અવગણના કરે છે. બિનસાંપ્રદાયિકતાના સિદ્ધાંત મુજબ સૌથી યોગ્ય નિર્ણય કયો છે?

(A) બધા ધર્મોને સમાન સન્માન અને સમાન તક આપવી.

(B) માત્ર બહુમતી ધર્મને પ્રાધાન્ય આપવું.

(C) શાળામાં માત્ર એક ધર્મના વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવો.

(D) ધાર્મિક કાર્યક્રમો પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ મૂકવો

પ્રશ્ન–72 "બિનસાંપ્રદાયિક રાજ્ય કોઈ એક ધર્મનું સમર્થન કરતું નથી, પરંતુ તમામ ધર્મો પ્રત્યે સમાન આદર અને સમાન વ્યવહાર રાખે છે."

આ નિવેદનનો સૌથી યોગ્ય અર્થ કયો છે?

(A) રાજ્યનો પોતાનો એક સત્તાવાર ધર્મ હોય છે. (B) રાજ્ય દરેક ધર્મને સમાન રીતે વર્તે છે.

(C) રાજ્ય માત્ર લઘુમતી ધર્મને જ સહાય કરે છે. (D) રાજ્ય ધર્મને સંપૂર્ણપણે પ્રતિબંધિત કરે છે.

પ્રશ્ન–73 જો રાજ્ય કોઈ એક ધર્મને વિશેષ સવલતો આપે અને અન્ય ધર્મો સાથે અસમાન વર્તન કરે, તો સૌથી સંભવિત પરિણામ કયું હોઈ શકે?

(A) સામાજિક અસમાનતા અને મતભેદમાં વધારો.

(B) રાષ્ટ્રીય એકતા વધુ મજબૂત બને.

(C) શિક્ષણમાં આપોઆપ સુધારો થાય.

(D) વેપારમાં તાત્કાલિક વધારો થાય.

પ્રશ્ન–74 નીચેના વિધાનો વાંચો.
1. ભારત બિનસાંપ્રદાયિક દેશ છે.
2. દરેક નાગરિકને પોતાના ધર્મનું પાલન કરવાનો અધિકાર છે.
3. રાજ્ય માત્ર એક ધર્મના હિતનું રક્ષણ કરે છે.
યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

પ્રશ્ન–75 જો કોઈ સરકારી કચેરીમાં કર્મચારીઓ સાથે તેમના ધર્મના આધારે ભેદભાવ કરવામાં આવે, તો બિનસાંપ્રદાયિક મૂલ્યોના આધારે સૌથી યોગ્ય પગલું કયું ગણાય?
(A) તમામ કર્મચારીઓ સાથે સમાન અને નિષ્પક્ષ વર્તન કરવું.
(B) માત્ર બહુમતી ધર્મના કર્મચારીઓને પ્રાધાન્ય આપવું.
(C) ધર્મના આધારે અલગ વિભાગ બનાવવો.
(D) ફરિયાદને અવગણવી.

પ્રશ્ન–76 ભારતીય બંધારણ દરેક વ્યક્તિને પોતાના ધર્મનું પાલન, પ્રચાર અને પ્રસાર કરવાની સ્વતંત્રતા આપે છે. આ કઈ બાબતનો પુરાવો છે?
(A) ધાર્મિક સ્વતંત્રતા અને બિનસાંપ્રદાયિકતાનો.
(B) રાજાશાહીનો.
(C) ધાર્મિક ભેદભાવનો.
(D) એકધર્મી રાજ્યનો.

પ્રશ્ન–77 બિનસાંપ્રદાયિક રાજ્ય અને ધર્મશાસિત રાજ્ય વચ્ચેનો મુખ્ય તફાવત કયો છે?
(A) બંનેમાં રાજ્ય એક જ ધર્મને પ્રોત્સાહન આપે છે.
(B) બિનસાંપ્રદાયિક રાજ્ય તમામ ધર્મો પ્રત્યે સમાન અભિગમ રાખે છે.
(C) બંનેમાં કોઈ કાયદો હોતો નથી.
(D) બંનેમાં નાગરિકોના અધિકારો સમાન ન હોય.

પ્રશ્ન–78 જો શાળામાં વિવિધ ધર્મોના વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે મતભેદ થાય, તો શિક્ષકે સૌથી યોગ્ય અભિગમ કયો અપનાવવો જોઈએ?
(A) પરસ્પર આદર, સહિષ્ણુતા અને સંવાદ દ્વારા ઉકેલ લાવવો. (B) માત્ર એક પક્ષનો નિર્ણય માનવો.
(C) ધર્મના આધારે વિદ્યાર્થીઓને અલગ બેસાડવા. (D) મુદ્દાને અવગણવો.

પ્રશ્ન–79 બંધારણમાં આપવામાં આવેલી સમાનતા, ધાર્મિક સ્વતંત્રતા અને બિનસાંપ્રદાયિકતાના સિદ્ધાંતોનો એકસાથે અભ્યાસ કરવાથી સૌથી યોગ્ય તારણ કયું નીકળે?
(A) વિવિધતામાં એકતા અને સમાન નાગરિકત્વને મજબૂતી મળે છે.
(B) માત્ર એક ધર્મને જ મહત્વ આપવામાં આવે છે.
(C) ધાર્મિક સ્વતંત્રતાનું કોઈ મહત્વ નથી.
(D) સમાનતા અને બિનસાંપ્રદાયિકતા વચ્ચે કોઈ સંબંધ નથી.

પ્રશ્ન–80 "ભારતની બિનસાંપ્રદાયિકતા કોઈ ધર્મનો વિરોધ કરતી નથી; તે દરેક ધર્મને સમાન સન્માન અને દરેક નાગરિકને સમાન અધિકાર આપવાના સિદ્ધાંત પર આધારિત છે."

આ નિવેદનનું સૌથી યોગ્ય મૂલ્યાંકન કયું છે?

(A) નિવેદન ખોટું છે.

(B) બિનસાંપ્રદાયિકતા માત્ર સરકાર માટે જ છે.

(C) બિનસાંપ્રદાયિકતા સમાનતા, ધાર્મિક સ્વતંત્રતા અને પરસ્પર આદરને મજબૂત બનાવે છે.

(D) બિનસાંપ્રદાયિકતાનો બંધારણ સાથે કોઈ સંબંધ નથી.

61	(A) આ કાયદો સમાનતાના અધિકારનો ભંગ કરે છે.	71	(A) બધા ધર્મોને સમાન સન્માન અને સમાન તક આપવી.
62	(B) સંવિધાન સરકારની સત્તા અને નાગરિકોના અધિકારો બંનેનું માર્ગદર્શન આપે છે.	72	(B) રાજ્ય દરેક ધર્મને સમાન રીતે વર્તે છે.
63	(A) શાસનની સત્તાઓ અને નાગરિકોના અધિકારો અંગે અનિશ્ચિતતા સર્જાય.	73	(A) સામાજિક અસમાનતા અને મતભેદમાં વધારો.
64	(C) માત્ર 1 અને 2	74	(C) માત્ર 1 અને 2
65	(A) કાનૂની અને બંધારણીય ઉપાયનો આશરો લેવો.	75	(A) તમામ કર્મચારીઓ સાથે સમાન અને નિષ્પક્ષ વર્તન કરવું.
66	(A) લોકશાહી વ્યવસ્થાના અમલનો.	76	(A) ધાર્મિક સ્વતંત્રતા અને બિનસાંપ્રદાયિકતાનો.
67	(B) લોકશાહીમાં સંવિધાન અને કાયદાના આધારે સરકાર જવાબદાર રહે છે.	77	(B) બિનસાંપ્રદાયિક રાજ્ય તમામ ધર્મો પ્રત્યે સમાન અભિગમ રાખે છે.
68	(A) સમાનતા.	78	(A) પરસ્પર આદર, સહિષ્ણુતા અને સંવાદ દ્વારા ઉકેલ લાવવો.
69	(A) નાગરિક અને રાજ્ય બંનેની જવાબદારીઓ સાથે મળીને લોકશાહીને મજબૂત બનાવે છે.	79	(A) વિવિધતામાં એકતા અને સમાન નાગરિકત્વને મજબૂતી મળે છે.
70	(C) સંવિધાન અધિકારો અને કર્તવ્યો વચ્ચે સંતુલન સ્થાપિત કરીને લોકશાહી મજબૂત બનાવે છે.	80	(C) બિનસાંપ્રદાયિકતા સમાનતા, ધાર્મિક સ્વતંત્રતા અને પરસ્પર આદરને મજબૂત બનાવે છે.

પ્રકરણ –16 સંસદ અને કાયદો

પ્રશ્ન–81 એક રાજ્યમાં બાળકોને જોખમી ઉદ્યોગોમાં કામ કરાવવામાં આવે છે. આ સમસ્યાનો દેશવ્યાપી ઉકેલ લાવવા માટે સૌથી યોગ્ય પગલું કયું ગણાય?

(A) સંસદ દ્વારા યોગ્ય કાયદો બનાવવો.

(B) દરેક વ્યક્તિ પોતપોતાના નિયમ બનાવે.

(C) કોઈ કાર્યવાહી ન કરવી.

(D) માત્ર એક જિલ્લામાં નિયમ લાગુ કરવો.

પ્રશ્ન–82 "લોકશાહીમાં કાયદા લોકોની જરૂરિયાતોને ધ્યાનમાં રાખીને ચર્ચા, વિચાર-વિમર્શ અને સંસદીય પ્રક્રિયા દ્વારા બનાવવામાં આવે છે."

(A) કાયદા એક વ્યક્તિ એકલાએ બનાવે છે.

(B) સંસદમાં ચર્ચા અને લોકહિતના આધારે કાયદા બનાવવામાં આવે છે.

(C) કાયદા માત્ર અદાલતો બનાવે છે.

(D) નાગરિકોને કાયદા સાથે કોઈ સંબંધ નથી.

પ્રશ્ન–83 જો કોઈ દેશમાં કાયદા બનાવતી વખતે ચર્ચા અને વિરોધી પક્ષના અભિપ્રાયને અવગણવામાં આવે, તો સૌથી સંભવિત પરિણામ કયું હોઈ શકે?

(A) લોકશાહી નબળી પડે.

(B) ચૂંટણીની સંખ્યા વધી જાય.

(C) વરસાદ વધી જાય.

(D) વસ્તી ઘટી જાય.

પ્રશ્ન–84 નીચેના વિધાનો વાંચો.

1. સંસદ કાયદા બનાવે છે.

2. સંસદમાં વિવિધ મુદ્દાઓ પર ચર્ચા થાય છે.

3. કાયદા બનાવવામાં જનહિત મહત્વનો આધાર છે.

યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

(A) માત્ર **1** અને **2**

(B) માત્ર **2** અને **3**

(C) માત્ર **1** અને **3**

(D) 1, 2 અને **3**

પ્રશ્ન–85 જો તમે સાંસદ હો અને કોઈ નવો કાયદો સામાન્ય નાગરિકોના જીવનને અસર કરતો હોય, તો સૌથી યોગ્ય અભિગમ કયો ગણાય?

(A) લોકોના અભિપ્રાય અને જાહેર હિતને ધ્યાનમાં રાખીને ચર્ચા કરવી.

(B) ચર્ચા કર્યા વિના કાયદો પસાર કરવો.

(C) માત્ર પોતાના પક્ષનો અભિપ્રાય સ્વીકારવો.

(D) કાયદા વિશે કોઈ માહિતી ન આપવી.

પ્રશ્ન–86 સંસદમાં પ્રશ્નકાળ યોજાય છે. આ કઈ બાબતનો સૌથી મજબૂત પુરાવો છે?

(A) સરકારની જવાબદારી અને લોકશાહી દેખરેખનો.

(B) રાજાશાહીનો.

(C) ન્યાયતંત્રના કાર્યનો.

(D) સ્થાનિક સ્વરાજ્યનો.

પ્રશ્ન–87 સંસદ અને રાજ્ય વિધાનસભા વચ્ચેનો મુખ્ય તફાવત કયો છે?

(A) બંનેના કાર્યક્ષેત્ર સંપૂર્ણપણે સમાન છે.

(B) સંસદ રાષ્ટ્રીય સ્તરે કાયદા બનાવે છે, જ્યારે વિધાનસભા રાજ્ય સ્તરે કાયદા બનાવે છે.
(C) સંસદ માત્ર ન્યાય આપે છે.
(D) વિધાનસભા માત્ર ચૂંટણી કરાવે છે.

પ્રશ્ન–88 જો શાળામાં નવો નિયમ બનાવવાનો હોય, તો લોકશાહી મૂલ્યોના આધારે સૌથી યોગ્ય પ્રક્રિયા કઈ ગણાય?
(A) વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકો સાથે ચર્ચા કરીને નિર્ણય લેવો.
(B) કોઈ ચર્ચા વિના નિયમ જાહેર કરવો.
(C) માત્ર એક વિદ્યાર્થીને નિર્ણય લેવાની સત્તા આપવી.
(D) નિયમો વારંવાર બદલતા રહેવા.

પ્રશ્ન–89 ચર્ચા, પ્રશ્નકાળ અને કાયદા બનાવવાની પ્રક્રિયાનો એકસાથે અભ્યાસ કરવાથી સૌથી યોગ્ય તારણ કયું નીકળે?
(A) સંસદ સરકારને જવાબદાર રાખીને લોકશાહીને મજબૂત બનાવે છે.
(B) સંસદ માત્ર ઔપચારિક સંસ્થા છે.
(C) ચર્ચાનું કોઈ મહત્વ નથી.
(D) કાયદા માત્ર અદાલતો જ બનાવી શકે.

પ્રશ્ન–90 "લોકશાહીમાં સારો કાયદો માત્ર બહુમતીથી નહીં, પરંતુ ચર્ચા, જવાબદારી, પારદર્શિતા અને જનહિતના આધારે બને છે."

(A) નિવેદન ખોટું છે.
(B) કાયદા બનાવવા માટે ચર્ચાની જરૂર નથી.
(C) સંસદીય ચર્ચા અને જનહિત લોકશાહી કાયદા બનાવવાની મૂળભૂત શરતો છે.
(D) કાયદા માત્ર સરકારની ઇચ્છા મુજબ જ બને છે.

81	(A) સંસદ દ્વારા યોગ્ય કાયદો બનાવવો.	86	(A) સરકારની જવાબદારી અને લોકશાહી દેખરેખનો.
82	(B) સંસદમાં ચર્ચા અને લોકહિતના આધારે કાયદા બનાવવામાં આવે છે.	87	(B) સંસદ રાષ્ટ્રીય સ્તરે કાયદા બનાવે છે, જ્યારે વિધાનસભા રાજ્ય સ્તરે કાયદા બનાવે છે.
83	(A) લોકશાહી નબળી પડે.	88	(A) વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકો સાથે ચર્ચા કરીને નિર્ણય લેવો.
84	(D) 1, 2 અને 3	89	(A) સંસદ સરકારને જવાબદાર રાખીને લોકશાહીને મજબૂત બનાવે છે.
85	(A) લોકોના અભિપ્રાય અને જાહેર હિતને ધ્યાનમાં રાખીને ચર્ચા કરવી.	90	(C) સંસદીય ચર્ચા અને જનહિત લોકશાહી કાયદા બનાવવાની મૂળભૂત શરતો છે.

પ્રકરણ –17 ન્યાયતંત્ર

પ્રશ્ન–91 એક સરકારી અધિકારીએ કોઈ નાગરિકની જમીન યોગ્ય વળતર આપ્યા વિના કબજે કરી લીધી. નાગરિકને ન્યાય મેળવવા માટે સૌથી યોગ્ય બંધારણીય માર્ગ કયો છે?
(A) અદાલતનો આશરો લેવો.
(B) કાયદો પોતાના હાથમાં લેવો.

(C) કોઈ કાર્યવાહી ન કરવી.

(D) માત્ર સામાજિક માધ્યમ પર ફરિયાદ કરવી.

પ્રશ્ન–92 "સ્વતંત્ર ન્યાયતંત્ર લોકશાહીનો પાયો છે, કારણ કે તે સરકાર સહિત દરેક વ્યક્તિને કાયદા હેઠળ જવાબદાર બનાવે છે."

આ નિવેદનનો સૌથી યોગ્ય અર્થ કયો છે?

(A) અદાલત માત્ર સરકાર માટે જ કાર્ય કરે છે.

(B) કાયદા સમક્ષ દરેક વ્યક્તિ સમાન છે.

(C) ન્યાયતંત્ર માત્ર ગુનાહિત કેસો જ સાંભળે છે.

(D) સરકાર અદાલતથી ઉપર છે.

પ્રશ્ન–93 જો કોઈ દેશમાં ન્યાયતંત્ર સ્વતંત્ર ન રહે, તો સૌથી વધુ કઈ સમસ્યા ઊભી થઈ શકે?

(A) નાગરિકોના અધિકારોનું રક્ષણ નબળું પડી શકે.

(B) વરસાદ ઓછો પડે.

(C) કૃષિ બંધ થઈ જાય.

(D) વસ્તીમાં ઘટાડો થાય.

પ્રશ્ન–94 નીચેના વિધાનો વાંચો.

1. ન્યાયતંત્ર નાગરિકોના અધિકારોનું રક્ષણ કરે છે.

2. સર્વોચ્ચ અદાલત દેશની સર્વોચ્ચ ન્યાયિક સંસ્થા છે.

3. ન્યાયતંત્ર સરકારના સંપૂર્ણ નિયંત્રણ હેઠળ કાર્ય કરે છે.

યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

(A) માત્ર **1**

(B) માત્ર **2** અને **3**

(C) માત્ર **1** અને **2**

(D) 1, 2 અને **3**

પ્રશ્ન–95 જો તમારા મિત્ર સાથે અન્યાય થયો હોય, તો લોકશાહી અને કાયદાના શાસનના આધારે સૌથી યોગ્ય સલાહ કઈ હશે?

(A) કાયદેસર રીતે અદાલતમાં ન્યાય મેળવવાનો પ્રયાસ કરવો.

(B) બદલો લેવા હિંસાનો માર્ગ અપનાવવો.

(C) ફરિયાદને અવગણવી.

(D) અફવા ફેલાવવી.

પ્રશ્ન–96 અદાલત સરકારના નિર્ણયને પણ ગેરબંધારણીય જાહેર કરી શકે છે. આ કઈ બાબતનો પુરાવો છે?

(A) ન્યાયતંત્રની સ્વતંત્રતા અને બંધારણની સર્વોચ્ચતા.

(B) રાજાશાહીનો.

(C) વિધાનસભાની સર્વોચ્ચતા.

(D) સ્થાનિક સ્વરાજ્યનો.

પ્રશ્ન–97 વિધાનસભા અને ન્યાયતંત્ર વચ્ચેનો મુખ્ય તફાવત કયો છે?

(A) બંને કાયદાનું અર્થઘટન કરે છે.

(B) વિધાનસભા કાયદા બનાવે છે, જ્યારે ન્યાયતંત્ર કાયદાનું અર્થઘટન કરીને ન્યાય આપે છે.
(C) બંને ચૂંટણી યોજે છે.
(D) બંને સમાન કાર્ય કરે છે.

પ્રશ્ન–98 જો શાળામાં બે વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે ગંભીર વિવાદ થાય, તો ન્યાયતંત્રના સિદ્ધાંત અનુસાર સૌથી યોગ્ય અભિગમ કયો ગણાય?
(A) બંને પક્ષને સમાન તક આપીને નિષ્પક્ષ નિર્ણય લેવો.
(B) માત્ર એક વિદ્યાર્થીની વાત સાંભળવી.
(C) પુરાવા વગર નિર્ણય લેવો.
(D) વિવાદને અવગણવો.

પ્રશ્ન–99 બંધારણ, મૂળભૂત અધિકારો અને સ્વતંત્ર ન્યાયતંત્રનો એકસાથે અભ્યાસ કરવાથી સૌથી યોગ્ય તારણ કયું નીકળે?
(A) ન્યાયતંત્ર બંધારણીય મૂલ્યોનું રક્ષણ કરીને લોકશાહીને મજબૂત બનાવે છે.
(B) ન્યાયતંત્રનો અધિકારો સાથે કોઈ સંબંધ નથી.
(C) માત્ર સરકાર જ ન્યાય આપી શકે.
(D) અદાલતોનું કાર્ય માત્ર ગુનેગારોને સજા કરવાનું છે.

પ્રશ્ન–100 "સ્વતંત્ર ન્યાયતંત્ર માત્ર વિવાદોનો ઉકેલ લાવતું નથી, પરંતુ નાગરિકોના અધિકારોનું રક્ષણ કરીને બંધારણના મૂલ્યોને જીવંત રાખે છે."

(A) નિવેદન ખોટું છે.
(B) ન્યાયતંત્ર માત્ર સરકારના આદેશોનું પાલન કરે છે.
(C) સ્વતંત્ર ન્યાયતંત્ર લોકશાહી, ન્યાય અને બંધારણીય મૂલ્યોનું મહત્વપૂર્ણ રક્ષણ કરે છે.
(D) ન્યાયતંત્રનો લોકશાહી સાથે કોઈ સંબંધ નથી.

91	(A) અદાલતનો આશરો લેવો.	96	(A) ન્યાયતંત્રની સ્વતંત્રતા અને બંધારણની સર્વોચ્ચતા.
92	(B) કાયદા સમક્ષ દરેક વ્યક્તિ સમાન છે.	97	(B) વિધાનસભા કાયદા બનાવે છે, જ્યારે ન્યાયતંત્ર કાયદાનું અર્થઘટન કરીને ન્યાય આપે છે.
93	(C) કૃષિ બંધ થઈ જાય.	98	(A) બંને પક્ષને સમાન તક આપીને નિષ્પક્ષ નિર્ણય લેવો.
94	(C) માત્ર 1 અને 2	99	(A) ન્યાયતંત્ર બંધારણીય મૂલ્યોનું રક્ષણ કરીને લોકશાહીને મજબૂત બનાવે છે.
95	(A) કાયદેસર રીતે અદાલતમાં ન્યાય મેળવવાનો પ્રયાસ કરવો.	100	(C) સ્વતંત્ર ન્યાયતંત્ર લોકશાહી, ન્યાય અને બંધારણીય મૂલ્યોનું મહત્વપૂર્ણ રક્ષણ કરે છે.

ધોરણ 3 અને ધોરણ 6 ની ક્ષમતાઓ અને ટકાવારી

જિલ્લા • રાજ્ય • રાષ્ટ્રીય પ્રદર્શન સરખામણી

જિલ્લો (District) | રાજ્ય (State) | રાષ્ટ્રીય (National)

ધોરણ 3 (Foundation Stage)

ભાષા (Language)

ક્ષમતા	વિગત	જિલ્લો (District)	રાજ્ય (State)	રાષ્ટ્રીય (National)
C-9.7	રોજબરોજની વાતચીત અને તુતન શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ	62%	61%	67%
C-10.5	ટૂંકી વાર્તાઓનું વાંચન અને મુખ્ય વિચારની સમજ	51%	52%	60%
C-10.7	ટૂંકા સમાચારો અને સૂચનાઓનું વાંચન-સમજ	57%	55%	61%

ગણિત (Mathematics)

ક્ષમતા	વિગત	જિલ્લો (District)	રાજ્ય (State)	રાષ્ટ્રીય (National)	
C-8.1	વસ્તુઓનું ગુણધર્મોના આધારે જુથ વિભાજન	63%	63%	68%	63%
C-8.2	આકારો અને સંખ્યાઓમાં સરળ પેટર્ન વધારવી	65%	63%	69%	69%
C-8.4	99 સુધીની સંખ્યાઓને ચડતા-ઉતરતા ક્રમમાં ગોકવવી	48%	55%	61%	55%
C-8.5	દશાંસ પદ્ધતિ અને સ્થાનડિપતની સમજ (99 સુધી)	54%	57%	61%	61%
C-8.6	2-અંડી સંખ્યાઓના સરવાઆ અને બાદબાડી	42%	47%	58%	58%
C-8.7	ગુણાકાર અને ભાગાકારની પાયાની સમજ	41%	43%	54%	54%
C-8.8	મૂળણૂત ભીમિતિક આકારો અને અવકાસીય સંબંધ	37%	40%	50%	50%
C-8.9	લંબાઈ, વજન અને કદનું સરળ માપન	55%	52%	62%	62%
C-8.10	સમયનું સાંમાન્ય માપન (મિનિટ, કલાક, દિવસ)	50%	52%	61%	64%
C-8.11	100 રૂપિયા સુધીના નાણાકીય વ્યવતારો	38%	41%	50%	50%
C-8.12	ગરિતની વિભાવનાઓ વ્યકત કરવા ચોગ્ય શબ્દણંડોળ	51%	51%	55%	51%
C-8.13	વ્યવસારિક જીવનના સરળ ગાણિતિક કોયડા ઉકેલવા	44%	44%	55%	

ધોરણ 6 (Preparatory Stage)

ભાષા (Language)

ક્ષમતા	વિગત	જિલ્લો (District)	રાજ્ય (State)	રાષ્ટ્રીય (National)
C-2.1	લખાણનું સમજવા માટે વિવિધ વ્યૂહરચનાઓનો ઉપયોગ	54%	50%	56%
C-2.2	ગુખ્ય વિચારો સંજજવા અને તારણી કારચા	57%	53%	68%

ગણિત (Mathematics)

ક્ષમતા	વિગત	જિલ્લો (District)	રાજ્ય (State)	રાષ્ટ્રીય (National)
C-1.1	ભારતીય સંખ્યા લેખન પદ્ધતિ અને મોટી સંખ્યાઓ	59%	53%	54%
C-1.2	રોજિંદા જીવનના અપૂર્ણાંકોની સમજ	25%	25%	29%
C-1.3	મુળભૂત ચાર ક્રિયાઓ અને ઘડિયાનો વ્યવહારિક ઉપયોગ	50%	46%	53%
C-1.4	નકશા (નક્ર્ન્ઢેજાં શા) પવી સંખ્યનનીની પેટર્ના			49%
C-2.4	નકશા (નજરી નકશા) પર સ્થાન અને દિશા દર્શાવવા	49%	45%	48%
C-3.3	માપનની પ્રણાલીમાં સરળ એકમ પસ્વિર્તન	34%	32%	38%
C-3.5	અંતર, પરિમિતિ, ક્ષેત્રફળ અને કદની અંદાજ	37%	35%	42%
C-4.1	જાદુઈ ચોરસ જેવા વ્યવહારિક પ્રશ્નો ઉકેલવા	33%	31%	38%
C-4.3	ગણતરી કસ્વા માટેટ ચોગ્ય રીત (મૌખિક કે લેખિત) પસંદ કરવી	42%	41%	49%

આપણી આસપાસની દુનિયા (The World Around Us)

ક્ષમતા	વિગત	જિલ્લો (District)	રાજ્ય (State)	રાષ્ટ્રીય (National)
C-1.1	કુદરતી અને સામાજિંક ઘટકોને ઓળખવા	44%	44%	44%
C-1.3	ઋતુ પરિવર્તન અને ચંદ્રની કળાઓ વિશે પ્રશ્નો પૂછવા	38%	38%	38%
C-1.4	સ્થાનિક સંસ્થાઓ (પંચાયત, બેંક, બજાર) ના કાર્યો	55%	51%	56%
C-3.2	કટોકટીની સ્થિતિ (આગ, ઈજા) માં પૂર્વતૈયારી	40%	39%	45%
C-4.1	વનસ્પતિ અને પ્રાણીઓની વિવિધતાનું વર્ણન	53%	51%	54%
C-4.3	કુદરતી સંસાધનોના ઉપયોગ વિશે જણાવવું	47%	43%	50%
C-4.7	સામાજિક મૂલ્યો અને પર્યાવરણ અનુકુળ વ્યવહારો	48%	46%	51%
C-5.3	સંકેતો સાથે દેશ અને રાજ્યના નકશા વાંચવા	43%	41%	46%

પરખ ટેકસોનોમીના
સબ-ડોમેન્સ

Awareness • Sensitivity • Creativity

જાગૃતિ

- જ્ઞાન
- પ્રક્રિયાની સમજ
- રચનાની સમજ

સંવેદનશીલતા

- સહકાર
- વિવાદ નિરાકરણ
- ખુલ્લું મન

સર્જનાત્મકતા

- નવીન વિચારો
- લવચીકતા
- બહુવિધ વિચારો
- અન્વેષણ
- વિચારોનું સંયોજન